Vs volume didactice

GEORGETA COSTACHE ADRIAN COSTACHE

120 de TEXTE ANALIZATE SINTACTIC

pentru admiterea în liceu

LIMBA ROMÂNĂ

Considerații generale • Îndrumar teoretic • Analiza predicatelor • Despărțirea frazelor în propoziții • Analiza propozițiilor și a raporturilor între propoziții • Schemele frazelor

Scanned with OKEN Scanner

GEORGETA COSTACHE ADRIAN COSTACHE

120 de TEXTE ANALIZATE SINTACTIC

pentru admiterea în liceu

LIMBA ROMÂNĂ

EDITURA VIZUAL
1996

Scanned with OKEN Scanner

Ilustrația de pe copertă: Ionuț Macri
Tehnoredactare: S.C.P VIZUAL SRL
Tiparul: POLSIB S.A. SIBIU
Comanda nr. 6 A 96

Scanned with OKEN Scanner

CÂTEVA LĂMURIRI

1. Lucrarea de față trebuie considerată ca o completare a celor „30 DE TESTE REZOLVATE PENTRU EXAMENUL DE ADMITERE ÎN LICEU (Literatură și gramatică)" – autorii: A. Costache, G. Costache, V. Lișman. Ea se adresează așadar, candidaților la examenul de admitere în liceu (dar nu numai) și conține 120 de texte analizate sintactic – analiza sintactică a frazelor la care se adaugă unele observații de sintaxa propoziției.

Noutatea lucrării vine poate din faptul că textele propuse apar într-o gradare a dificultăților, adresându-se elevilor cu posibilități medii, dar mai ales celor care, pe cont propriu, vor să-și limpezească cunoștințele de gramatică a frazei, în sensul dobândirii unor deprinderi clare de analiză gramaticală. Pentru a putea fi folosită eficient, prima parte a lucrării conține textele propuse de la 1 la 120, – nerezolvate. Partea a doua conține rezolvarea acestor texte, (elevul putându-se astfel verifica) cu precizarea următoarelor elemente: predicatul și felul acestuia, identificarea elementelor de relație, despărțirea în propoziții și felul propozițiilor, fixarea propozițiilor regente și a cuvintelor regente din cadrul acestora, la care se adaugă schema frazei cu sistemul de determinări, dar și unele observații de natură morfologică ori de sintaxă a propoziției. Din rațiuni de restrângere a lucrării s-a renunțat la formularea-tip „propoziție subordonată...", notându-se direct tipul de subordonată: subiectivă, predicativă etc.

2. Facem totodată precizarea că o bună parte din textele selectate provin, ca și în lucrarea „30 TESTE...", din operele literare prezente în manualele școlare de clasele V–VIII, sperându-se ca prin aceasta să se realizeze și o mai bună înțelegere a textelor beletristice.

3. Autorii au pornit de la premisa că analiza gramaticală rămâne mai departe o cale de neînlocuit în înțelegerea structurilor limbii, indiferent cărui nivel aparțin acestea. În context, problemele cheie pot fi rezumate la câteva aspecte: raporturile determinat-determinant, corespondențele dintre sintaxa propoziției și

Scanned with OKEN Scanner

cea a frazei de tipul subiect-subiectivă, relațiile de tipul agentul acțiunii-acțiune, cauză-efect, acțiune-scop etc.

În esență o primă etapă a analizei unui text constă în a observa o anume dinamică a textului: cineva face ceva care se resfrânge asupra lui însuși sau asupra altcuiva.

4. Așadar, un prim moment în analiza unui text o constituie o bună lectură și cunoaștere a acestuia. În această fază elevul trebuie să globalizeze sistemul de determinări sintactice ale textului. Dacă este cazul lectura va fi refăcută.

5. În ceea ce privește modalitățile practice de analiză, sublinierea predicatelor trebuie însoțită de precizarea felului acestora și a diatezei verbului, atunci când predicatul este exprimat prin verb. Se subînțelege aici că trebuie să se aibă în vedere – la nivel mental cel puțin – și prezența subiectului și, eventual a cazurilor în care acesta este nedeterminat. Se vor restrânge astfel, încă din această fază, posibilitățile de eroare și confuzie de genul subiectiva confundată cu completiva directă, predicativa cu circumstanțiala de mod, predicatul verbal exprimat prin verb la diateza pasivă cu un predicat nominal având ca nume predicativ un verb la participiu.

6. Ni se pare importantă, în aceeași ordine de idei, identificarea unor cuvinte-problemă sau a unor situații de topică specială care tind să inducă greșeli ale elevului în analiză.

Ex. Îi trecu prin minte un gând, menit să-l salveze.

Nu rare sunt cazurile în care, greșit, cea de a doua propoziție este considerată de către elevi ca fiind atributivă (consecință a împărțirii greșite a frazei). Prezența virgulei care izolează adjectivul menit *este interpretată eronat ca având un rol în cadrul frazei – element de relație, separând astfel fraza aici. Într-un sens mai larg contribuie la această eroare și prezența lui* să *ca marcă a modului conjunctiv, element de relație subordonator, dar care poate apărea și în propozițiile principale, cu valoare imperativă, optativă, etc.*

Interpretarea corectă trebuie să facă apel la o relație esențială în sintaxă, anume cea a determinării; astfel se poate observa că menit *determină substantivul* gând, *consecința fiind că adjectivul face parte în mod necesar din propoziția numărul 1:*

Scanned with OKEN Scanner

Îi trecu prin minte un gând, menit[1]/ să-l salveze [2]/.
PP CI (nu atributivă)

7. Problema elementelor de relație ridică alte două aspecte importante: situația în care elementul de relație se află în interiorul subordonatei și situația în care apar mai multe elemente de relație:

Ex. De piatră de-ai fi fost,[1]/ și nu se putea[2]/ să nu-ți salte inima de bucurie[3]/.

Într-o topică comună prima propoziție poate fi rescrisă astfel:

De-ai fi fost de piatră..., ceea ce duce la precizarea că de = element de relație.

Un al doilea exemplu va fi edificator pentru prezența mai multor elemente de relație:

Trebuie [1]/ să muncim constant[2]/ căci[3]/, dacă nu vom insista[4]/, vom avea[3]/ ce să regretăm[5]/.

Se adaugă în același context al elementelor de relație:

– prezența unor elemente de relație fără indice predicativ

Când[1]/ și cum vor veni[2]/, nu se știa[3]/.

Când (vor veni) și cum vor veni, nu se știa.

– existența unor elemente de relație netipice: dacă specific propoziției condiționale introduce o cauzală:

Dacă a fost bolnav[1]/, n-a venit la întâlnire[2]/.

(Fiindcă)

8. Aspecte speciale ridică de asemenea incidentele și intercalatele. Socotim că și aici importantă este absența sau prezența unor relații de determinare. În sfârșit, în cazul incidentelor se adaugă posibilitatea practică a punerii în paranteză a construcției – ceea ce echivalează cu putința scoaterii din text, cu absența deci a determinărilor față de restul frazei.

9. Convinși că aceste câteva lămuriri vor fi cumva de folos celor care vor dori să lucreze, nu ne rămâne decât să sperăm că această culegere se va dovedi cu adevărat utilă.

Autorii

Scanned with OKEN Scanner

I. TEXTELE PROPUSE PENTRU ANALIZĂ:

1. După ce s-a odihnit vreo câteva zile, a început să adune beţigaşe, foi uscate, paie şi fire de fân şi şi-a făcut un cuib pe un muşuroi de pământ, mai sus, ca să nu i-l înece ploile.

(Al. I. Brătescu-Voineşti – *Puiul*)

2. Odată prin iunie, când au venit ţăranii să secere grâul, ăl mai mare dintre pui n-a alergat repede la chemarea mă-sii, şi cum nu ştia să zboare,... l-a prins un flăcău sub o căciulă.

(Idem)

3. Când te-i face mare, o să faci cum ăi vrea tu, dar acum, că eşti mic, să nu ieşi niciodată din vorba mea, că poţi să păţeşti şi mai rău.

(Idem)

4. Puii n-au priceput, dar mama lor care înţelesese că e un vânător, a rămas încremenită.

(Idem)

5. Vânătorul, cunoscând desimea lăstarului şi văzând că trăsese într-un pui, nu s-a luat după dânsul, socotind că nu face truda de a-l căuta prin lăstar.

(Idem)

6. Când l-a găsit, când i-a văzut aripa ruptă, a înţeles că era pierdut; dar şi-a ascuns durerea, ca să nu-l deznădăjduiască pe el.

(Idem)

7. Şi-mi aduc aminte ce zarvă a fost, când într-un rând s-a zvonit că pe domnul nostru are să-l mute într-o altă comună, peste Siret.

(M. Sadoveanu – *Domnu Trandafir*)

8. Când am ajuns acasă am înţeles de ce maiorul ieşise un moment cu cheseaua în mână: ca să-mi toarne dulceaţă în şoşoni.

(I. L. Caragiale – *Vizită*)

Scanned with OKEN Scanner

9. Și, după ce se odihni câteva zile și mai plănuiră ceea ce era de făcut, Greuceanu și frate-său o luară la drum.

(*Greuceanu*)

10. Atunci când basmalele vor fi rupte pe margini să mai tragă nădejde unul de altul că se vor mai întâlni; iară când basmalele vor fi rupte în mijloc, să se știe că unul din ei este pierit.

(Idem)

11. După ce luă în cap tot ce auzi, ieși afară și se duse pe drumul ce ducea la Codrul Verde și acolo se ascunse sub pod.

(Idem)

12. Oamenii când văzură iarăși soarele și luna pe cer, se veseliră și lăudară pe Dumnezeu că a dat atâta tărie lui Greuceanu de a izbândit împotriva împelițaților vrăjmași ai omenirii.

(Idem)

13. Pe când se pregătea la curte, pentru nuntirea fiicei împăratului cu voinicul cel mincinos ce zicea că a scos soarele și luna de la zmei, vine și fratele lui Greuceanu cu vestea că Greuceanu are să sosească curând.

(Idem)

14. Nu veți plânge-atunci amarnic,
Că vi-i limba prea săracă,
Și-ți vedea cât îi de darnic
Graiul țării noastre dragă.

(Alexe Mateevici – *Limba noastră*)

15. Eu aș zice să lăsăm cetatea aceasta, zise Iablonovski, și să ne urmăm drumul înainte.

(C. Negruzzi – *Sobieski și românii*)

16. După ce s-au dus leșii, m-am luat cât colea pe urma lor până la Cotnar... și-apoi, după ce am văzut că dușmanii și-au luat drumul spre țara lor, am apucat de-a dreptul peste codri.

(Idem)

Scanned with OKEN Scanner

17. Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierți;
Dar acu vei vrea cu oaste și război ca să ne certi,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn și nouă de mila Măriei tale...
(M. Eminescu – *Scrisoarea III*)

18. După vremuri mulți veniră, începând cu acel oaspe,
Ce din vechi se pomenește, cu Dariu al lui Istaspe;
Mulți durară după vremuri, peste Dunăre vreun pod,
De-au trecut cu spaima lumii și mulțime de norod;
(Idem)

19. O, tu nici visezi, bătrâne, câți în cale mi s-au pus!
Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
Tot ce stă în umbra crucii, împărați și regi s-adună
Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună.
(Idem)

20. De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris și pentru noi,
Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război.
(Idem)

21. Și de aceea tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,
Dușmănit vei fi de toate fără-a prinde chiar de veste;
N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!
(Idem)

22. Eu nu ți-aș dori vreodată să ajungi să ne cunoști,
Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oști.
(Idem)

23. În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de pieire și în față și în coaste,
Căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie;
(Idem)

24. Ele trec cu hărnici unde și suspină-n flori molatic,
Când coboară-n ropot dulce din tăpșanul prăvălatic.

Scanned with OKEN Scanner

Ele sar în bulgări fluizi, peste prundul din răstoace,
În cuibar rotind de ape peste care luna zace.
M. Eminescu – *Călin (file de poveste)*

25. Lângă lacul care-n tremur somnoros și lin se bate
Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prea luminate,
Căci din patru părți a lumii împărați și-mpărătese
Au venit ca să serbeze nunta gingașei mirese.
(Idem)

26. Socrul roagă-n capul mesei să poftească să se pună
Nunul mare, mândrul soare, și pe nună, mândra lună.
(Idem)

27. Și s-așază toți la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul,
Lin vioarele răsună, iară cobza ține hangul.
(Idem)

28. Trec furnici ducând în gură de făină marii saci
Ca să coacă pentru nuntă și plăcintă și colaci;
Și albinele-aduc miere, aduc colb mărunt de aur,
Ca cercei din el să facă cariul care-i meșter faur.
(Idem)

29. Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire.
(I. Creangă – *Amintiri*)

30. Când mama nu mai putea de obosită și se lăsa câte o leacă ziua să se odihnească, noi băieții tocmai atunci ridicam casa în slavă.
(Idem)

31. Și după ce ne culcam cu toții, noi, băieții, ca băieții, ne luam la hârjoană și nu puteam adormi de incuri, până ce era nevoită biata mama să ne facă musai câte un șurub-două prin cap, și să ne deie câteva tapangele la spinare.
(Idem)

32. Și câte nu ne venea în cap, și câte nu făceam cu vârf și-ndesate, mi-aduc aminte, de parcă acum mi se întâmplă.
(Idem)

Scanned with OKEN Scanner

Ele sar în bulgări fluizi, peste prundul din răstoace,
În cuibar rotind de ape peste care luna zace.
M. Eminescu – *Călin (file de poveste)*

25. Lângă lacul care-n tremur somnoros și lin se bate
Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prea luminate,
Căci din patru părți a lumii împărați și-mpărătese
Au venit ca să serbeze nunta gingașei mirese.
(Idem)

26. Socrul roagă-n capul mesei să poftească să se pună
Nunul mare, mândrul soare, și pe nună, mândra lună.
(Idem)

27. Și s-așază toți la masă, cum îi-s anii, cum li-i rangul,
Lin vioarele răsună, iară cobza ține hangul.
(Idem)

28. Trec furnici ducând în gură de făină marii saci
Ca să coacă pentru nuntă și plăcintă și colaci;
Și albinele-aduc miere, aduc colb mărunt de aur,
Ca cercei din el să facă cariul care-i meșter faur.
(Idem)

29. Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire.
(I. Creangă – *Amintiri*)

30. Când mama nu mai putea de obosită și se lăsa câte o leacă ziua să se odihnească, noi băieții tocmai atunci ridicam casa în slavă.
(Idem)

31. Și după ce ne culcam cu toții, noi, băieții, ca băieții, ne luam la hârjoană și nu puteam adormi de incuri, până ce era nevoită biata mama să ne facă musai câte un șurub-două prin cap, și să ne deie câteva tapangele la spinare.
(Idem)

32. Și câte nu ne venea în cap, și câte nu făceam cu vârf și-ndesate, mi-aduc aminte, de parcă acum mi se întâmplă.
(Idem)

Scanned with OKEN Scanner

33. Și Iașii, pe care nu-i văzusem niciodată, nu erau aproape de Neamț, ca Fălticenii, de unde toamna târziu... mă puteam repezi din când în când... pe unde știam noi.

(Idem)

34. Mort-copt, trebuia să fac pe cheful mamei, să plec fără voință și să las ce-mi era drag.

(Idem)

35. Și doar mă și sileam eu, într-o părere, s-o fac a înțelege pe mama că pot să mă îmbolnăvesc de dorul ei și să mor printre străini.

(Idem)

36. Moșule, ie sama de ține bine telegarii ceia, să nu ieie vânt, că Ieșul ista-i mare și, Doamne ferește, să nu faci vreo primejdie.

(Idem)

37. Timpul rece apasă-umărul meu
Și cât m-afund în zile tot simt că e mai greu.

(V. Alecsandri – *Dan, căpitan de plai*)

38. Deci îi plăcea să-nfrunte cu dalba-i vitejie,
Pe cei care, prin lume purtau bici de urgie...

(Idem)

39. Fă tu să-mi pară numai atunci paloșul greu
Când inima-nceta-va să bată-n pieptul meu,
Și-atunci inima numai de-a bate să încete
Când voi culca sub țărnă a dușmanilor cete.

(Idem)

40. Steie față
Cui place vitejia, cui s-au urât de viață.

(Idem)

41. Dar nici gândesc păgânii să deie pept cu el,
Căci paloșul năprasnic e vultur de oțel.

(Idem)

42. Cui place să roșească, roșească... eu nu vreu
Nici pată pe-a mea armă, nici pe obrazul meu.

(Idem)

Scanned with OKEN Scanner

43. Iar dacă ai tu cuget și-ți pasă de-al meu dor,
Ghirai, mă lasă, lasă în ora morții grele
Să mai sărut o dată pământul țării mele.
(Idem)

44. Sărmanu-ngenunchează pe iarba ce strălúce,
Își pleacă fruntea albă, smerit își face cruce
Și pentru totdeauna sărută ca pe-o moaște
Pământul ce tresare și care-l recunoaște.
(Idem)

45. Odihnească-n pace gloriosul Ștefan, că n-au fost spuse în deșert cuvintele mândre și înțelepte, pe care ni le-a lăsat cu limbă de moarte.
(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

46. A fi patriot nu e un merit, e o datorie. Numai cine nu socoate iubirea de țară drept o datorie e în stare să se laude cu ea.
(G. Topârceanu)

47. Oiță bârsană,
De ești năzdrăvană
Și de-a fi să mor
În câmp de mohor,
Să-i spui lui vrâncean
Și lui ungurean
Ca să mă îngroape
Aice pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi,
În dosul stânii
Să-mi aud cânii.
(Miorița)

48. Iar tu de omor
Să nu le spui lor,
Să le spui curat
Că m-am însurat
C-o mândră crăiasă,
A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
(Idem)

49. De-l muncește dorul, de-l cuprinde veselia, de-l minunează vreo faptă măreață, el își cântă durerile și mulțămirile, își cântă eroii, își cântă istoria, și astfel sufletul său e un izvor nesfârșit de frumoasă poezie.

(V. Alecsandri – *Românii și poezia lor*)

50. Să nu lași să treacă o zi fără să citești sau fără să auzi ceva frumos.

(Goethe)

51. Cât despre mine, lungit, cum stăteam în fundul cel mai adânc al peșterii mele, fără teamă de priviri iscoditoare, îmi făceam socoteală cum aș putea împărtăși posterității depărtate deosebitele simțiri pe care le încearcă cineva, când e aruncat de viu și fără păcate în gurile de flacări ale Tartarului.

(Calistrat Hogaș – *În munții Neamțului*)

52. Și fiindcă Pisicuța din iarba înaltă în care stătea înmormântată până la gât, sforăia deznădăjduit, mă dusei s-o dezleg din pripon și s-o aduc între întărituri.

(Idem)

53. N-am mai trecut de mult prin sat și-mi spune
Un om ce de pe-acasă a venit
Cum c-a-nflorit la noi mălinul
Și c-ai albit, mămucă, ai albit.

(N. Labiș – *Mama*)

54. Alt om mi-a spus c-ai stat la pat, bolnavă,
Eu nu știu cum să cred atâtea vești,
Când din scrisori eu văd precum matale
Din zi de zi mereu întinerești.

(Idem)

55. A plâns Dănilă și s-a suit în creierii munților ca să nu mai coboare niciodată și să nu mai vadă plaiul și silnicia de pe el.

(G. Galaction – *La Vulturi!*)

56. Această știre era destul de veche și Dănilă o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat și mâhnit în inima-i că veștile cele mari pe care le aștepta nu mai veneau deloc.

(Idem)

Scanned with OKEN Scanner

57. Știu c-ai depășit adesea dreptul dat de o solie,
C-ai căutat, aici, să zdruncini scaunul din temelie,
Că te-ai dus chiar până-acolo să dai mână de-ajutor
Ucigașilor ce asupră-mi încercat-au un omor.
(Al. Davila – *Vlaicu Vodă*)

58. După ce tatăl și fiica intrară în curtea lor de piatră, oșteanul, ca să poată revedea pe Magda cât mai curând, se despărțise de ei ca să facă un ocol grabnic în satul lui.
(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimăreștilor*)

59. Dumnezeu îți va ajuta pentru tot binele ce-l vei face, grăi popa mulțămit; și moșneagul ar mai fi spus ceva dacă privirea aprigă a lui Șoimaru nu i-ar fi înghețat vorba pe buze.
(Idem)

60. Să curgă val de lacrimi și sângele ca râul,
Ce roadă vor aduce când munca nu le-ajută?
De n-ar pica sudoarea pe glii, n-ar crește grâul,
Căci stropii rodnici rana pământului sărută
(V. Voiculescu – *Imn muncii*)

61. Surâseră vrând parcă să spună că e bună gluma, acuma, după ce ai trecut pe lîngă moarte, să te mai apuci să faci instrucție.
(M. Preda – *O oră din august*)

62. Mult mi-e dor și mult mi-e sete
Să văd frunza-n codru verde,
Să mai strîng vreo șapte cete.
(Literatură populară)

63. Dacă veți urca vreodată – și eu vă sfătuiesc să urcați – prin umbra Carpaților răsăriteni, de la un timp veți băga de seamă că se vorbește tot mai puțin despre Ceahlău, muntele venerat al Moldovei, și că pe măsură ce se apropie Țara de Sus, puterea lui scade, spre a face loc... unui alt munte a cărui stea începe să se ridice la orizont.
(G. Bogza – *Rarăul*)

Scanned with OKEN Scanner

64. Iar după ce se aprindea opaițul și tata se punea să mănânce, noi scoteam mâțele de prin ocnițe și cotruțe și le flocăiam, și le șmotream dinaintea lui, de le mergea colbul, și nu puteau scăpa bietele mâțe din mâinile noastre, până ce nu ne zgâriau și ne stupeau ca pe noi.

(I. Creangă – *Amintiri*)

65. Iar țara dormea-n pace pe timpii cei mai răi
Când Dan veghea-n picioare la căpătâiul ei.
Ades el pleca singur prin codri fioroși,
În care luceau noaptea oțeluri și ochi roși,
Și dacă murgu-i sprinten da-n lături sforăind,
Viteazul cu blândețe îl dezmierda...

(V. Alecsandri – *Dan, căpitan de plai*)

66. De când și-a închis Dinu ochii și ea a ieșit în curte și a strigat „Tulai", de atunci a simțit că nu oamenii care vor veni să vadă pe mort îi vor fi sprijin de-acum înainte, ci calul acela mare, care sta legat de un pociumb și ronțăia liniștit la ograjji.

(I. Agârbiceanu – *Fefeleaga*)

67. Câteodată dimineața când punea coșărcile pe cal, i se părea că și Bator s-ar gândi la lucrul acesta și că, dacă n-ar fi orb, ar privi-o întrebător.

(Idem)

68. Au murit toți când să treacă peste anul al cincisprezecelea, ca și când acolo... ar fi fost un prag înalt, de care era sortit să se împiedice copiii ei.

(Idem)

69. Deși flăcăul cu care vorbeam era numai de-o șchioapă, deși intrase în a opta primăvară a vieții lui, necazul lui era adânc și serios.

(M. Sadoveanu – *Un om năcăjit*)

70. Aș fi vrut să-l mângâi într-un fel, dar nu-mi venea în minte ce-aș putea spune unui copil.

(Idem)

Scanned with OKEN Scanner

71. Ca să ne conservăm trebuie să ne întregim, căci dacă nu ne-am face datoria am fi o generațiune în veci blestemată să suferim.

(B. Șt. Delavrancea – *Patrie și patrotism*)

72. Aflând primirea ce le-o făcuse Dapix, ce nu voia să se supună puterii oștilor străine și nici să deie pe fata sa Gebila, chezașă, puse să se ridice un altar zeului Marte.

(Al. Mitru – *Viteazul Dapix și fiica lui Gebila*)

73. Venea grăbit și nu întreba pe nimeni pe unde este calea, căci pașii îl duceau singuri spre locurile prin care viețuise odinioară.

(Idem)

74. Și Niculae era atât de convins că așa au să se petreacă lucrurile încât ieși de după colțul tindei și o luă încet spre grădină să se culce sub dud și să trăiască singur bucuria acelor clipe hotărâtoare.

(M. Preda – *Morometii*)

75. Acum urmează-ți drumul în pace – grăi dânsul scuturându-și solzii – și când vei avea nevoie de mine, bate de trei ori din palme, că eu, oriunde-aș fi, te aud, și, vară fie, iarnă fie, vin într-o clipă la tine.

(I. Slavici – *Povești*)

76. O presimțire surdă îl întâmpina, și boala ce-l pândea nu-i era cu totul străină de conștiință, căci întrebat de ce nu citise Doina la serbare, cum îi fusese gândul, răspunse că nu se simțea bine și era chinuit de temerea ca nu cumva să zică ori să facă ceva nepotrivit cu împrejurările, încât lumea să râdă de dânsul.

(G. Călinescu – *Viața lui M. Eminescu*)

77. Harap Alb, pentru că ești așa de bun și te-ai ostenit de ne-ai făcut adăpost, vreau să-ți fac și eu un bine în viața mea: na-ți aripa asta, și când îi avea nevoie de mine aprinde-o, și eu îndată am să-ți vin întru ajutor.

(I. Creangă – *Harap Alb*)

78. Tocmai într-un târziu îi veni în minte să se uite jos și cum se uită, dădu de urmele de pași care mergeau până unde poposise

Scanned with OKEN Scanner

căruța și de aici se vedeau urmele roților, căci se întâmplase de plouase și era pământul moale.

(Basme populare)

79. Trageți cu urechea la doinele care se aud din desișul codrilor și veți înțelege îndată ce comoară de simțire se ascunde în sufletul poporului nostru.

(Simion Mehedinți)

80. Și a stat ninsoarea și s-a pus o geruială de crăpau pietrele, de trozneau lemnele și-ți scrâșneau dinții în gură.

(B. Șt. Delavrancea – *Hagi Tudose*)

81. Așa e lumea asta și, de-ai face ce-ai face, rămâne cum este ea, nu poți s-o întorci cu umărul, măcar să te pui în ruptul capului.

(I. Creangă – *Harap Alb*)

82. Codrule, codrușule,
Ce mai faci, drăguțule,
Că de când nu ne-am văzut
Multă vreme a trecut
Și de când ne-am depărtat
Multă lume am îmblat.

(M. Eminescu – *Revedere*)

83. E drept că niciodată nu se arătase Jupuitul atât de categoric, dar poate că îl lua și pe el la rost perceptorul și Moromete înțelese că trebuie să se ducă iar pe la primărie și să facă ce-o face să amâne plata până la toamnă.

(M. Preda – *Morometii*)

84. Al treilea principiu stabilit de dânșii era să nu scriem pentru ca să ne dăm pe față cugetările, ci pentru ca să le reproducem în mintea acelora la care ne adresăm.

(I. Slavici – *Eminescu și Caragiale*)

85. Și mergând el bezmetic, fără să știe unde se duce, după o bucată de vreme, oprindu-se într-un loc, i se întâmplă iar să vadă ceea ce nu mai văzuse: un om ținea puțin un oboroc cu gura spre soare, apoi repede-l înșfăca și intra cu dânsul într-un bordei.

(I. Creangă – *Prostia omenească*)

Scanned with OKEN Scanner

căruța și de aici se vedeau urmele roților, căci se întâmplase de plouase și era pământul moale.

(Basme populare)

79. Trageți cu urechea la doinele care se aud din desișul codrilor și veți înțelege îndată ce comoară de simțire se ascunde în sufletul poporului nostru.

(Simion Mehedinți)

80. Și a stat ninsoarea și s-a pus o geruială de crăpau pietrele, de trozneau lemnele și-ți scrâșneau dinții în gură.

(B. Șt. Delavrancea – *Hagi Tudose*)

81. Așa e lumea asta și, de-ai face ce-ai face, rămâne cum este ea, nu poți s-o întorci cu umărul, măcar să te pui în ruptul capului.

(I. Creangă – *Harap Alb*)

82. Codrule, codruțule,
Ce mai faci, drăguțule,
Că de când nu ne-am văzut
Multă vreme a trecut
Și de când ne-am depărtat
Multă lume am îmblat.

(M. Eminescu – *Revedere*)

83. E drept că niciodată nu se arătase Jupuitul atât de categoric, dar poate că îl lua și pe el la rost perceptorul și Moromete înțelese că trebuie să se ducă iar pe la primărie și să facă ce-o face să amâne plata până la toamnă.

(M. Preda – *Morometii*)

84. Al treilea principiu stabilit de dânșii era să nu scriem pentru ca să ne dăm pe față cugetările, ci pentru ca să le reproducem în mintea acelora la care ne adresăm.

(I. Slavici – *Eminescu și Caragiale*)

85. Și mergând el bezmetic, fără să știe unde se duce, după o bucată de vreme, oprindu-se într-un loc, i se întâmplă iar să vadă ceea ce nu mai văzuse: un om ținea puțin un oboroc cu gura spre soare, apoi repede-l înșfăca și intra cu dânsul într-un bordei.

(I. Creangă – *Prostia omenească*)

Scanned with OKEN Scanner

86. Mâța tot s-ar fi putut întâmpla să deie drobul de sare jos de pe horn; dar să cari soarele în casă cu oborocul, să arunci nucile în pod cu țăpoiul, și să tragi vaca pe șură la fân, n-am mai gândit.
(Idem)

87. La vale iar se dă pe jos, ca să nu se spetească iepele. Chiriașii, vrând-nevrând, trebuiau să se deie și ei, căci li era lehamite de morocăneala lui moș Nichifor, care îndată troncănea câte una.
(I. Creangă – *Moș Nichifor coțcariul*)

88. Mie-mi vine să sting focul că tocmai acum, în durătul ista, mi-am adus aminte că dihania de lup adulmecă și vine după fum.
(Idem)

89. Cum au ajuns țăranii la Iași, boierii au pus mână de la mână, de i-au ferchezuit frumos și i-au îmbrăcat la fel... de se mirau țăranii ce berechet i-a găsit.
(I. Creangă – *Moș Ioan Roată și Unirea*)

90. Știi de asemeni că, dacă va mai trebui, sunt în stare să agonisesc, măria ta, și tot ce am e al măriei tale.
(M. Sadoveanu – *Frații jderi*)

91. În cartea cea mare de sus este scris că trebuia să simțesc o lovitură, o umilință, fără să fiu sângerat, dar este pusă și rânduiala ca să mă apere brațul vostru.
(M. Sadoveanu – *Neamul Șoimărești*lor)

92. Să nu uiți, niciodată, Vlade, că cinstea de a sta în locul pe care a stat Mircea este fără pereche pe lumea asta și că datoria ta este să fii vrednic de asemenea strămoș.
(C. Ignătescu – *Măria sa Țara*)

93. De fapt, ar fi trebuit ca în toamnă, cum era un an bun, să se însoare și el ca orice flăcău și să intre în rândul lumii, dar pesemne că nu găsea fata care să-i convie lui, adică una care să aibă pământ mult, și de aceea era posomorât.
(M. Preda – *Morome*ții)

94. Ca întotdeauna, Moromete o încurcă cum putu cu legatul snopilor, dar când după câteva ceasuri soarele se urcă sus și

Scanned with OKEN Scanner

începu să-i apese ceafa, el înfipse liniștit secerea într-un snop și se alungă singur cu un glas de parcă s-ar fi pedepsit.

(Idem)

95. Familia îl văzu întâi într-o parte, apoi se constată că de multă vreme se afla în partea astalaltă, apoi se topi nu se știe unde și când se făcu prânzul și se pregătiră pentru masă trebuiră să-l strige de nenumărate ori.

(Idem)

96. M-am uitat și eu la fasole și când am văzut-o așa încrețită pe deasupra și fără nici un pic de abur care să iasă din ea, mi s-a părut că e rece și v-am întrebat de ce n-ați încălzit-o.

(Idem)

97. Nu vine el, știe că atunci când vreai să chemi pe cineva la masă trebuie să spui de trei ori.

(Idem)

98. Fiindcă veni vorba de acel pogon care fusese vândut să nu moară Paraschiv, Nilă și Achim de foame, fetele își aduseră aminte că pentru pogonul acela tatăl lor promisese să treacă pe numele mamei și al lor casa părintească și grădina și că acel lucru nici până azi nu se făcuse.

(Idem)

99. Spune-i, mamă, că ai văzut că am luat premiul fără să mă duc la școală și dacă tata vrea n-o să mă coste nimic.

(Idem)

100. El se împotrivi și atunci tatăl îl săltă de braț ca pe o pasăre și îl sili să stea în două picioare, spunându-i că plânge degeaba ca un bleg care nu știe de glumă.

(Idem)

101. Credea că numai el putea fi așa, sau în orice caz i se părea cu neputință să fie cineva așa, când trebuia să dea jumătate din munca lui altcuiva.

(Idem)

Scanned with OKEN Scanner

102. Își aminti că s-ar putea să-i vie rândul la treierat în timpul amiezii și că trebuie să dea mâncare la mecanici.

(Idem)

103. Când se trezi, află că Paraschiv și cu Nilă fugiseră de ieri seara; spărseseră, în lipsa lui, iarăși lada, luaseră covoare pe spinările cailor și plecaseră amenințând că asta încă nu e totul.

(Idem)

104. Stătea pe pat și gemea, mama încerca să-i șteargă ochii cu un șervet curat, dar el i-l smulgea, frământa în palme pânza murdărind-o cu totul de noroi, pentru ca după aceea să o aducă la ochi și să se apuce să-și curețe iarăși pleoapele de nisip.

(Idem)

105. N-a zis că te-ar privi pe tine ce-am făcut eu cu banii, așa că nu văz de ce i-ai da un pumn după ceafă, să-l podidească sângele pe gură.

(Idem)

106. Era unul dintre aceia care mai credea că lumea era așa cum și-o închipuia el, care credea că speranțele sunt bucurii adevărate și nenorocirile erau numai ale altora și care în loc să se oprească pe loc, să se trezească și să se înspăimânte, trecea pe drum liniștit și încrezător și dădea bună ziua.

(Idem)

107. Dacă n-ar fi fost mirișteа locurilor sau urmele roților de căruță, uscate adânc în pământul drumului, care arătau că pe aici au fost oameni, s-ar fi zis că porumburile au crescut singure, că au fost părăsite, că nimeni n-o să mai calce vreodată pe aici și că doar el a rămas ca un martor al unei lumi ciudate care a pierit.

(Idem)

108. Se trezi, dar când deschise gura și vorbi în întuneric, avea un glas atât de limpede și liniștit încât s-ar fi putut crede că nu dormise deloc până atunci.

(Idem)

109. Unde are însă Niculae dreptate e că pe urmă am rămas legată de Pătrășcanu prin ranchiună și ură. E clar, așa se

Scanned with OKEN Scanner

întâmplă întotdeauna ca împrejurările să nu te cruțe, ci să te apese, ca și când ar fi în mod diabolic aranjate de cineva.

(M. Preda – *Marele Singuratic*)

110. Și chiar dac-ar fi minunea minunilor ca să răzbești printre ele, nici prin gând să nu-ți poată trece că o să ajungi până la împărătească, care se află în culmea culmilor, unde până acum nici un muritor n-a mai fost.

(I. Slavici – *Povești*)

111. Însă în cele din urmă tot trebuia să meargă la el, ca să-i mulțumească pentru învățătura lui Huțu și să-i spună că, iaca, Huțu a crescut mare, știe mai mult decât toți băieții din sat și trebuie să meargă la lucru.

(I. Slavici – *Budulea Taichii*)

112. – Domnule, îmi zise părintele Ghermănuță la plecare, nu era rău să mai fi zăbovit dv. câteva zile la noi, că-i tocmai la primenitul luminii și vremea poate să se schimbe; și de v-a apuca ploaia în pădure, apoi are să vă fie greu de tot; și, mai ales, cum nu cunoașteți dv. drumul, se poate întâmpla să rătăciți, că potecile se taie și se încrucișează între ele.

(C. Hogaș – *Amintiri dintr-o călătorie*)

113. Când am sosit amorțit de frig la Cocorăști, îmi era frică să mă duc acasă; pentru aceea Huțu a venit cu mine, ca să spună că el e de vină, că m-a luat și pe mine, și toate au fost bune, fiindcă mama se bucura că n-am degerat degeaba pe drum iar tata zicea, că așa trebuie, ca voinicii să umble pe ger și pe frig.

(I. Slavici – *Budulea Taichii*)

114. Mare de inimă, iar de gură și mai mare, părintele Duhu nu se învrednicise de o viață mai bună; dar se vede că nici poftea el una ca asta, de vreme ce nu-și astâmpăra gura către mai marii săi, măcar să-l fi picat cu lumânarea.

(I. Creangă – *Amintiri*)

115. Sfânta Scriptură ne învață că întocmai precum plugarul trăiește din rodul muncii sale și păstorul sufletesc, care slujește altarului, din slujba sa, de la altar, să trăiască.

(I. Slavici – *Popa Tanda*)

Scanned with OKEN Scanner

116. Sosind la puțul care era departe-n vale, el își scoase costorul de la brâu și începu să râcâie cu el împrejurul puțului, și-a râcâit mereu și-a-n-delete până ce i s-a făcut zgripțuroaicei lehamite de atâta așteptare și a trimis pe cel mai cu forfoi dintre feciorii ei să vadă ce face sluga de nu mai vine cu apa.

(I. Slavici – *Povești*)

117. Înțelegându-se astfel, toți oamenii din satul lui Păcală, cu mic, cu mare, cum erau, luară sacul, luară sfoara ca să lege sacul de piatră... și porniră, cu mic, cu mare, cum erau, asupra casei lui Păcală, ca să-l ia, să-l ridice, să-l ducă și să nu se oprească cu el decât în fundul Dunării.

(Idem)

118. Când știi că visu-acesta cu moartea se sfârșește,
Că-n urmă-ți rămân toate astfel cum sunt, de dregi
Oricât ai drege în lume... atunci te obosește
Eterna alergare... și-un gând te-ademenește:
Că vis al morții-eterne e viața lumii-ntregi.

(M. Eminescu – *Împărat și proletar*)

119. Și apoi... cine știe de este mai bine
A fi sau a nu fi... dar știe oricine
Că ceea ce nu e nu simte dureri
Și multe dureri-s, puține plăceri.

(M. Eminescu – *Mortua est!*)

120. Nimeni nu se sinchisi de aceste cuvinte pentru că nimeni nu putea să bănuiască la ce se gândea el; Niculaie se uita la tatăl său cu un zâmbet uitat, cu o anumită superioritate înțepenită, vrând să spună că el știe despre ce e vorba, dar că plăcerea de a aștepta să se confirme că el știe e mai mare decât aceea de a anticipa pentru ceilalți.

(M. Preda – *Morometii*)

Scanned with OKEN Scanner

II. ANALIZA SINTACTICĂ A FRAZELOR

1. [După ce] s-a odihnit vreo câteva zile[1]/, a început[2]/ [să] adune beţigaşe, foi uscate, paie şi fire de fân[3]/ [şi] şi-a făcut un cuib pe un muşuroi de pământ, mai sus[4]/, [ca să] nu i-l înece ploile.[5]/

a. Predicatele şi felul lor:

s-a odihnit – predicat verbal
a început – predicat verbal
să adune – predicat verbal
a făcut – predicat verbal
să nu înece – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. După ce s-a odihnit vreo câteva zile – circumstanţială de timp (P 2 – a început)
2. a început – propoziţie principală (regentă pentru P 1 şi P 2)
3. să adune beţigaşe, foi uscate, paie şi fire de fân – completivă directă (P 2 – a început)
4. (şi) şi-a făcut un cuib pe un muşuroi de pământ, mai sus – propoziţie principală (regentă pentru P 5)
5. ca să nu i-l înece ploile – circumstanţială de scop (P 4 – a făcut)

c. Schema frazei:

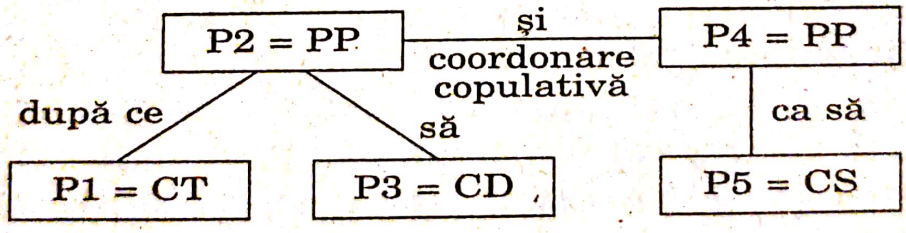

2. Odată prin iunie[1]/, [când] au venit ţăranii[2]/ [să] secere grâul[3]/, ăl mai mare dintre pui n-a alergat repede la chemarea mă-sii[1]/, [şi][4]/ [cum] nu ştia[5]/ [să] zboare,[6]/... l-a prins un flăcău sub o căciulă[4].

a. Predicatele şi felul lor:

au venit – predicat verbal
să secere – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

n-a alergat – predicat verbal
nu știa – predicat verbal
să zboare – predicat verbal
a prins – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Odată prin iunie, ăl mai mare dintre pui n-a alergat repede la chemarea mă-sii – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. când au venit țăranii – circumstanțială de timp (P 1 – n-a alergat)
3. să secere grâul – circumstanțială de scop (P 2 – au venit)
4. (și) l-a prins un flăcău sub o căciulă – propoziție principală (regentă pentru P 5)
5. cum nu știa – circumstanțială de cauză (P 4 – a prins)
6. să zboare – completivă directă (P 5 – nu știa)

c. Schema frazei:

3. Când te-i face mare[1]/, o să faci[2]/ cum ăi vrea tu[3]/, dar acum[4]/, că ești mic[5]/, să nu ieși niciodată din vorba mea[4]/, că poți[6]/ să pățești și mai rău[7]/.

a. Predicatele și felul lor:

te-i face mare – predicat nominal (viitorul popular al verbului)
o să faci – predicat verbal (viitorul popular al verbului)
ăi vrea – predicat verbal (viitorul popular al verbului)
ești mic – predicat nominal
să nu ieși – predicat verbal (a nu ieși din vorba cuiva – expresie verbală)
poți – predicat verbal
să pățești – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. când te-i face mare – circumstanțială de timp (P 2 – o să faci)

Scanned with OKEN Scanner

2. o să faci – propoziție principală (regentă pentru P 1 și P 3)
3. cum ăi vrea tu – circumstanțială de mod (P 2 – o să faci)
4. (dar) acum să nu ieși niciodată din vorba mea – propoziție principală (regentă pentru P 5 și P 6)
5. că ești mic – circumstanțială de cauză (P 4 – să nu ieși)
6. că poți – circumstanțială de cauză (P 4 – să nu ieși)
7. să pățești și mai rău – completivă directă (P 6 – poți)

c. Schema frazei:

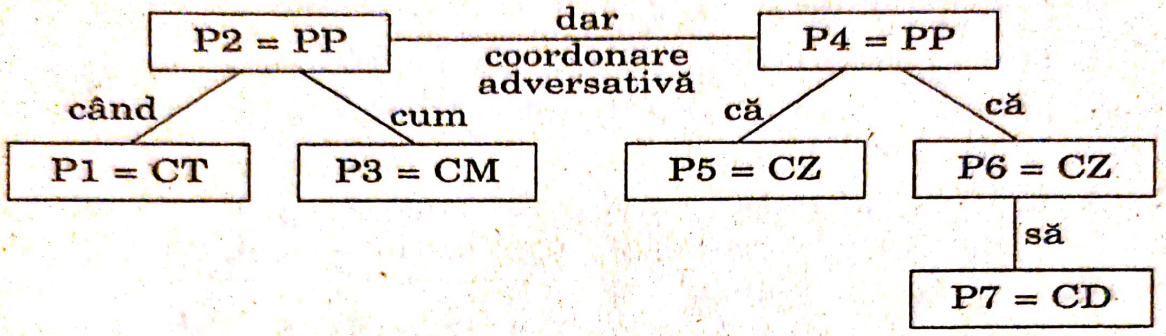

4. Puii n-au priceput[1]/, dar mama lor[2]/ care înțelesese[3]/ că e un vânător[4]/, a rămas încremenită.[2]/

a. Predicatele și felul lor:
n-au priceput – predicat verbal
înțelesese – predicat verbal
e un vânător – predicat nominal
a rămas încremenită – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:
1. Puii n-au priceput – propoziție principală
2. (dar) mama lor a rămas încremenită – propoziție principală (regentă pentru P 3)
3. care înțelesese – atributivă (P 2 – mama)
4. că e un vânător – completivă directă (P 3 – înțelesese)

c. Schema frazei:

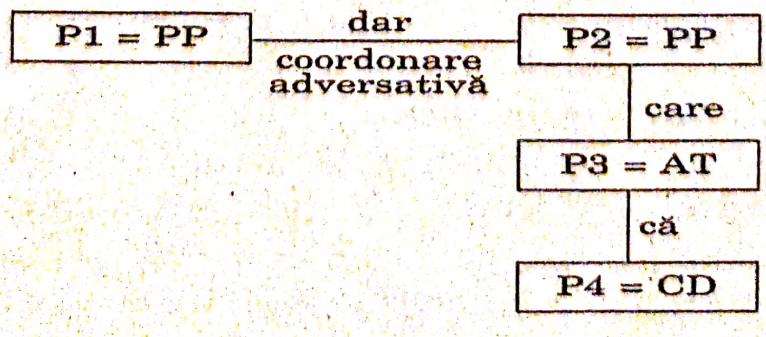

Scanned with OKEN Scanner

5. Vânătorul, cunoscând desimea lăstarului și văzând[1]/ că trăsese într-un pui[2]/, nu s-a luat după dânsul, socotind[1]/ că nu face truda de a-l căuta prin lăstar.[3]/

a. Predicatele și felul lor:

trăsese – predicat verbal
nu s-a luat – predicat verbal
nu face – predicat verbal (nu face – nu merită, nu se justifică)

b. Propozițiile și felul lor:

1. Vânătorul, cunoscând desimea lăstarului și văzând... nu s-a luat după dânsul, socotind – propoziție principală (regentă pentru P 2 și P 3)
2. că trăsese într-un pui – completivă directă (P 1 – văzând)
3. că nu face truda de a-l căuta prin lăstar – completivă directă (P 1 – socotind)

c. Schema frazei:

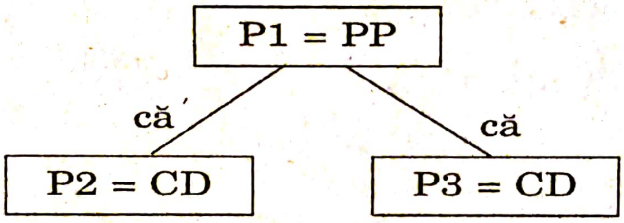

6. Când l-a găsit[1]/, când i-a văzut aripa ruptă[2]/, a înțeles[3]/ că era pierdut;[4]/ dar și-a ascuns durerea,[5]/ ca să nu-l deznădăjduiască pe el.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

a găsit – predicat verbal
a văzut – predicat verbal
a înțeles – predicat verbal
era pierdut – predicat nominal
a ascuns – predicat verbal
să nu deznădăjduiască – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Când l-a găsit – circumstanțială de timp (P 3 – a înțeles)
2. când i-a văzut aripa ruptă – circumstanțială de timp (P 3 – a înțeles)
3. a înțeles – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 2, P 4)

Scanned with OKEN Scanner

4. că era pierdut – completivă directă (P 3 – a înțeles)
5. (dar) și-a ascuns durerea – propoziție principală (regentă pentru P 6)
6. ca să nu-l deznădăjduiască pe el – circumstanțială de scop (P 5 – a ascuns)

c. Schema frazei:

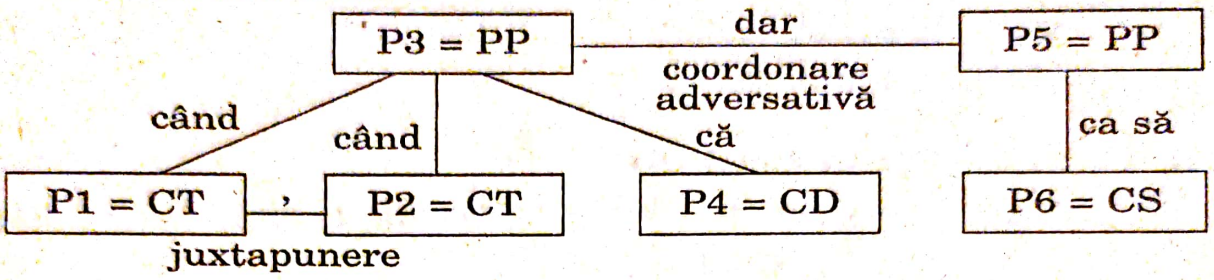

7. Și-mi aduc aminte[1]/ ce zarvă a fost[2]/, când într-un rând s-a zvonit[3]/ că pe domnul nostru are să-l mute într-o altă comună, peste Siret.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

-mi aduc aminte – predicat verbal (locuțiune verbală – a-și aminti)
a fost – predicat verbal (a existat, s-a iscat)
s-a zvonit – predicat verbal
are să mute – predicat verbal (viitor popular al verbului)

b. Propozițiile și felul lor:

1. Și-mi aduc aminte – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. ce zarvă a fost – completivă indirectă (P 1 – îmi aduc aminte)
3. când într-un rând s-a zvonit – circumstanțială de timp (P 2 – a fost)
4. că pe domnul nostru are să-l mute într-o altă comună, peste Siret – subiectivă (P 3 – s-a zvonit)

c. Schema frazei:

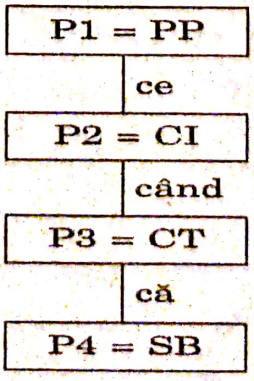

Scanned with OKEN Scanner

8. [Când] am ajuns acasă[1]/ am înțeles[2]/ [de ce] maiorul ieșise un moment cu cheseaua în mână[3]/: [ca să]-mi toarne dulceață în șoșoni.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

am ajuns – predicat verbal
am înțeles – predicat verbal
ieșise – predicat verbal
să toarne – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Când am ajuns acasă – circumstanțială de timp (P 2 – am înțeles)
2. am înțeles – propoziție principală (regentă pentru P 1 și P 3)
3. de ce maiorul ieșise un moment cu cheseaua în mână – completivă directă (P 2 – am înțeles)
4. ca să-mi toarne dulceață în șoșoni – apozitivă (P 3 – de ce)

c. Schema frazei:

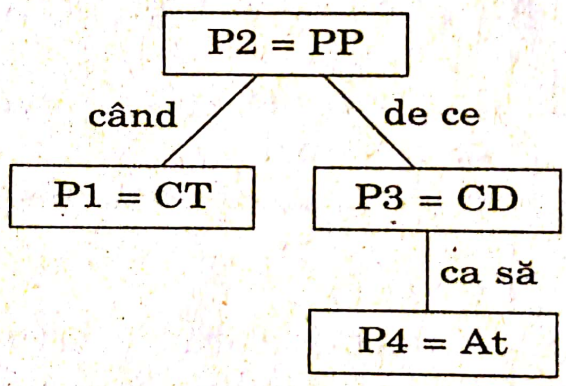

9. Și[1]/, [după ce] se odihni câteva zile[2]/ [și] mai plănuiră[3]/ [ceea ce] era de făcut,[4]/ Greuceanu și frate-său o luară la drum.[1]/

a. Predicatele și felul lor:

se odihni – predicat verbal
plănuiră – predicat verbal
era de făcut – predicat nominal
o luară la drum – predicat verbal (locuțiune verbală – pornire)

b. Propozițiile și felul lor:

1. (și) Greuceanu și frate-său o luară la drum – propoziție principală (regentă pentru P 2; P3)

Scanned with OKEN Scanner

2. după ce odihni câteva zile – circumstanțială de timp (P 1 – o luară la drum)

3. (și) mai plănuiră – circumstanțială de timp (P 1 – o luară la drum)

4. ceea ce era de făcut – completivă directă (P 3 – plănuiră)

c. Schema frazei:

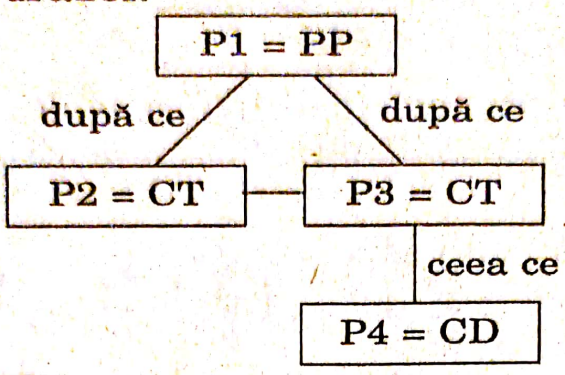

10. Atunci când basmalele vor fi rupte pe margini[1]/ să mai tragă nădejde unul de altul[2]/ că se vor mai întâlni[3]/; iară[4]/ când basmalele vor fi rupte în mijloc[5]/, să se știe[4]/ că unul din ei este pierit.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

vor fi rupte – predicat nominal (arată o însușire a subiectului)
să tragă nădejde – predicat verbal (locuțiune verbală – a spera)
se vor întâlni – predicat verbal
vor fi rupte – predicat nominal
să se știe – predicat verbal
este pierit – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Atunci când basmalele vor fi rupte pe margini – circumstanțială de timp (P 2 – să tragă nădejde)

2. să mai tragă nădejde unul de altul – propoziție principală (regentă pentru P 1 și P 3)

3. că se vor mai întâlni – completivă indirectă (P 2 – să tragă nădejde)

4. (iară) să se știe – propoziție principală (regentă pentru P 5 și P 6)

5. Când basmalele vor fi rupte în mijloc – circumstanțială de timp (P 4 – să se știe)

6. că unul din ei este pierit – subiectivă (P 4 – să se știe)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

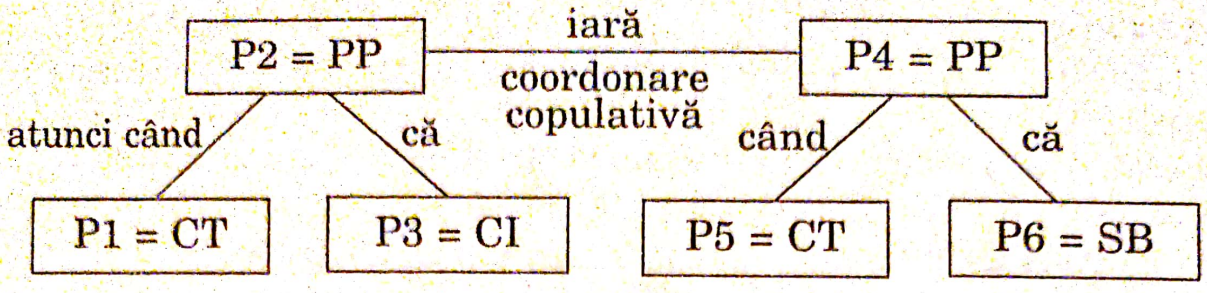

11. După ce luă în cap tot[1]/ ce auzi[2]/, ieși afară[3]/ și se duse pe drumul[4]/ ce ducea la Codrul Verde[5]/ și acolo se ascunse sub pod.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

luă în cap – predicat verbal (locuțiune verbală – reținu)
auzi – predicat verbal
ieși – predicat verbal
se duse – predicat verbal
ducea – predicat verbal
se ascunse – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. După ce luă în cap tot – circumstanțială de timp (P 3 – ieși)
2. ce auzi – atributivă (P 1 – tot)
3. ieși afară – propoziție principală (regentă pentru P 1)
4. (și) se duse pe drumul – propoziție principală (regentă pentru P 5)
5. ce ducea la Codrul Verde – atributivă (P 4 – drumul)
6. (și) acolo se ascunsese sub un pod – propoziție principală

c. Schema frazei:

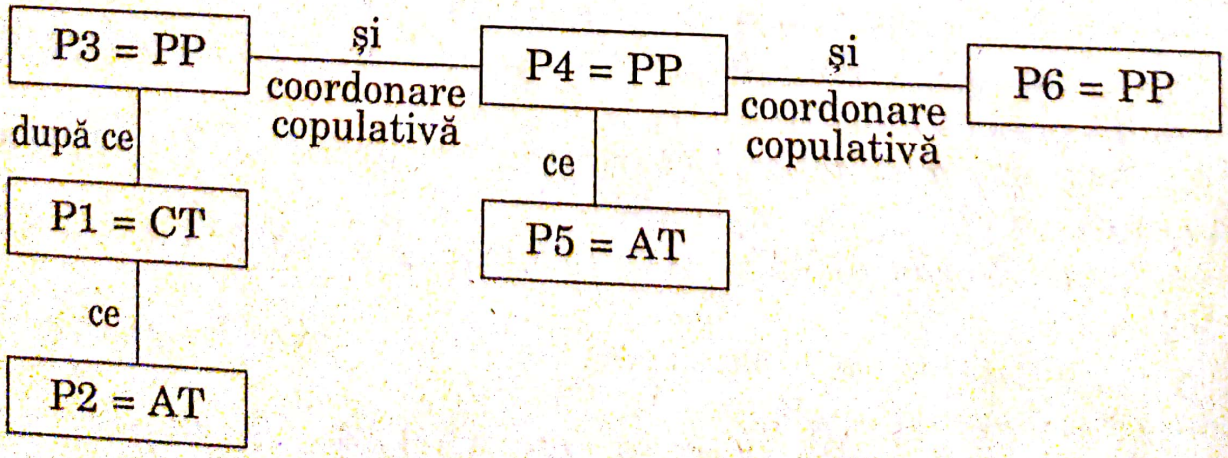

Scanned with OKEN Scanner

12. Oamenii[1]/ când văzură iarăși soarele și luna pe cer[2]/, se veseliră[1]/ și lăudară pe Dumnezeu[3]/ că a dat atâta tărie lui Greuceanu[4]/ de a izbândit împotriva împeliţaţilor vrăjmași ai omenirii.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

văzură – predicat verbal
se veseliră – predicat verbal
lăudară – predicat verbal
a dat – predicat verbal
a izbândit – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Oamenii se veseliră – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. când văzură iarăși soarele și luna pe cer – circumstanțială de timp (P 1 – se veseliră)
3. (și) lăudară pe Dumnezeu – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. că a dat atâta tărie lui Greuceanu – completivă indirectă (cu nuanță cauzală) (P 3 – lăudară)
5. de a izbândit împotriva împeliţaţilor vrăjmaşi ai omenirii – circumstanţială consecutivă (P 4 – a dat)

c. Schema frazei:

13. Pe când se pregătea la curte, pentru nuntirea fiicei împăratului cu voinicul cel mincinos[1]/ ce zicea[2]/ că a scos soarele și luna de la zmei[3]/, vine și fratele lui Greuceanu cu vestea[4]/ că Greuceanu are să sosească curând.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

se pregătea – predicat verbal
zicea – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

a scos – predicat verbal
vine – predicat verbal
are să sosească – predicat verbal (viitorul popular al verbului „a sosi")

b. Propozițiile și felul lor:

1. Pe când se pregătea la curte, pentru nuntirea fiicei împăratului cu voinicul cel mincinos – circumstanțială de timp (P 4 – vine)
2. ce zicea – atributivă (P 1 – voinicul)
3. că a scos soarele și luna de la zmei – completivă directă (P 2 – zicea)
4. Vine și fratele lui Greuceanu cu vestea – propoziție principală (regentă pentru P 1 și P 5)
5. că Greuceanu are să sosească curând – atributivă (P 4 – vestea)

c. Schema frazei:

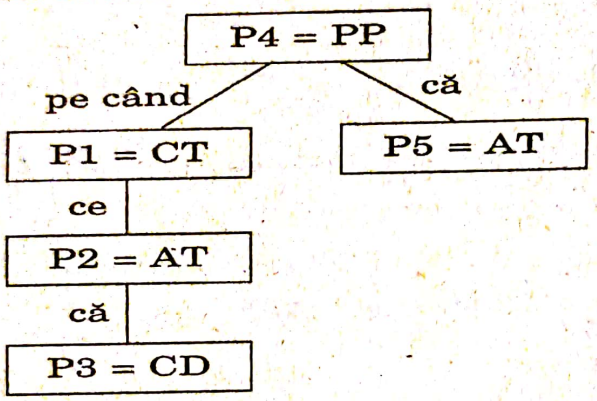

14. Nu veți plânge atunci amarnic,[1]/
Că vi-i limba prea săracă,[2]/
Și-ți vedea[3]/ cât îi de darnic
Graiul țării noastre dragă[4]/.

a. Predicatele și felul lor:

nu veți plânge – predicat verbal
-i prea săracă – predicat nominal
-ți vedea – predicat verbal (viitor popular)
cât îi de darnic – predicat nominal (îi foarte darnic)

b. Propozițiile și felul lor:

1. Nu veți plânge atunci amarnic – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. că vi-i limba prea săracă – circumstanțială de cauză (P 1 – nu veți plânge)

Scanned with OKEN Scanner

3. (și) -ți vedea – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. cât îi de darnic graiul țării noastre dragă – completivă directă (P 3 -ți vedea)

c. Schema frazei:

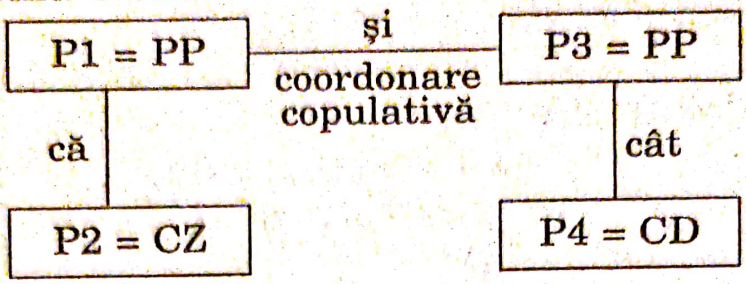

15. Eu aș zice[1]/ să lăsăm cetatea aceasta[2]/, zise Iablonovski,[3]/ și să ne urmăm drumul înainte.

a. Predicatele și felul lor:

aș zice – predicat verbal
să lăsăm – predicat verbal
zise – predicat verbal
să urmăm – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Eu aș zice – propoziție principală (regentă pentru P 2 și P 4)
2. să lăsăm cetatea aceasta – completivă directă (P 1 – aș zice)
3. zise Iablonovski – propoziție principală incidentă
4. (și) să ne urmăm drumul înainte – completivă directă (P 1 – aș zice)

c. Schema frazei:

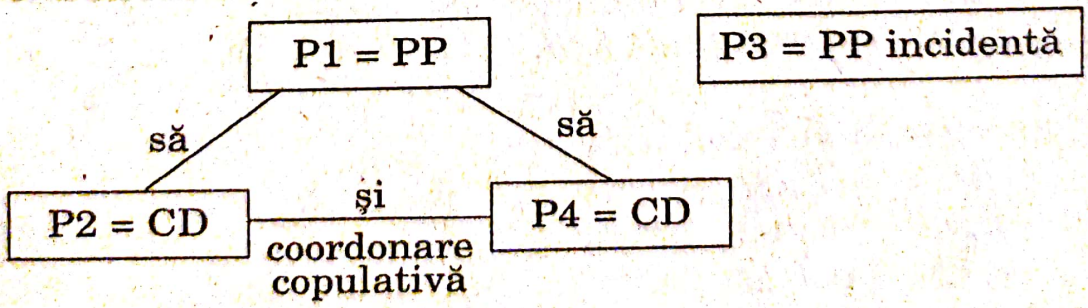

16. După ce s-au dus leșii[1]/, m-am luat cât colea pe urma lor până la Cotnar[2]/... și apoi[3]/, după ce am văzut[4]/ că dușmanii și-au luat drumul spre țara lor[5]/, am apucat de-a dreptul peste codri.[3]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

s-au dus – predicat verbal
m-am luat – predicat verbal
am văzut – predicat verbal
și-au luat drumul – predicat verbal (locuțiune verbală – au pornit)
am apucat – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. După ce s-au dus leșii – circumstanțială de timp (P 2 – m-am luat)
2. m-am luat cât colea pe urma lor până la Cotnar – propoziție principală (regentă pentru P 1)
3. (și) – apoi, am apucat de-a dreptul peste codri – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. după ce am văzut – circumstanțială de timp (P 3 – am apucat)
5. că dușmanii și-au luat drumul spre țara lor – completivă directă (P 4 – am văzut)

c. Schema frazei:

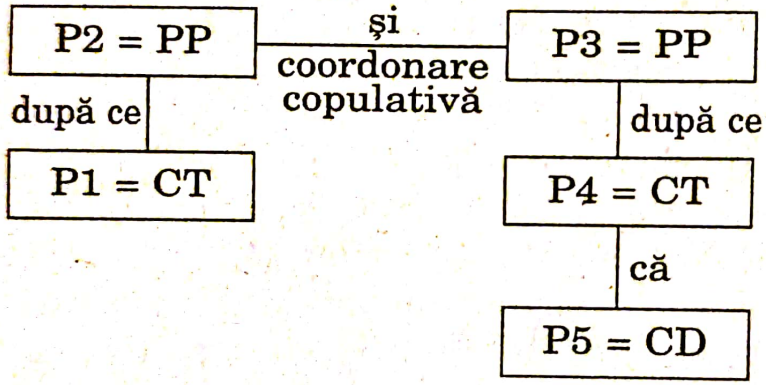

17. Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierți;[1]/
Dar acu vei vrea[2]/ cu oaste și război ca să ne certi,[3]/
Ori vei vrea[4]/ să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,[5]/
Să ne dai un semn și nouă de mila Măriei tale[6]/...

a. Predicatele și felul lor:

să ierți – predicat verbal
vei vrea – predicat verbal
să certi – predicat verbal
vei vrea – predicat verbal
să faci cale întoarsă – predicat verbal (locuțiune verbală – să te întorci)
să dai – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierţi – propoziţie principală

2. (dar) acu vei vrea – propoziţie principală, regentă pentru P 3

3. cu oaste şi război ca să ne certi, – propoziţie completivă directă (P 2 – vei vrea)

4. (Ori) vei vrea – propoziţie principală, regentă pentru P 5

5. să faci întoarsă de pe acum a ta cale – completivă directă (P 3 – vei vrea)

6. Să ne dai un semn şi nouă de mila Măriei tale – circumstanţială de scop (P 4 – să faci cale întoarsă)

c. Schema frazei:

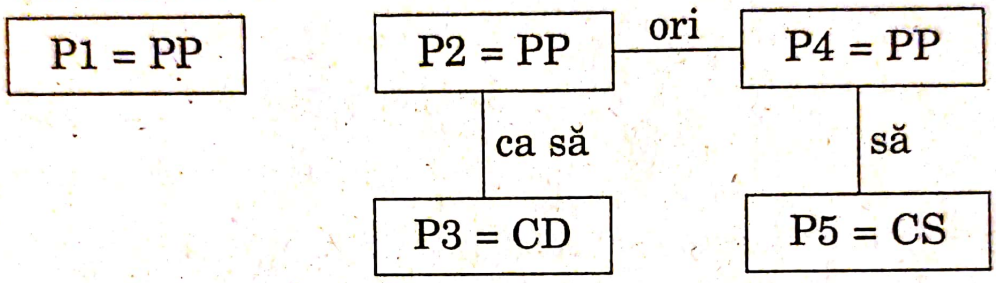

18. După vremuri mulţi <u>veniră</u>, începând cu acel oaspe,[1]/
Ce din vechi <u>se pomeneşte</u>[2]/, cu Dariu al lui Istaspe;[1]/
Mulţi <u>durară</u> după vremuri, peste Dunăre vreun pod,[3]/
De-<u>au trecut</u> cu spaima lumii şi mulţime de norod;[4]/

a. Predicatele şi felul lor:

veniră – predicat verbal
se pomeneşte – predicat verbal (pasiv reflexiv)
durară – predicat verbal
au trecut – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. După vremuri mulţi veniră, începând cu acel oaspe,... cu Dariu al lui Istaspe – propoziţie principală (regentă pentru P 2)

2. Ce din vechi se pomeneşte – atributivă (P 1 – oaspe)

3. Mulţi durară după vremuri, peste Dunăre vreun pod, – principală, regentă pentru P 4

4. De-au trecut cu spaima lumii şi mulţime de norod; – circumstanţială de scop (P 3 – durară)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

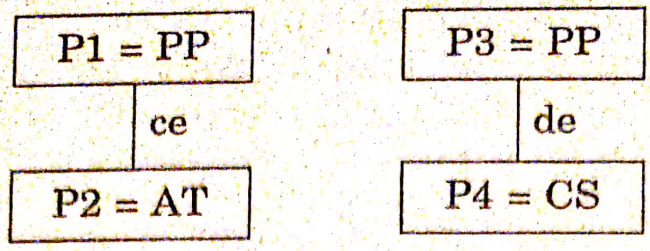

19. O, tu nici visezi, bătrâne[1]/, câți în cale mi s-au pus![2]/
Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
Tot[3]/ ce stă în umbra crucii[4]/, împărați și regi s-adună[3]/
Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

visezi – predicat verbal
s-au pus – predicat verbal (a se pune în calea cuiva – expresie)
stă – predicat verbal
s-adună – predicat verbal
să dea piept – predicat verbal (locuțiune verbală – a înfrunta)

b. Propozițiile și felul lor:

1. O, tu nici visezi, bătrâne, – principală (regentă pentru P 2)
2. câți în cale mi s-au pus! – completivă directă (P 1 – visezi)
3. Toată floarea cea vestită a întregului Apus,... Tot,... împărați și regi s-adună – principală (regentă pentru P 4 și P 5)
4. ce stă în umbra crucii – atributivă (P 3 – tot)
5. Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună – circumstanțială de scop (P 3 – s-adună)

c. Schema frazei:

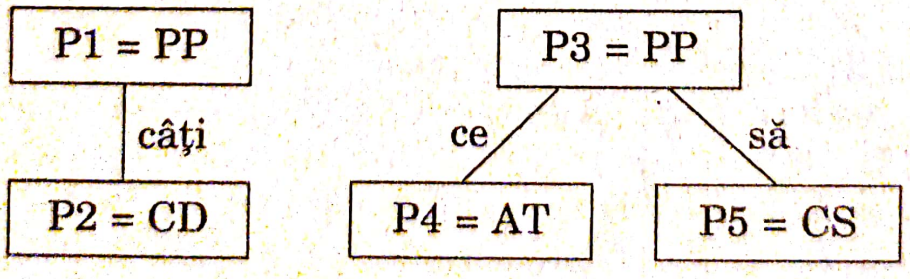

20. De-o fi una[1]/, de-o fi alta[2]/... Ce e scris și pentru noi,[3]/
Bucuroși le-om duce toate[4]/, de e pace[5]/, de-i război.[6]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

o fi – predicat verbal (se va întâmpla)
o fi – predicat verbal
e scris – predicat verbal (verb la diateza pasivă)
om duce – predicat verbal (viitorul popular)
e – predicat verbal (există)
-i – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. De-o fi una – circumstanțială concesivă (P 4 – om duce)
2. de-o fi alta – circumstanțială concesivă (P 4 – om duce)
3. Ce e scris și pentru noi – completivă directă (P 4 – om duce)
4. Bucuroși le-om duce toate – principală regentă pentru P 1, P 2, P 3, P 5, P 6
5. de e pace – circumstanțială concesivă (P 4 – om duce)
6. de-i război – circumstanțială concesivă (P 4 – om duce)

c. Schema frazei:

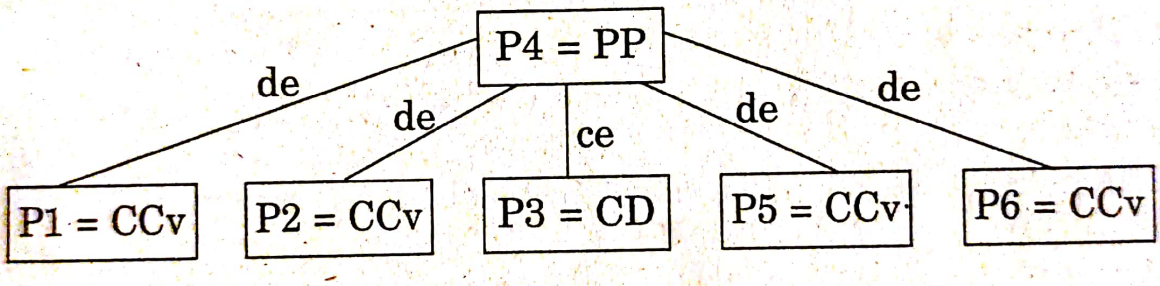

21. Și de aceea tot[1]/ ce mișcă-n țara asta[2]/, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie[1]/, iară ție dușman este,[3]/
Dușmănit vei fi de toate fără-a prinde chiar de veste;[4]/
N-avem oști[5]/, dară iubirea de moșie e un zid[6]/
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid![7]/

a. Predicatele și felul lor:

mișcă – predicat verbal
e prieten – predicat nominal
dușman este – predicat nominal
dușmănit vei fi – predicat verbal (verb la diateza pasivă)
n-avem – predicat verbal
e un zid – predicat nominal
nu se-nfiorează – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Şi de aceea tot, râul, ramul, mi-e prieten numai mie – propoziţie principală (regentă pentru P 2)
2. ce mişcă-n ţara asta – atributivă (P 1 – tot)
3. (iară) ţie duşman este – propoziţie principală
4. Duşmănit vei fi de toate fără-a prinde chiar de veste – propoziţie principală
5. N-avem oşti – propoziţie principală
6. (dară) iubirea de moşie e un zid – propoziţie principală (regentă pentru P 7)
7. Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid! – atributivă (P 6 – zid)

c. Schema frazei:

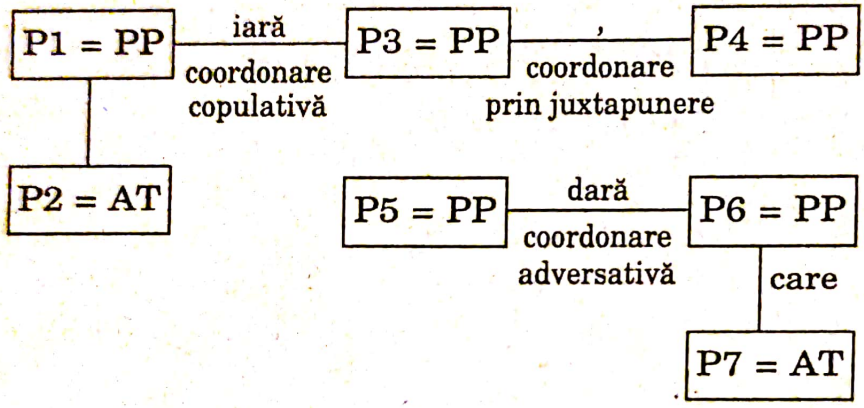

Observaţie: Conjuncţia coordonatoare „iară“ are valoare copulativă – „şi“

22. Eu nu ţi-aş dori[1]/ vreodată[3]/ să ajungi[2]/ să ne cunoşti,[3]/
Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oşti.[4]/

a. Predicatele şi felul lor:

nu aş dori – predicat verbal
să ajungi – predicat nominal incomplet
să cunoşti – predicat verbal
să-nece – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Eu nu ţi-aş dori – propoziţie principală (regentă pentru P 2, P 4)
2. să ajungi – completivă directă (P 1 – nu aş dori)
3. să ne cunoşti vreodată – predicativă (P 2 – să ajungi)
4. nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oşti – completivă directă (P 1 – nu aş dori)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

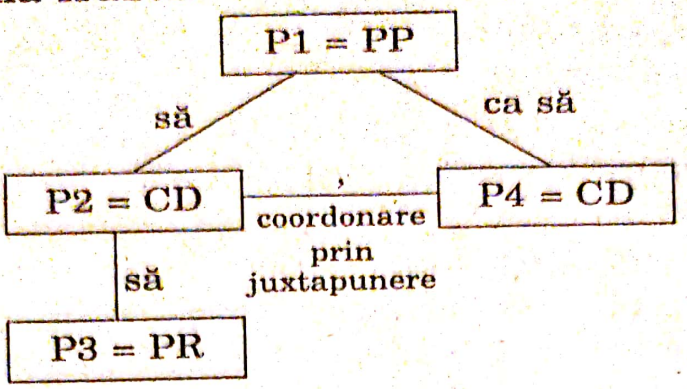

23. În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,[1]/
Căci cuprinsă-i de pieire și în față și în coaste,[2]/
Căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie;[3]/

a. Predicatele și felul lor:

ridică – predicat verbal
cuprinsă-i – predicat verbal (verb la diateza pasivă)
se clatină – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. În zadar flamura verde o ridică înspre oaste – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 3)
2. căci cuprinsă-i de pieire și în față și în coaste – circumstanțială de cauză (P 1 – ridică în zadar)
3. căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie – circumstanțială de cauză (P 1 – în zadar ridică)

c. Schema frazei:

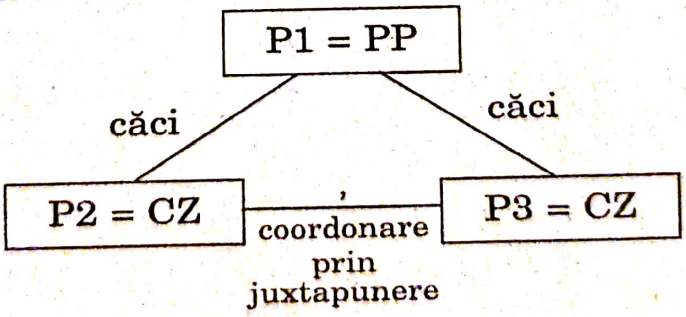

24. Ele trec cu harnici unde[1]/ și suspină-n flori molatic,[2]/
Când coboară-n ropot dulce din tăpșanul prăvălatic.[3]/
Ele sar în bulgări fluizi, peste prundul din răstoace,
În cuibar rotind de ape[4]/ peste care luna zace.[5]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

trec – predicat verbal
suspină – predicat verbal
coboară – predicat verbal
zace – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Ele trec cu harnici unde – propoziție principală
2. (și) suspină-n flori molatic – propoziție principală (regentă pentru P 3)
3. Când coboară-n ropot dulce din tăpșanul prăvălatic – circumstanțială de timp (P 2 – suspină)
4. Ele sar în bulgări fluizi, peste prundul din răstoace, în cuibar rotind de ape – propoziție principală (regentă pentru P 5)
5. peste care luna zace – atributivă (P 4 – ape)

c. Schema frazei:

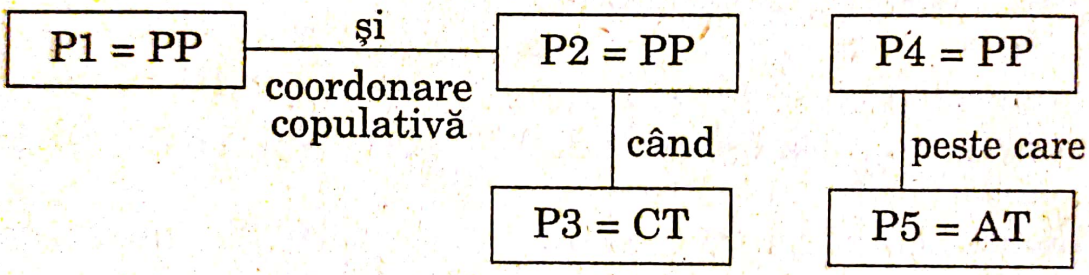

25. Lângă lacul[1]/ care-n tremur somnoros și lin se bate[2]/
Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prea luminate,[1]/
Căci din patru părți a lumii împărați și-mpărătese
Au venit[3]/ ca să serbeze nunta gingașei mirese.[4]

a. Predicatele și felul lor:

se bate – predicat verbal
vezi – predicat verbal
au venit – predicat verbal
să serbeze – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Lângă lacul vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prea luminate – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3)
2. care-n tremur somnoros și lin se bate – atributivă (P 1 – lacul)

Scanned with OKEN Scanner

3. căci din patru părți a lumii împărați și-mpărătese au venit – circumstanțială cauzală (P 1 – vezi)

4. ca să serbeze nunta gingașei mirese – circumstanțială de scop (P 3 – au venit)

c. Schema frazei:

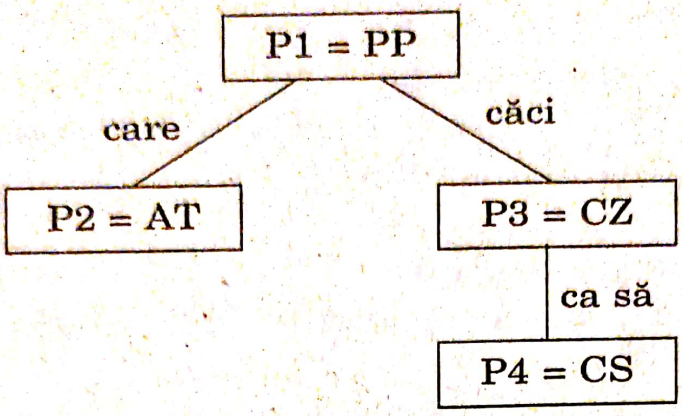

26. Socrul roagă[1]/-n capul mesei[2]/ să poftească[3]/ să se pună[2]
Nunul mare, mândrul soare, și pe nună, mândra lună.[1]/

a. Predicatele și felul lor:

roagă – predicat verbal
să poftească – predicat verbal
să se pună – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Socrul roagă nunul mare, mândrul soare, și pe nună, mândra lună – propoziție principală (regentă pentru P 3)

2. -n capul mesei să se pună – circumstanțială de scop (P 3 – să poftească)

3. să poftească – completivă directă (P 1 – roagă)

c. Schema frazei:

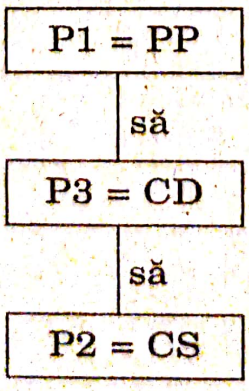

Scanned with OKEN Scanner

27. Și s-așază toți la masă[1]/, cum li-s anii[2]/, cum li-i rangul,[3]/
Lin vioarele răsună[4]/, iară cobza ține hangul.[5]/

a. Predicatele și felul lor:
s-așază – predicat verbal
cum -s – predicat nominal
cum i – predicat nominal
răsună – predicat verbal
ține hangul – predicat verbal (locuțiune verbală – a acompania)

b. Propozițiile și felul lor:
1. Și s-așază toți la masă – propoziție principală (regentă pentru P 2 și P 3)
2. cum li-s anii – circumstanțială de mod (P 1 – s-așază)
3. cum li-i rangul – circumstanțială de mod (P 1 – s-așază)
4. lin vioarele răsună – propoziție principală
5. (iară) cobza ține hangul – propoziție principală

c. Schema frazei:

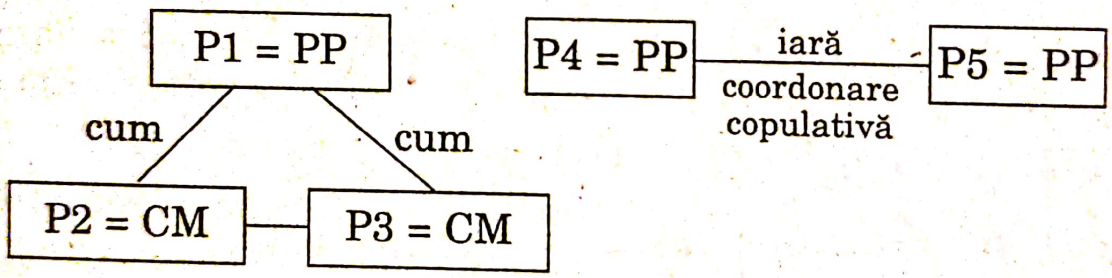

28. Trec furnici ducând în gură de făină marii saci[1]/
Ca să coacă pentru nuntă și plăcintă și colaci;[2]/
Și albinele-aduc miere[3]/, aduc colb mărunt de aur,[4]/
Ca cercei din el să facă cariul[5]/ care-i meșter faur.[6]/

a. Predicatele și felul lor:
trec – predicat verbal
aduc – predicat verbal
aduc – predicat verbal
să facă – predicat verbal
-i meșter – predicat nominal

Scanned with OKEN Scanner

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Trec furnici ducând în gură de făină marii saci – propoziţie principală (regentă pentru P 2)
2. ca să coacă pentru nuntă şi plăcinte şi colaci – circumstanţială de scop (P 1 – ducând)
3. şi albinele-aduc miere – propoziţie principală
4. aduc colb mărunt de aur – propoziţie principală (regentă pentru P 5)
5. ca cercei din el să facă cariul – circumstanţială de scop (P 4 – aduc)
6. care-i meşter faur – atributivă (P 5 – cariul)

c. Schema frazei:

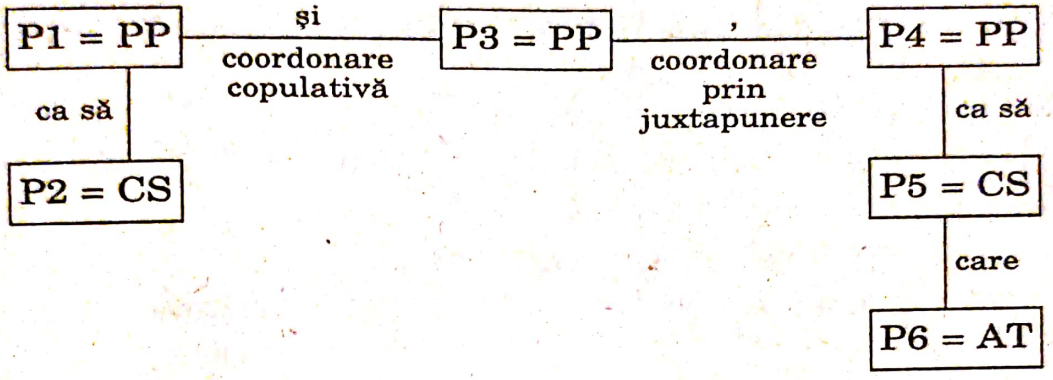

29. Ce-i pasă copilului[1]/ când mama şi tata se gândesc la neajunsurile vieţii[2]/, la ce poate[3]/ să le aducă ziua de mâine[4]/, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire.[5]/

a. Predicatele şi felul lor:

pasă – predicat verbal
se gândesc – predicat verbal
poate – predicat verbal
să aducă – predicat verbal
frământă – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Ce-i pasă copilului – propoziţie principală (regentă pentru P 2, P 5)
2. când mama şi tata se gândesc la neajunsurile vieţii – completivă indirectă cu nuanţă temporală (P 1 – pasă)
3. la ce poate – completivă indirectă (P 2 – se gândesc)
4. să le aducă ziua de mâine – completivă directă (P 3 – poate)
5. (sau) că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire – completivă indirectă (P 1 – pasă)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

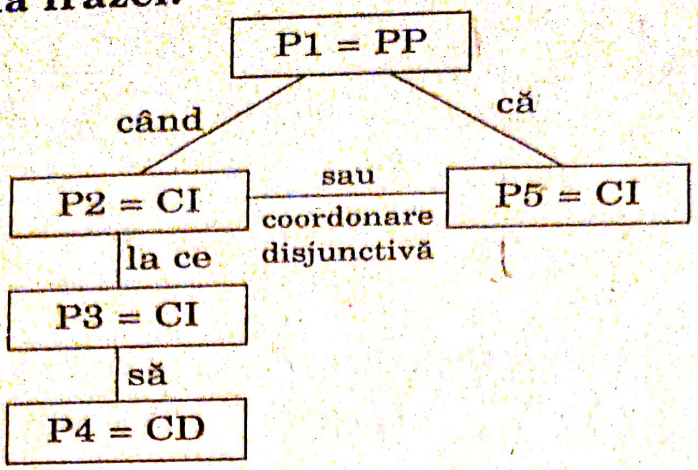

30. Când mama nu mai putea de obosită[1]/ și se lăsa câte o leacă ziua[2]/ să se odihnească[3]/, noi băieții tocmai atunci ridicam casa în slavă.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

nu putea – predicat verbal
se lăsa – predicat verbal
să se odihnească – predicat verbal
ridicam în slavă – predicat verbal (locuțiune verbală – a tulbura)

b. Propozițiile și felul lor:

1. Când mama nu mai putea de obosită – circumstanțială de timp (P 4 – ridicam în slavă)
2. (și) se lăsa câte o leacă ziua – circumstanțială de timp (P 4 – ridicam în slavă)
3. să se odihnească – circumstanțială de scop (P 2 – se lăsa)
4. noi băieții tocmai atunci ridicam casa în slavă – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 2)

c. Schema frazei:

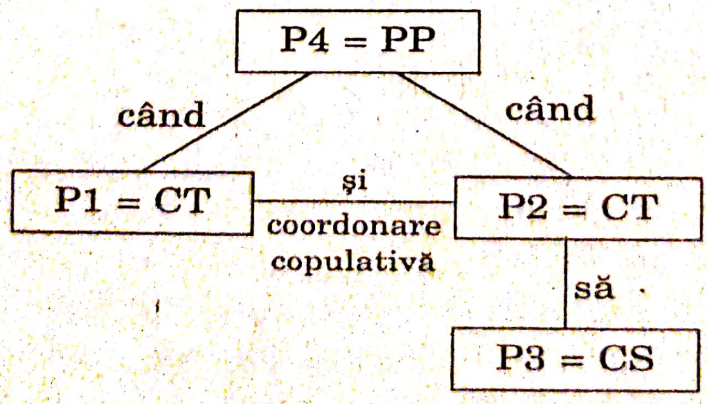

Scanned with OKEN Scanner

31. Și[1]/ după ce ne culcam cu toții[2]/, noi, băieții, ca băieții, ne luam la hârjoană[1]/ și nu puteam adormi de incuri[3]/, până ce era nevoită biata mama[4]/ să ne facă musai câte un șurub-două prin cap[5]/, și să ne deie câteva tapangele la spinare.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

ne culcam – predicat verbal
ne luam la hârjoană – predicat verbal (locuțiune verbală – ne hârjoneam)
nu puteam – predicat verbal
era nevoită – predicat nominal
să facă – predicat verbal
să deie – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Și noi, băieții, ne luam la hârjoană – propoziție principală
2. după ce ne culcam cu toții – circumstanțială de timp (P 1 – ne luam la hârjoană)
3. (și) nu puteam adormi de incuri – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. până ce era nevoită biata mama – circumstanțială de timp (P 3 – nu puteam adormi)
5. să ne facă musai câte un șurub-două prin cap – completivă indirectă (P 4 – era nevoită)
6. (și) să ne deie câteva tapangele la spinare – completivă indirectă (P 4 – era nevoită)

c. Schema frazei:

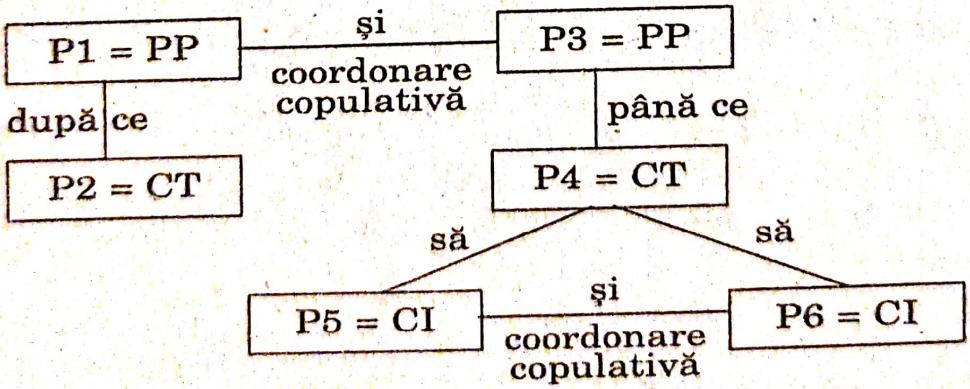

32. Și câte nu ne venea în cap[1]/, și câte nu făceam cu vârf și-ndesate[2]/, mi-aduc aminte[3]/, de parcă acum mi se întâmplă.[4]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

nu venea în cap – predicat verbal (locuțiune verbală – închipuiam)
nu făceam – predicat verbal
mi-aduc aminte – predicat verbal (locuțiune verbală – îmi amintesc)
se întâmplă – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. (și) câte nu ne venea în cap – completivă indirectă (P 3 – mi-aduc aminte)
2. (și) câte nu făceam cu vârf și-ndesate – completivă indirectă (P 3 – mi-aduc aminte)
3. mi-aduc aminte – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 2, P 4)
4. de parcă acum mi se întâmplă – circumstanțială de mod (P 3 – mi-aduc aminte)

c. Schema frazei:

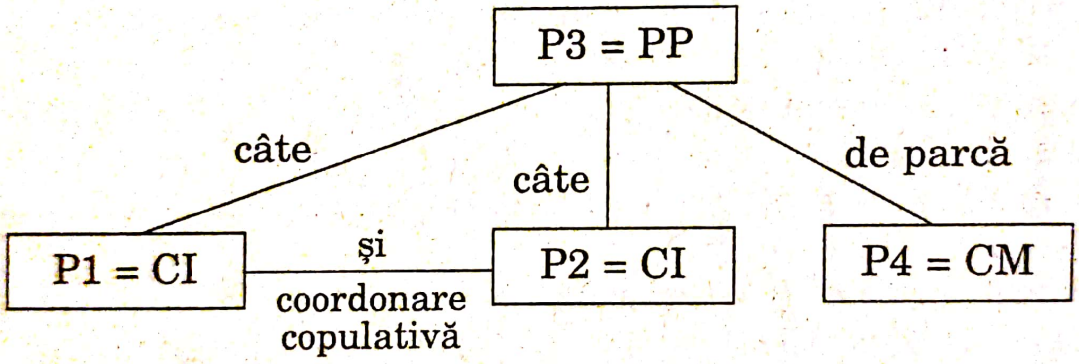

33. Și Iașii,[1]/ pe care nu-i văzusem niciodată[2]/, nu erau aproape de Neamț, ca Fălticenii[1]/, de unde toamna târziu... mă puteam repezi din când în când[3]/... pe unde știam noi.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

nu văzusem – predicat verbal
nu erau – predicat verbal (nu se aflau)
puteam – predicat verbal
știam – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. (și) Iașii nu erau aproape de Neamț, ca Fălticenii – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3)

Scanned with OKEN Scanner

2. pe care nu-i văzusem niciodată – atributivă (P 1 – Iașii)
3. de unde toamna târziu, mă puteam repezi din când în când – atributivă (P 1 – Fălticenii)
4. pe unde știam noi – circumstanțială de loc – (P 3 – repezi)

c. Schema frazei:

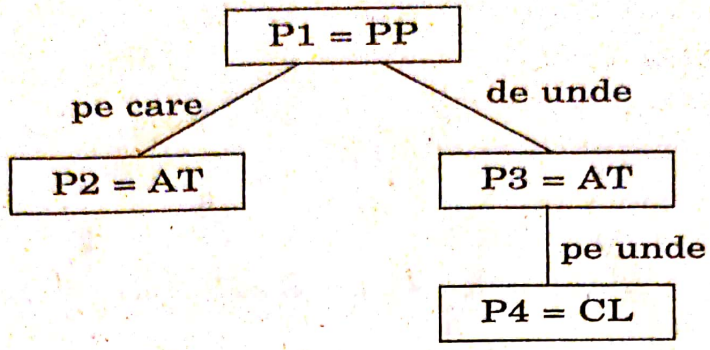

34. Mort-copt, trebuia[1]/ să fac pe cheful mamei[2]/, să plec fără voință[3]/ și să las[4]/ ce-mi era drag.[5]/

a. Predicatele și felul lor:
trebuia – predicat verbal
să fac – predicat verbal
să plec – predicat verbal
să las – predicat verbal
era drag – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:
1. Mort-copt, trebuia – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3, P 4)
2. să fac pe cheful mamei – subiectivă (P 1 – trebuia)
3. să plec fără voință – subiectivă (P 1 – trebuia)
4. (și) să las – subiectivă (P 1 – trebuia)
5. ce-mi era drag – completivă directă (P 4 – să las)

c. Schema frazei:

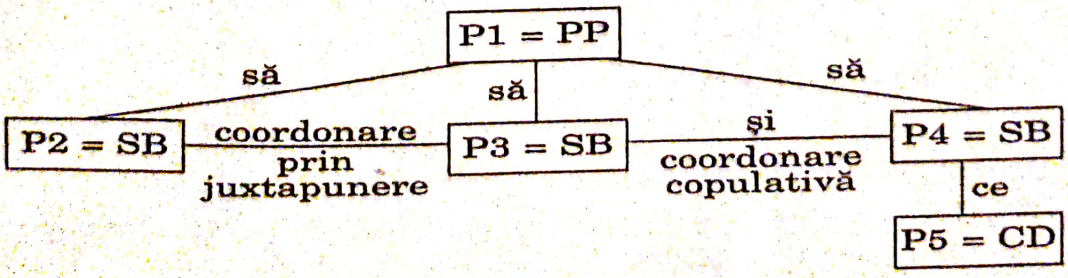

Scanned with OKEN Scanner

35. Și doar mă și sileam eu, într-o părere[1]/, s-o fac a înțelege pe mama[2]/ că pot[3]/ să mă îmbolnăvesc de dorul ei[4]/ și să mor printre străini.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

mă sileam – predicat verbal
s- fac – predicat verbal
pot – predicat verbal
să mă îmbolnăvesc – predicat verbal
să mor – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Și doar mă și sileam eu, într-o părere – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. s-o fac a înțelege pe mama – circumstanțială de scop (P 1 – mă sileam)
3. că pot – completivă directă (P 2 – a înțelege)
4. să mă bolnăvesc de dorul ei – completivă directă (P 3 – pot)
5. (și) să mor printre străini – completivă directă (P 3 – pot)

c. Schema frazei:

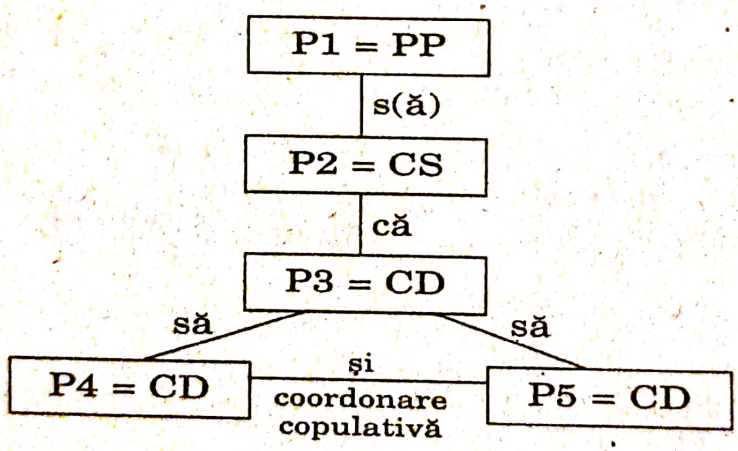

36. Moșule, ie sama[1]/ de ține bine telegarii ceia[2]/, să nu ieie vânt[3]/, că Ieșul ista-i mare[4]/ și[5]/, Doamne ferește[6]/, să nu faci vreo primejdie.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

ie sama – predicat verbal (locuțiune verbală)
ține – predicat verbal
să nu ieie vânt – predicat verbal (locuțiune verbală)
să nu faci – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

Observație: – Verbul „fereşte“ la imperativ formează împreună cu substantivul la vocativ „doamne“ o locuțiune interjecțională cu valoare exclamativă.

b. Propozițiile și felul lor:

1. Moşule, ie sama – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. de ține bine telegarii ceia – completivă indirectă (P 1 – ie sama)
3. să nu ieie vânt – circumstanțială de scop (P 2 – ține)
4. că Ieşul ista-i mare – circumstanțială de cauză (P 2 – ține)
5. (și) să nu faci vreo primejdie – circumstanțială de scop (P 1 – ține)
6. Doamne fereşte – propoziție principală incidentă.

c. Schema frazei:

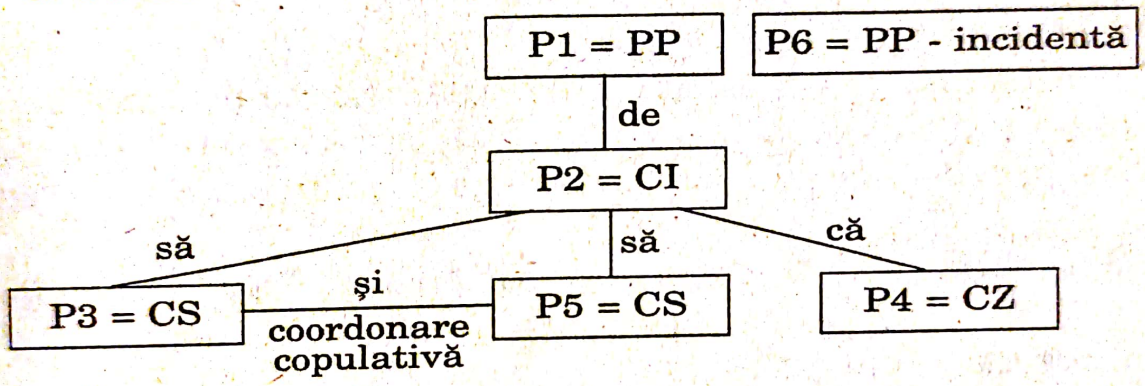

37. Timpul rece apasă-umărul meu[1]/
Şi[3]/ cât m-afund în zile[2]/ tot simt[3]/ că e mai greu.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

apasă – predicat verbal
m-afund – predicat verbal (mă afund în zile – expresie verbală)
simt – predicat verbal
e mai greu – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Timpul rece apasă-umărul meu – propoziție principală
2. cât m-afund în zile – circumstanțială de mod (progresivă) (P 3 – simt)
3. (și) tot simt – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 4)
4. că e mai greu – completivă directă (P 3 – simt)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

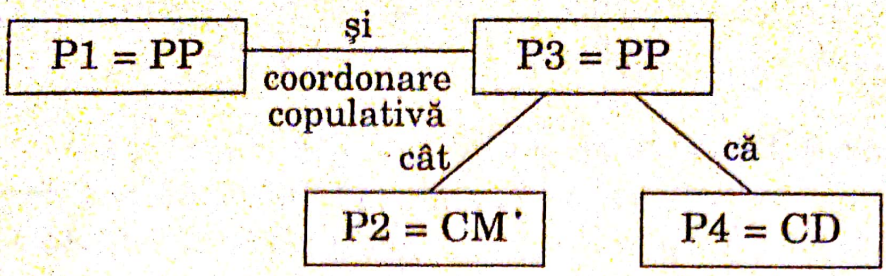

38. Deci îi plăcea[1]/ să-nfrunte cu dalba-i vitejie,
Pe cei[2]/ care, prin lume purtau bici de urgie.[3]/

a. Predicatele și felul lor:
plăcea – predicat verbal
să-nfrunte – predicat verbal
purtau – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:
1. Deci îi plăcea – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. să-nfrunte cu dalba-i vitejie pe cei – subiectivă (P 1 – plăcea)
3. care, prin lume purtau bici de urgie – atributivă (P 2 – pe cei)

Observație: „pe cei" – pronume demonstrativ de depărtare: pe aceia

c. Schema frazei:

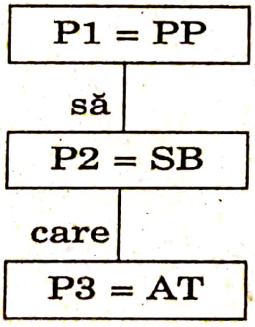

39. Fă tu[1]/ să-mi pară numai atunci paloșul greu[2]/
Când inima-nceta-va[3]/ să bată-n pieptul meu,[4]/
Și-atunci inima numai de-a bate să înceteze[5]/
Când voi culca sub țărnă a dușmanilor cete.[6]/

a. Predicatele și felul lor:
fă – predicat verbal (verb la imperativ)
să pară greu – predicat nominal
-nceta-va – predicat verbal (forma inversă a viitorului)

Scanned with OKEN Scanner

să bată – predicat verbal
să încete – predicat verbal
voi culca – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Fă tu – propoziţie principală (regentă pentru P 2, P 5)
2. să-mi pară numai atunci greu – completivă directă (P 1 – fă)
3. când inima-nceta-va – circumstanţială de timp (P 2 – să pară greu)
4. să bată-n pieptul meu – completivă directă (P 3 – nceta-va)
5. (şi) atunci inima numai de-a bate să încete – completivă directă (P 1 – fă)
6. Când voi culca sub ţărnă a duşmanilor cete – circumstanţială de timp (P 5 – să, încete)

c. Schema frazei:

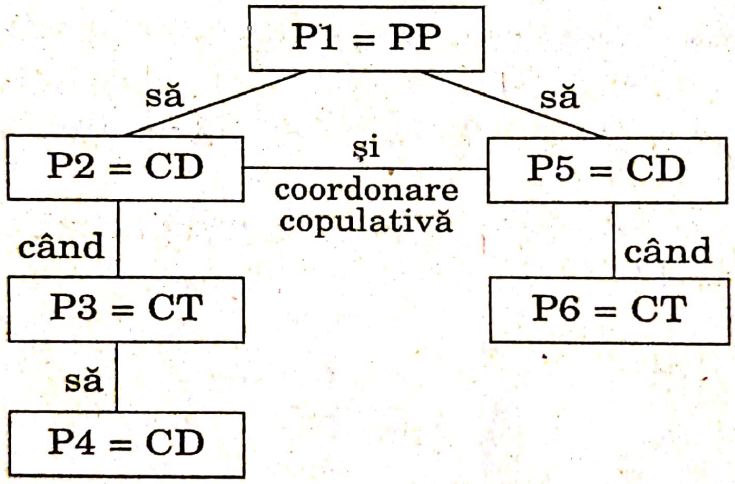

40. Steie faţă[1]/
Cui place vitejia[2]/, cui s-au urât de viaţă.[3]/

a. Predicatele şi felul lor:

steie – predicat verbal
place – predicat verbal
s-au urât – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Steie faţă – propoziţie principală (regentă pentru P 2, P 3)
2. Cui place vitejia – subiectivă (P 1 – steie)
3. cui s-au urât de viaţă – subiectivă (P 1 – steie)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

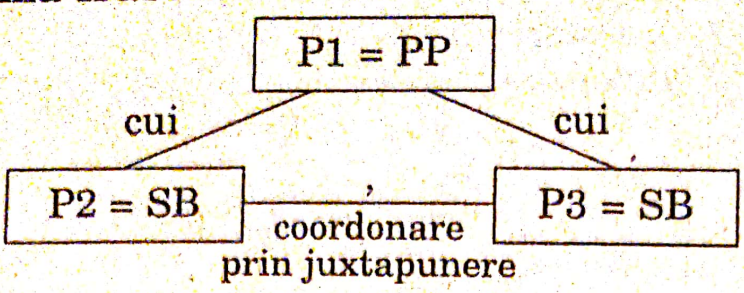

41. Dar nici gândesc[1] păgânii/ să deie pept[2] cu el,/
Căci paloșul năprasnic e vultur[3] de oțel./

a. Predicatele și felul lor:

gândesc – predicat verbal
să deie pept – predicat verbal (locuțiune verbală)
e vultur – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Dar nici gândesc păgânii – propoziție principală (regentă pentru P 2 și P 3)
2. să deie pept cu el – completivă indirectă (la împotrivire, la luptă) (P 1 – gândesc)
3. Căci paloșul năprasnic e vultur de oțel – circumstanțială de cauză (P 1 – nu gândesc)

c. Schema frazei:

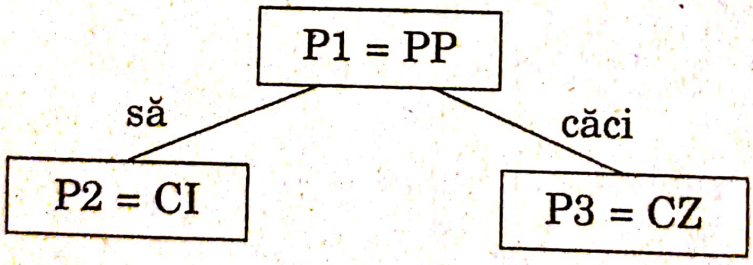

42. Cui place[1]/ să roșească[2]/, roșească[3]/... eu nu vreu
Nici pată pe-a mea armă, nici pe obrazul meu.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

place – predicat verbal
să roșească – predicat verbal
roșească – predicat verbal
nu vreau – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Cui place – subiectivă (P 3 – roşească)
2. să roşească – subiectivă (P 1 – place)
3. roşească – propoziţie principală (regentă pentru P 1)
4. eu nu vreau nici pată pe-a mea armă, nici pe obrazul meu – propoziţie principală

c. Schema frazei:

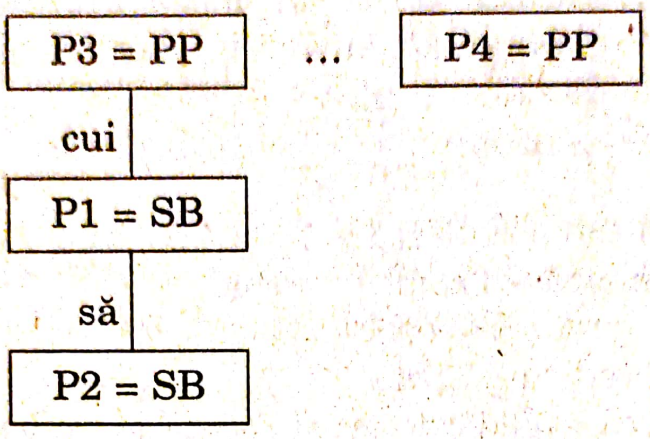

43. Iar[3]/ dacă ai tu cuget[1]/ şi-ţi pasă de-al meu dor,[2]/
Ghirai, mă lasă[3]/, lasă în ora morţii grele[4]/
Să mai sărut o dată pământul ţării mele.[5]/

a. Predicatele şi felul lor:

ai – predicat verbal
pasă – predicat verbal
lasă – predicat verbal
lasă – predicat verbal
să sărut – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. dacă ai tu cuget – circumstanţială condiţională (P 3 – lasă)
2. (şi)-ţi pasă de-al meu dor – circumstanţială condiţională (P 3 – lasă)
3. (Iar) Ghirai, mă lasă – propoziţie principală (regentă pentru P 1, P 2)
4. lasă în ora morţii grele – propoziţie principală (regentă pentru P 5)
5. să mai sărut o dată pământul ţării mele – circumstanţială de scop (P 4 – lasă)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

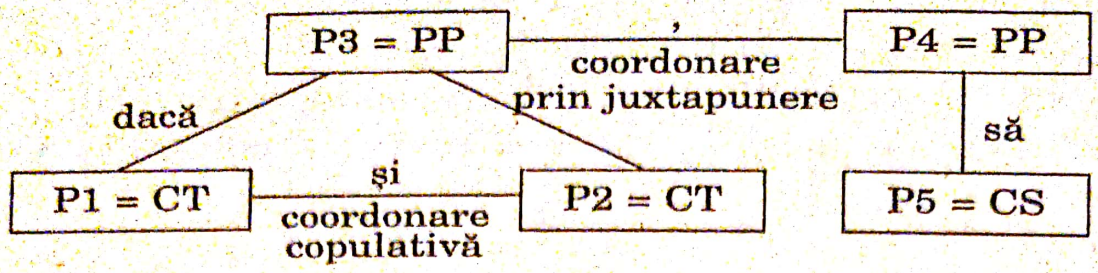

44. Sărmanu-ngenunchează pe iarba[1]/ ce străluce,[2]/
Își pleacă fruntea albă[3]/, smerit își face cruce[4]/
Și pentru totdeauna sărută ca pe-o moaște
Pământul[5]/ ce tresare[6]/ și care-l recunoaște.[7]/

a. Predicatele și felul lor:

-ngenunchează – predicat verbal
străluce – predicat verbal
pleacă – predicat verbal
își face cruce – predicat verbal (locuțiune verbală – se închină)
sărută – predicat verbal
tresare – predicat verbal
recunoaște – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. sărmanu-ngenunchează pe iarba – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. ce strălucе – atributivă (P 1 – iarba)
3. își pleacă fruntea albă – propoziție principală
4. smerit își face cruce – propoziție principală
5. (și) pentru totdeauna sărută ca pe-o moaște pământul – propoziție principală (regentă pentru P 6, P 7)
6. ce tresare – atributivă (P 5 – pământul)
7. (și) care-l recunoaște – atributivă (P 5 – pământul)

c. Schema frazei:

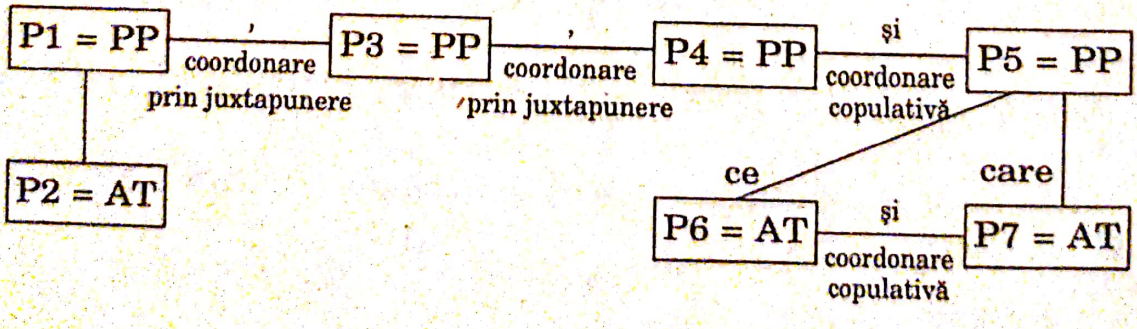

Scanned with OKEN Scanner

45. Odihnească-n pace gloriosul Ștefan[1]/, că n-au fost spuse în deșert cuvintele mândre și înțelepte[2]/, pe care ni le-a lăsat cu limbă de moarte.[3]/

a. Predicatele și felul lor:

Odihnească – predicat verbal
n-au fost spuse – predicat verbal (verb la diateza pasivă)
a lăsat – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Odihnească-n pace gloriosul Ștefan – propoziție principală (regentă pentru P 2).
2. că n-au fost spuse-n deșert cuvintele mândre și înțelepte – circumstanțială de cauză (P 1 – odihnească)
3. pe care ni le-a lăsat cu limbă de moarte – atributivă (P 2 – cuvintele)

c. Schema frazei:

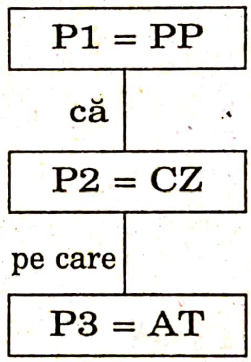

46. A fi patriot nu e un merit[1]/, e o datorie.[2]/ Numai cine nu socoate iubirea de țară drept o datorie[3]/ e în stare[4]/ să se laude cu ea.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

nu e un merit – predicat nominal
e o datorie – predicat nominal
nu socoate – predicat verbal
e în stare – predicat verbal (locuțiune verbală)
să se laude – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. A fi patriot nu e un merit – propoziție principală
2. e o datorie – propoziție principală

Scanned with OKEN Scanner

3. numai cine nu socoate iubirea de țară drept o datorie – subiectivă (P 4 – e în stare)

4. e în stare – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 5)

5. să se laude cu ea – completivă indirectă (P 4 – e în stare)

c. Schema frazei:

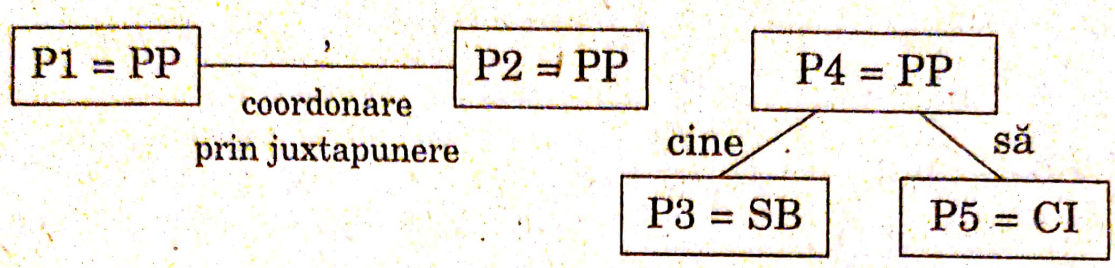

47. Oiță bârsană,[1]/
De ești năzdrăvană[2]/
Și de-a fi[3]/ să mor
În câmp de mohor,[4]/
Să-i spui lui vrâncean
Și lui ungurean[1]/
Ca să mă îngroape
Aice pe-aproape,
În strunga de oi,[5]/
Să fiu tot cu voi,[6]/
În dosul stânii[5]/
Să-mi aud cânii.[7]/

a. Predicatele și felul lor:

ești năzdrăvană – predicat nominal
a fi – predicat verbal (se va întâmpla); verb la viitorul popular
să mor – predicat verbal
să spui – predicat verbal
să îngroape – predicat verbal
să fiu – predicat verbal (să mă aflu)
să aud – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Oiță bârsană/, să-i spui lui vrâncean/ și lui ungurean – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3, P 5)

2. de ești năzdrăvană – circumstanțială condițională (P 1 – să spui)

3. (și) de-a fi – circumstanțială condițională (P 1 – să spui)

Scanned with OKEN Scanner

4. să mor în câmp de mohor – subiectivă (P 3 – a fi)
5. ca să mă îngroape/ aice pe-aproape,/ în strunga de oi/, în dosul stânii – completivă directă (P 1 – să spui)
6. să fiu tot cu voi – circumstanțială de scop (P 5 – să îngroape)
7. să-mi aud cânii – circumstanțială de scop (P 5 – să îngroape)

c. Schema frazei:

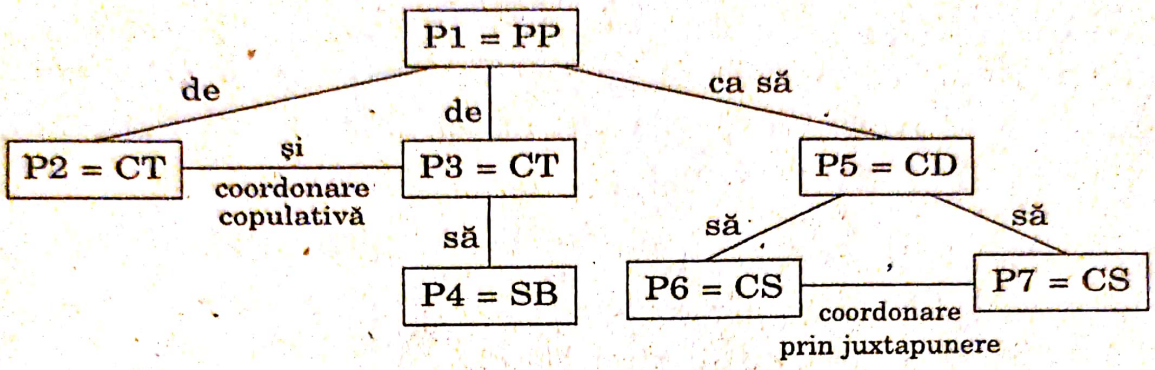

48. Iar tu de omor
Să nu le spui lor;[1]/
Să le spui curat[2]/
Că m-am însurat
C-o mîndră crăiasă,
A lumii mireasă;[3]/
Că la nunta mea
A căzut o stea;[4]/

a. Predicatele și felul lor:
să nu spui – predicat verbal
să spui – predicat verbal
m-am însurat – predicat verbal
a căzut – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:
1. Iar tu de omor/ să nu le spui lor – propoziție principală
2. să le spui curat – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 4)
3. că m-am însurat/ c-o mândră crăiasă,/ a lumii mireasă – completivă directă (P 2 – să spui)
4. că la nunta mea/ a căzut o stea – completivă directă (P 2 – să spui)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

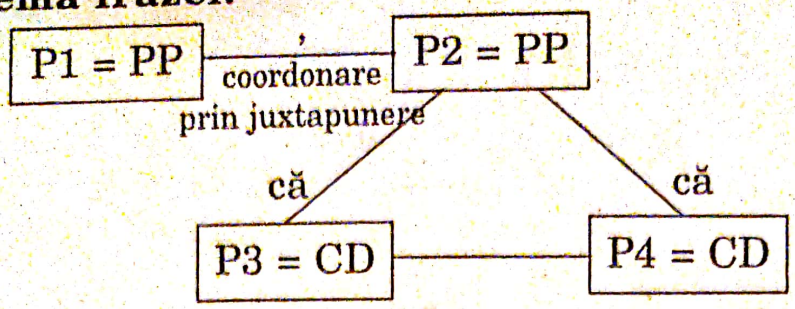

49. De-l muncește dorul[1]/, de-l cuprinde veselia[2]/, de-l minunează vreo faptă măreață[3]/, el își cântă durerile și mulțămirile[4]/, își cântă eroii[5]/, își cântă istoria[6]/, și astfel sufletul său e un izvor nesfârșit de frumoasă poezie.[7]/

a. Predicatele și felul lor:

muncește – predicat verbal
cuprinde – predicat verbal
minunează – predicat verbal
cântă – predicat verbal
cântă – predicat verbal
cântă – predicat verbal
e un izvor – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:

1. de-l muncește dorul – circumstanțială condițională (P 4 – cântă)
2. de-l cuprinde veselia – circumstanțială condițională (P 4 – cântă)
3. de-l minunează vreo faptă măreață – circumstanțială condițională (P 4 – cântă)
4. își cântă durerile și mulțămirile – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 2, P 3)
5. își cântă eroii – propoziție principală
6. își cântă istoria – propoziție principală
7. (și) astfel sufletul său e un izvor nesfârșit de frumoasă poezie – propoziție principală

Observație: Circumstanțialele condiționale din text au nuanță temporală. Regente pot fi considerate pentru acestea P 4, 5, 6

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

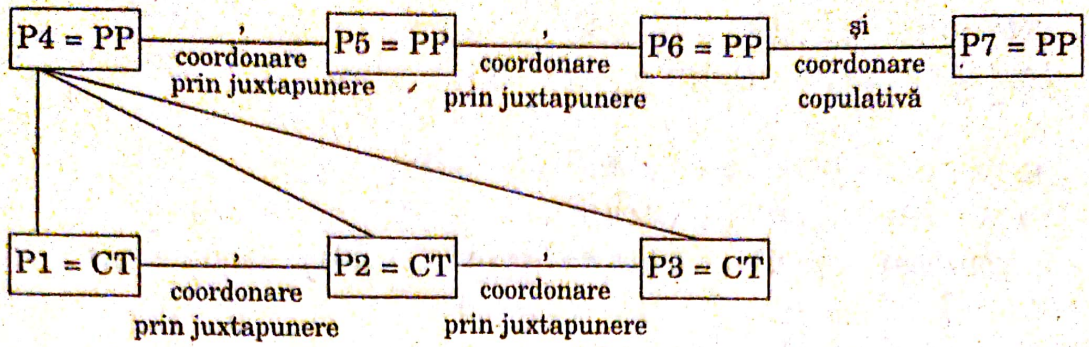

50. Să nu lași[1]/ să treacă o zi[2]/ fără să citești[3]/ sau fără să auzi ceva frumos.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

să nu lași – predicat verbal
să treacă – predicat verbal
să citești – predicat verbal
să auzi – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. să nu lași – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. să treacă o zi – completivă directă (P 1 – să nu lași)
3. fără să citești – circumstanțială de mod (P 2 – să treacă)
4. (sau) fără să auzi ceva frumos – circumstanțială de mod (P 2 – să treacă)

c. Schema frazei:

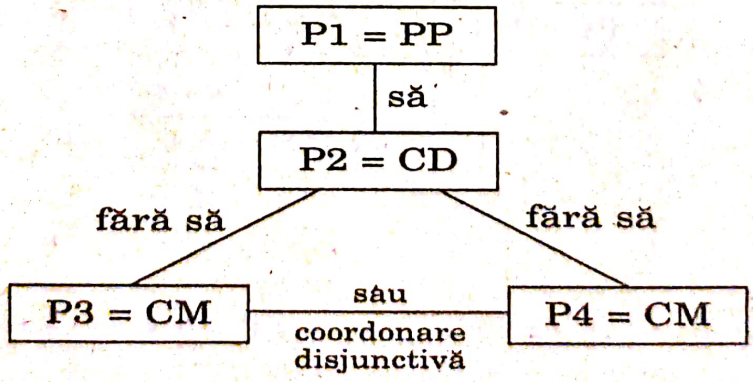

51. Cât despre mine lungit[1]/, cum stăteam în fundul cel mai adânc al peșterii mele, fără teamă de priviri iscoditoare[2]/, îmi făceam socoteală[1]/ cum aș putea împărtăși posterității depărtate deosebitele simțiri[3]/ pe care le încearcă cineva[4]/, când e aruncat de viu și fără păcate în gurile de flacări ale Tartarului.[5]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

stăteam – predicat verbal
îmi făceam socoteala – predicat verbal (locuțiune verbală – calculam)
aș putea – predicat verbal
încearcă – predicat verbal
e aruncat – predicat verbal (verb la diateza pasivă)

b. Propozițiile și felul lor:

1. Cât despre mine lungit,... îmi făceam socoteala – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3)
2. cum stăteam în fundul cel mai adânc al peșterii mele, fără teamă de priviri iscoditoare – circumstanțială de timp (P 1 – îmi făceam socoteala)
3. cum aș putea împărtăși posterității depărtate deosebitele simțiri – completivă indirectă (P 1 – îmi făceam socoteala)
4. pe care le încearcă cineva – atributivă (P 3 – simțiri)
5. când e aruncat de viu și fără păcate în gurile de flăcări ale Tartarului – circumstanțială de timp (P 4 – încearcă)

Observație: P 2 are și nuanță modală.

c. Schema frazei:

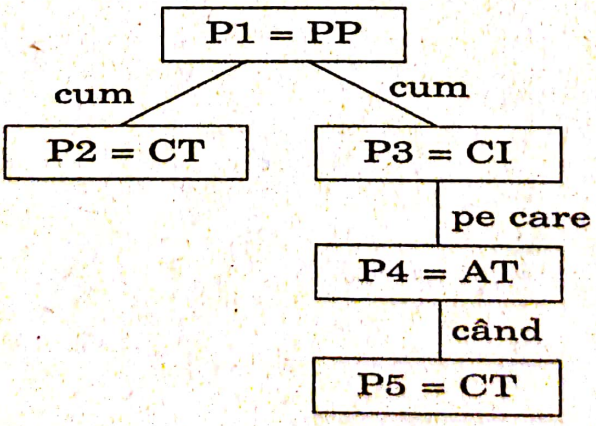

52. Și[1]/ fiindcă Pisicuța din iarba înaltă[2]/ în care stătea înmormântată până la gât[3]/, sforăia deznădăjduit[2]/, mă dusei[1]/ s-o dezleg din pripon[4]/ și s-o aduc între întărituri.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

stătea – predicat verbal
sforăia – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

mă dusei – predicat verbal
s- dezleg – predicat verbal
s- aduc – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Şi mă dusei – propoziţie principală (regentă pentru P 2, P 4)
2. fiindcă Pisicuţa din iarba înaltă sforăia deznădăjduit – circumstanţială de cauză (P 1 – mă dusei)
3. în care stătea înmormântată până la gât – atributivă (P 2 – iarba)
4. s-o dezleg din pripon – circumstanţială de scop (P 1 – mă dusei)
5. şi s-o aduc între întărituri – circumstanţială de scop (P 1 – mă dusei)

c. Schema frazei:

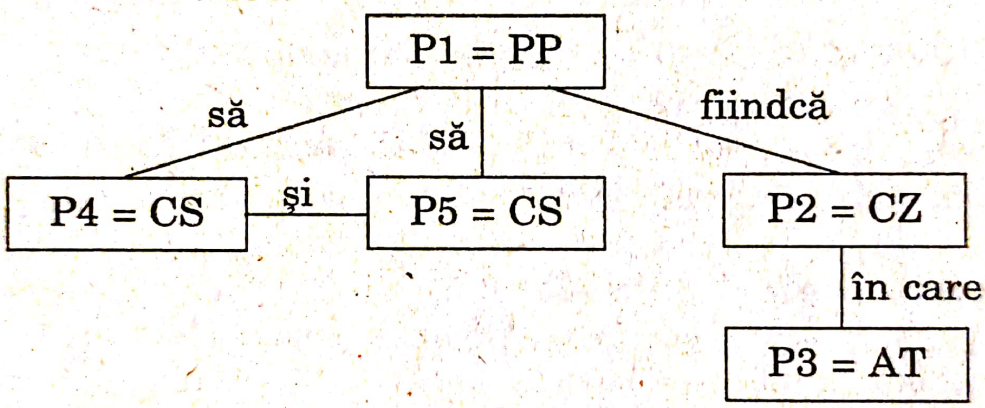

53. N-am mai trecut de mult prin sat[1]/ şi-mi spune
Un om[2]/ ce de pe-acasă a venit[3]/
Cum c-a-nflorit la noi mălinul[4]/
Şi c-ai albit, mămucă[5]/, ai albit.[6]/

a. Predicatele şi felul lor:

n-am trecut – predicat verbal
spune – predicat verbal
a venit – predicat verbal
a-nflorit – predicat verbal
ai albit – predicat verbal
ai albit – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. N-am mai trecut de mult prin sat – propoziţie principală

Scanned with OKEN Scanner

2. Și-mi spune un om – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 4, P 5, P 6)
3. ce de pe-acasă a venit – atributivă (P 2 – un om)
4. Cum c-a-nflorit la noi mălinul – completivă directă (P 2 – spune)
5. Și c-ai albit, mămucă, – completivă directă (P 2 – spune)
6. ai albit – completivă directă (P 2 – spune)

c. Schema frazei:

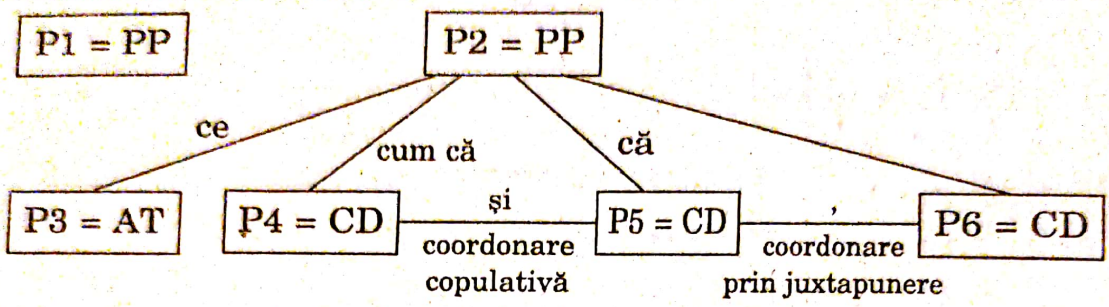

54. Alt om mi-a spus[1]/ c-ai stat la pat, bolnavă,[2]/
Eu nu știu[3]/ cum să cred atâtea vești,[4]/
Când din scrisori eu văd[5]/ precum matale
Din zi de zi mereu întinerești.[6]/

a. Predicatele și felul lor:
nu știu – predicat verbal
ai stat – predicat verbal
nu știu – predicat verbal
să cred – predicat verbal
văd – predicat verbal
întinerești – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:
1. Alt om mi-a spus – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. c-ai stat la pat bolnavă – completivă directă (P 1 – a spus)
3. Eu nu știu – propoziție principală (regentă pentru P 4, P 5)
4. cum să cred atâtea vești – completivă directă (P 3 – nu știu)
5. Când din scrisori eu văd – circumstanțială de cauză (P 3 – nu știu)
6. precum matale/ Din zi în zi mereu întinerești – completivă directă (P 5 – văd)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

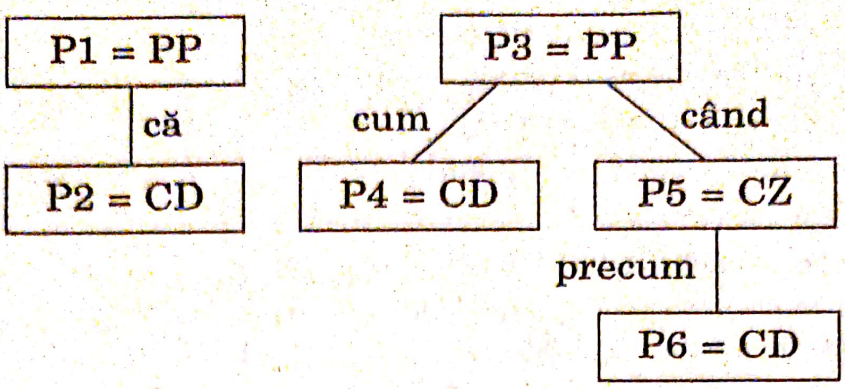

55. A plâns Dănilă[1]/ și s-a suit în creierii munților[2]/ ca să nu mai coboare niciodată[3]/ și să nu mai vadă plaiul și silnicia de pe el.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

a plâns – predicat verbal
s-a suit – predicat verbal
să nu coboare – predicat verbal
să nu vadă – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. A plâns Dănilă – propoziție principală
2. și s-a suit în creierii munților – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 4)
3. ca să nu mai coboare niciodată – circumstanțială de scop (P 2 – s-a suit)
4. (și) să nu mai vadă plaiul și silnicia de pe el – circumstanțială de scop (P 2 – s-a suit)

c. Schema frazei:

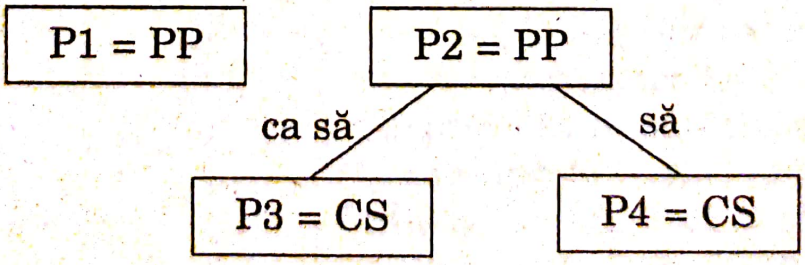

56. Această știre era destul de veche[1]/ și Dănilă o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat și mâhnit în inima-i[2]/ că veștile cele mari[3]/ pe care le aștepta[4]/ nu veneau deloc.[3]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

era veche – predicat nominal
spunea – predicat verbal
aștepta – predicat verbal
nu venea – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Această știre era destul de veche – propoziție principală
2. și Dănilă o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat și mâhnit în inima-i – propoziție principală (regentă pentru P 3)
3. că veștile cele mari nu veneau deloc – circumstanțială de cauză (P 2 – supărat și mâhnit)
4. pe care le aștepta – atributivă (P 3 – veștile)

c. Schema frazei:

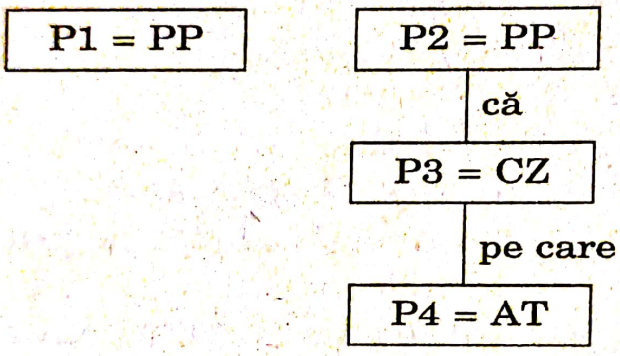

57. Știu[1]/ c-ai depășit adesea dreptul dat de o solie,[2]/ C-ai căutat, aici[3]/, să zdruncini scaunul din temelie,[4]/ Că te-ai dus chiar până-acolo[5]/ să dai mână de-ajutor Ucigașilor[6]/ ce asupră-mi încercat-au un omor.[7]/

a. Predicatele și felul lor:

știu – predicat verbal
ai depășit – predicat verbal
ai căutat – predicat verbal
să zdruncini – predicat verbal
te-ai dus – predicat verbal
să dai mână de-ajutor – predicat verbal (locuțiune verbală)
încercat-au – predicat verbal (forma inversă a perfectului compus)

b. Propozițiile și felul lor:

1. știu – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3, P 5)

Scanned with OKEN Scanner

2. c-ai depășit adesea dreptul dat de o solie – completivă directă (P 1 – știu)

3. c-ai căutat, aci – completivă directă (P 1 – știu)

4. să zdruncini scaunul din temelie – completivă directă (P 3 – ai căutat)

5. că te-ai dus chiar până-acolo – completivă directă (P 1 – știu)

6. să dai mână de-ajutor ucigașilor – circumstanțială consecutivă (P 5 – te-ai dus)

7. ce-asupră-mi încercat-au un omor – atributivă (P 6 – ucigașilor)

c. Schema frazei:

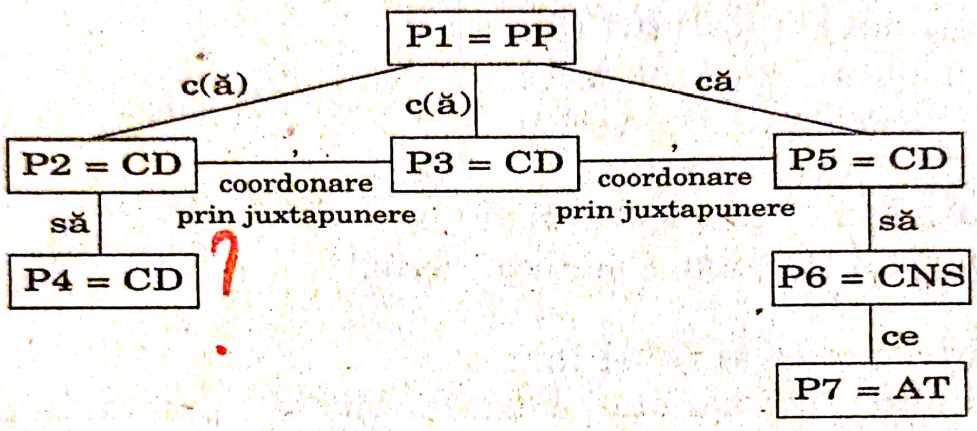

58. După ce tatăl și fiica intrară în curtea lor de piatră[1]/, oșteanul[2]/, ca să poată revedea pe Magda cât mai curând[3]/, se despărțise de ei[2]/ ca să facă un ocol grabnic în satul lui.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

intrară – predicat verbal
să poată – predicat verbal
se despărțise – predicat verbal
să facă – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. După ce tatăl și fiica intrară în curtea lor de piatră – circumstanțială de timp (P 2 – se despărțise)

2. oșteanul se despărțise de ei – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 3, P 4)

3. ca să poată revedea pe Magda cât mai curând – circumstanțială de scop (P 2 – se despărțise)

4. ca să facă un ocol grabnic în satul lui – circumstanțială de scop (P 2 – se despărțise)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

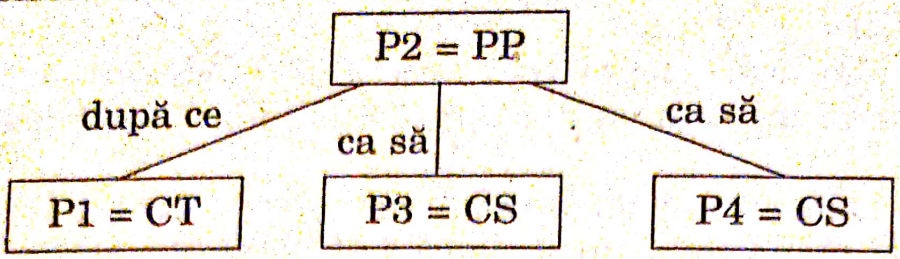

59. Dumnezeu îți va ajuta pentru tot binele[1]/ ce-l vei face[2]/, grăi popa mulțămit;[3]/ și moșneagul ar mai fi spus ceva[4]/ dacă privirea aprigă a lui Șoimaru nu i-ar fi înghețat vorba pe buze.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

va ajuta – predicat verbal
vei face – predicat verbal
grăi – predicat verbal
ar fi spus – predicat verbal
nu ar fi înghețat – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Dumnezeu îți va ajuta pentru tot binele – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. ce-l vei face – atributivă (P 1 – binele)
3. grăi popa mulțămit – propoziție principală incidentă
4. (și) moșneagul ar mai fi spus ceva – propoziție principală (regentă pentru P 5)
5. dacă privirea aprigă a lui Șoimaru nu i-ar fi înghețat vorba pe buze – circumstanțială condițională (P 4 – ar fi spus)

c. Schema frazei:

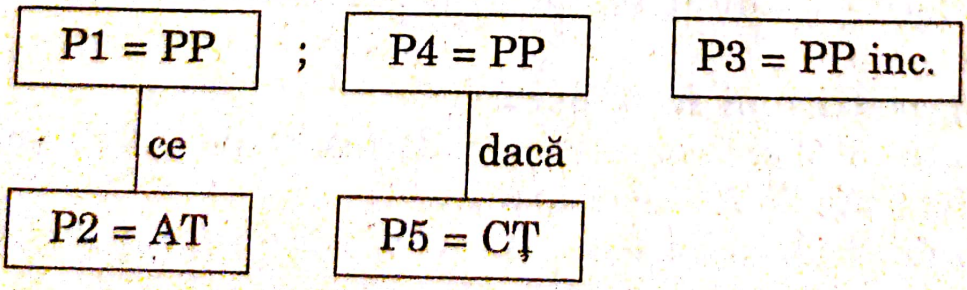

60. Să curgă val de lacrimi și sângele ca râul,[1]/
Ce roadă vor aduce[2]/ când munca nu le-ajută?[3]/
De n-ar pica sudoarea pe glii[4]/, n-ar crește grâul,[5]/
Căci stropii rodnici rana pământului sărută[6]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

să curgă – predicat verbal
vor aduce – predicat verbal
nu ajută – predicat verbal
n-ar pica – predicat verbal
n-ar crește – predicat verbal
sărută – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. să curgă val de lacrimi și sângele ca râul – circumstanțială concesivă (P 2 – vor aduce)
2. ce roadă vor aduce – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 3)
3. când munca nu le-ajută – circumstanțială de timp (P 2 – vor aduce)
4. de n-ar pica sudoarea pe glii – circumstanțială condițională (P 5 – n-ar crește)
5. n-ar crește grâul – propoziție principală (regentă pentru P 4, P 6)
6. căci stropii rodnici rana pământului sărută – circumstanțială cauzală (P 5 – n-ar crește)

c. Schema frazei:

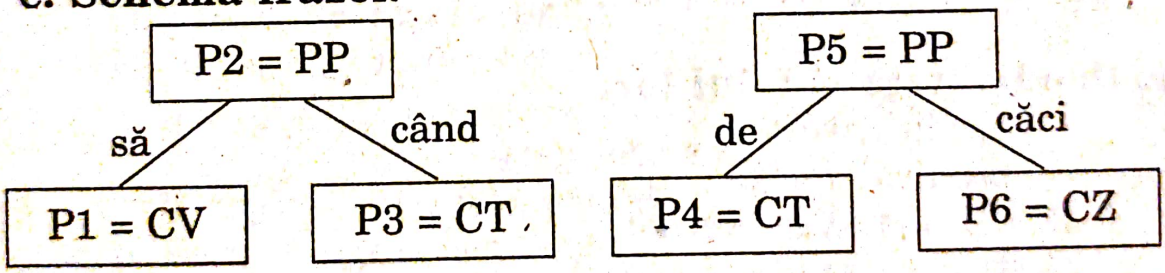

61. Surâseră vrând parcă[1]/ să spună[2]/ că e bună gluma[3]/, acuma[4]/, după ce ai trecut pe lîngă moarte[5]/, să te mai apuci[4]/ să faci instrucție.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

surâsèră – predicat verbal
să spună – predicat verbal
e bună – predicat nominal
ai trecut – predicat verbal
să te apuci – predicat verbal
să faci – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. surâseră vrând parcă – propoziţie principală
2. să spună – completivă directă (P 1 – vrând)
3. că e bună gluma – completivă directă (P 2 – să spună)
4. acuma să te apuci – atributivă (P 3 – gluma)
5. după ce ai trecut pe lângă moarte – circumstanţială de timp (P 4 – să te apuci)
6. să faci instrucţie – completivă indirectă (P 4 – să te apuci)

c. Schema frazei:

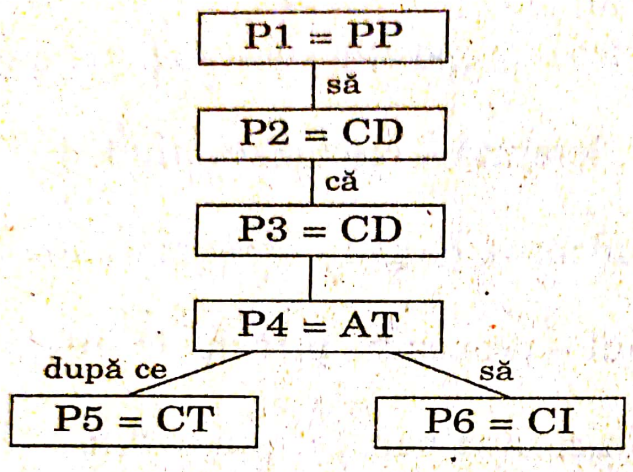

62. Mult mi-e dor[1]/ şi mult mi-e sete[2]/
Să văd frunza-n codru verde,[3]/
Să mai strîng vreo şapte cete.[4]/

a. Predicatele şi felul lor:

e – predicat verbal
e – predicat verbal
să văd – predicat verbal
să strâng – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. mult mi-e dor – propoziţie principală (regentă pentru P 3, P 4)
2. (şi) mult mi-e sete – propoziţie principală
3. să văd frunza-n codru verde – completivă indirectă (P 1, 2 – e (dor); e (sete))
4. să mai strâng vreo şapte cete – completivă indirectă (P 1, 2 – e (dor), e (sete))

Observaţie: În expresiile „mi-e dor, mi-e sete“, verbul „a fi“ are valoare predicativă, fiind predicat verbal; substantivele „dor“ şi

Scanned with OKEN Scanner

„sete“ sunt subiecte, iar pronumele personal în cazul dativ, formă neaccentuată „mi“ îndeplinește funcția sintactică de complement indirect.

c. Schema frazei:

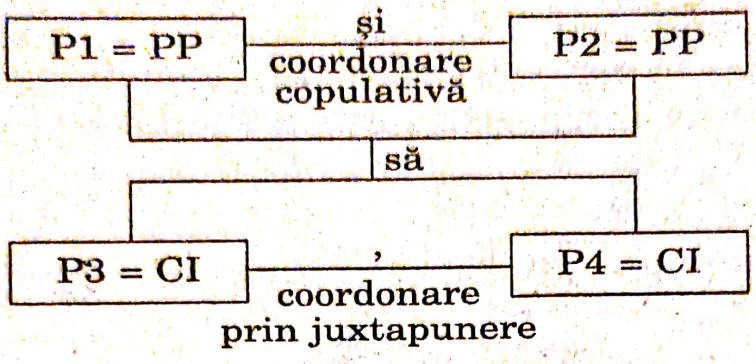

63. Dacă veți urca vreodată[1]/ – și eu vă sfătuiesc[2]/ să urcați[3]/ – prin umbra Carpaților răsăriteni[1]/, de la un timp veți băga de seamă[4]/ că se vorbește tot mai puțin despre Ceahlău, muntele venerat al Moldovei[5]/, și că[6]/ pe măsură ce se apropie Țara de Sus[7]/, puterea lui scade, spre a face loc... unui alt munte[6]/ a cărui stea începe[8]/ să se ridice la orizont.[9]/

a. Predicatele și felul lor:

veți urca – predicat verbal
sfătuiesc – predicat verbal
să urcați – predicat verbal
veți băga de seamă – predicat verbal (locuțiune verbală – veți observa)
se vorbește – predicat verbal
se apropie – predicat verbal
scade – predicat verbal
începe – predicat verbal
să se ridice – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. dacă veți urca vreodată – circumstanțială condițională (P 4 – veți băga de seamă)
2. (și) eu vă sfătuiesc – propoziție principală incidentă (regentă pentru P 2)
3. să urcați – completivă directă (P 2 – sfătuiesc)
4. de la un timp veți băga de seamă – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 5, P 6)

Scanned with OKEN Scanner

5. că se vorbește tot mai puțin de Ceahlău, muntele venerat al Moldovei – completivă directă (P 4 – veți băga se seamă)
6. (și) că puterea lui scade, pentru a face loc... unui alt munte – completivă directă (P 4 – veți băga de seamă)
7. pe măsură ce se apropie Țara de Sus – circumstanțială de mod (P 6 – scade)
8. a cărui stea începe – atributivă (P 6 – munte)
9. să se ridice la orizont – completivă directă (P 8 – începe)

c. Schema frazei:

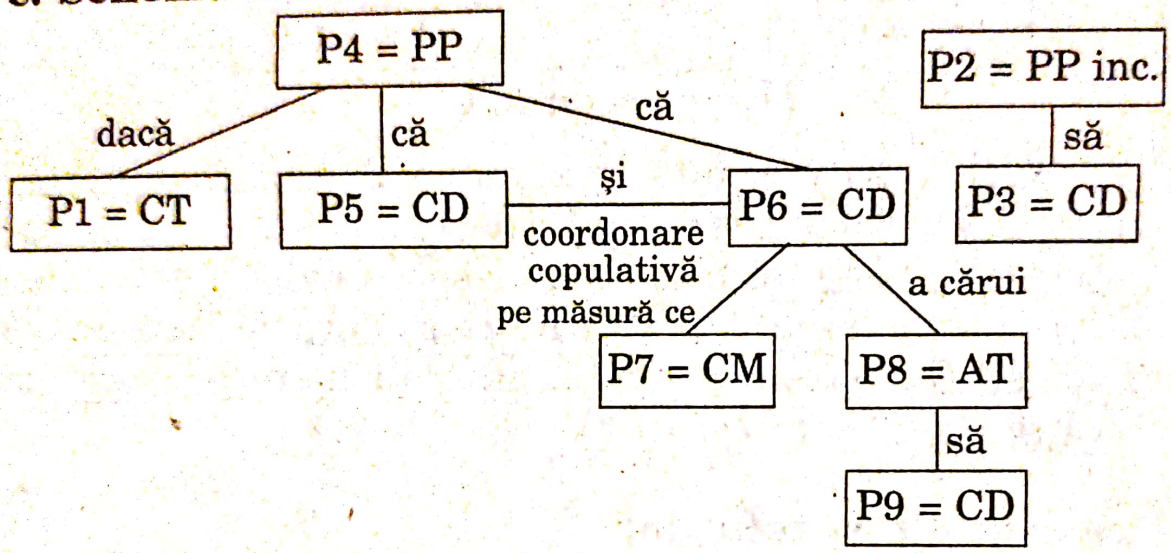

64. Iar[1]/ după ce se aprindea opaițul[2]/ și tata se punea[3]/ să mănânce[4]/, noi scoteam mâțele de prin ocnițe și cotruțe[1]/ și le flocăiam[5]/, și le șmotream dinaintea lui[6]/, de le mergea colbul[7]/, și nu puteau scăpa bietele mâțe din mâinile noastre[8]/, până ce nu ne zgâriau[9]/ și ne stupeau ca pe noi.[10]/

a. Predicatele și felul lor:

se aprindea – predicat verbal
se punea – predicat verbal
să mănânce – predicat verbal
scoteam – predicat verbal
flocăiam – predicat verbal
șmotream – predicat verbal
mergea – predicat verbal (mergea colbul – expresie)
nu puteau – predicat verbal
nu zgâriau – predicat verbal
stupeau – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. (iar) noi scoteam mâţele de prin ocniţe şi cotruţe – propoziţie principală (regentă pentru P 1, P 3)

2. după ce aprindea opaiţul – circumstanţială de timp (P 1 – scoteam)

3. (şi) tata se punea – circumstanţială de timp (P 1 – scoteam)

4. să mănânce – circumstanţială de scop (P 3 – se punea)

5. (şi) le flocăiam – propoziţie principală

6. (şi) le şmotream dinaintea lui – propoziţie principală (regentă pentru P 7)

7. de le mergea colbul – circumstanţială consecutivă (P 6 – şmotream)

8. (şi) nu puteau scăpa bietele mâţe din mâinile noastre – propoziţie principală (regentă pentru P 9, P 10)

9. până ce nu ne zgâriau – circumstanţială de timp (P 8 – nu puteau)

10. (şi) ne stupeau ca pe noi – circumstanţială de timp (P 8 – nu puteau)

c. Schema frazei:

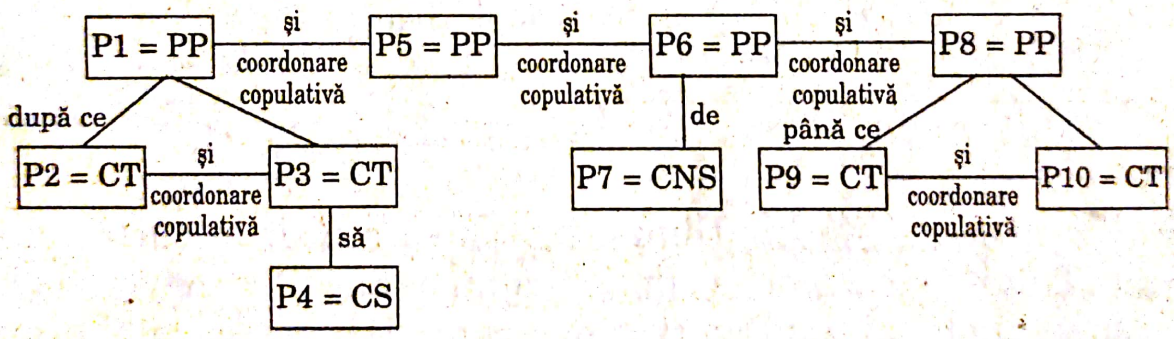

65. Iar ţara dormea-n pace pe timpii cei mai răi[1]/
Când Dan veghea-n picioare la căpătâiul ei.[2]/
Ades el pleca singur prin codri fioroşi,[3]/
În care luceau noaptea oţeluri şi ochi roşi,[4]/
Şi[6]/ dacă murgu-i sprinten da-n lături sforăind,[5]/
Viteazul cu blândeţă îl dezmierda...[6]/

a. Predicatele şi felul lor:

dormea – predicat verbal
veghea – predicat verbal
pleca – predicat verbal
luceau – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

da-n lături – predicat verbal (locuțiune verbală – se ferea)
dezmierda – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Iar țara dormea-n pace pe timpii cei mai răi – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. cât Dan veghea-n picioare la căpătâiul ei – circumstanțială de timp (P 1 – dormea)
3. ades el pleca singur prin codri fioroși – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. în care luceau noaptea oțeluri și ochi roși – atributivă (P 3 – codri)
5. dacă murgu-i sprinten da-n lături sforăind – circumstanțială condițională (P 6 – dezmierda)
6. (și) viteazul cu blândețe îl dezmierda – propoziție principală (regentă pentru P 5)

c. Schema frazei:

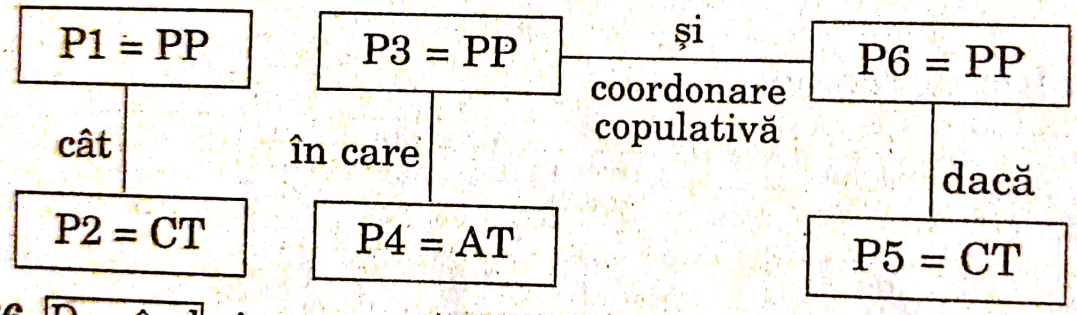

66. De când și-a închis Dinu ochii[1]/ și ea a ieșit în curte[2]/ și a strigat „Tulai“[3]/, de atunci a simțit[4]/ că nu oamenii[5]/ care vor veni[6]/ să vadă pe mort[7]/ îi vor fi sprijin de-acum înainte[5]/, ci calul acela mare[8]/, care sta legat de un pociumb[9]/ și rontăia liniștit la ogrinji.[10]/

a. Predicatele și felul lor:

și-a închis ochii – predicat verbal (locuțiune verbală = a murit)
a ieșit – predicat verbal
a strigat – predicat verbal
a simțit – predicat verbal
vor veni – predicat verbal
să vadă – predicat verbal
vor fi sprijin – predicat nominal
sta – predicat verbal
rontăia – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

Observaţie: Propoziţia a VIII-a are predicat nominal subînţeles: va fi sprijin

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. de când a închis Dinu ochii – circumstanţială de timp (P 4 – a simţit)
2. (şi) ea a ieşit în curte – circumstanţială de timp (P 4 – a simţit)
3. (şi) a strigat „Tulai" – circumstanţială de timp (P 4 – a simţit)
4. de atunci a simţit – propoziţie principală (regentă pentru P 1, P 2, P 3, P 5, P 8)
5. că nu oamenii îi vor fi sprijin de-acum înainte – completivă directă (P 4 – a simţit)
6. care vor veni – atributivă (P 5 – oamenii)
7. să vadă pe mort – circumstanţială de scop (P 6 – vor veni)
8. (ci) calul acela mare (îi va fi sprijin) – completivă directă (P 4 – a simţit)
9. care sta legat de un pociumb – atributivă (P 8 – calul)
10. (şi) ronţăia liniştit la ogrinji – atributivă (P 8 – calul)

c. Schema frazei:

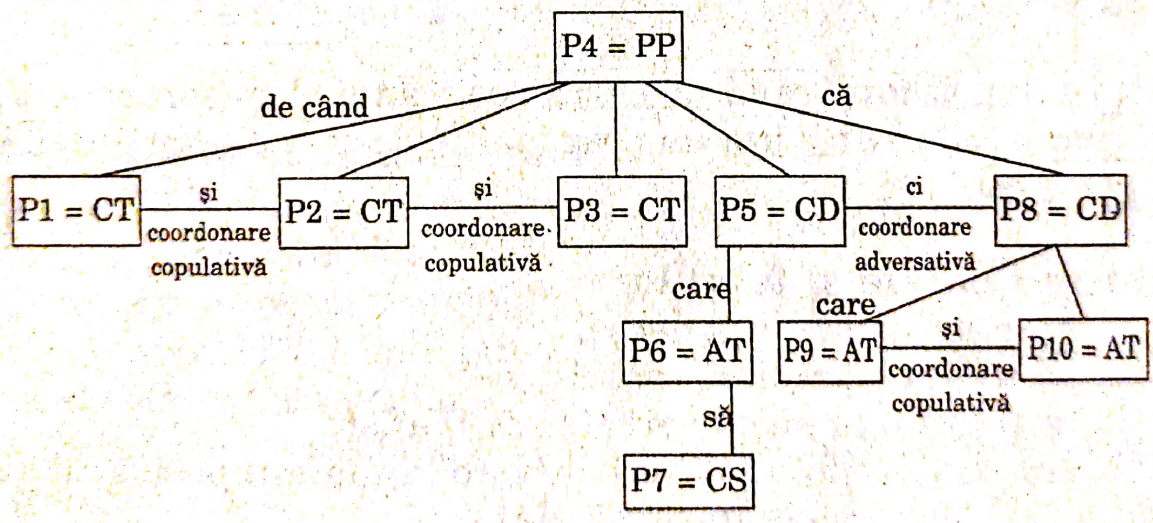

67. Câteodată dimineaţa[1]/ $\boxed{\text{când}}$ punea coşărcile pe cal[2]/, i se părea[1]/ $\boxed{\text{că}}$ şi Bator s-ar gândi la lucrul acesta[3]/ $\boxed{\text{şi că}}$ [4]/, $\boxed{\text{dacă}}$ n-ar fi orb[5]/, ar privi-o întrebător.[4]/

a. Predicatele şi felul lor:

punea – predicat verbal
se părea – predicat verbal
s-ar gândi – predicat verbal

n-ar fi orb – predicat nominal
ar privi – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. câteodată dimineaţa i se părea – propoziţie principală (regentă pentru P 2, P 3, P 4)
2. când punea coşărcile pe cal – circumstanţială de timp (P 1 – se părea)
3. că şi Bator s-ar gândi la lucrul acesta – subiectivă (P 1 – se părea)
4. că ar privi-o întrebător – subiectivă (P 1 – se părea)
5. dacă n-ar fi orb – circumstanţială condiţională (P 4 – ar privi)

c. Schema frazei:

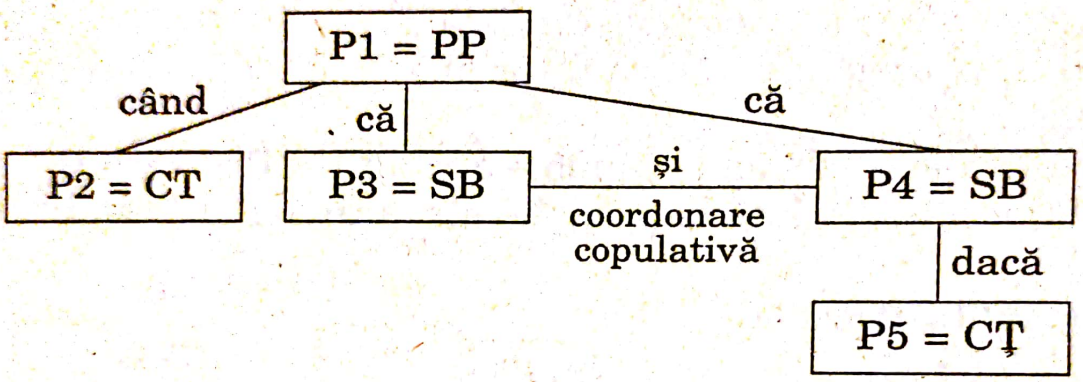

68. Au murit toţi[1]/ când să treacă peste anul al cinsprezecelea,[2]/ ca şi când acolo... ar fi fost un prag înalt[3]/, de care era sortit[4]/ să se împiedice copiii ei.[5]/

a. Predicatele şi felul lor:

au murit – predicat verbal
să treacă – predicat verbal
ar fi fost – predicat verbal (s-ar fi aflat)
era sortit – predicat verbal (verb la diateza pasivă cu valoare impersonală)
să se împiedice – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Au murit toţi – propoziţie principală
2. când să treacă peste anul al cinsprezecelea – circumstanţială de timp (P 1 – au murit)
3. ca şi când acolo ar fi fost un prag înalt – circumstanţială de mod (P 1 – au murit)

Scanned with OKEN Scanner

4. de care era sortit – atributivă (P 3 – un prag)
5. să se împiedice copiii ei – subiectivă (P 4 – era sortit)

c. Schema frazei:

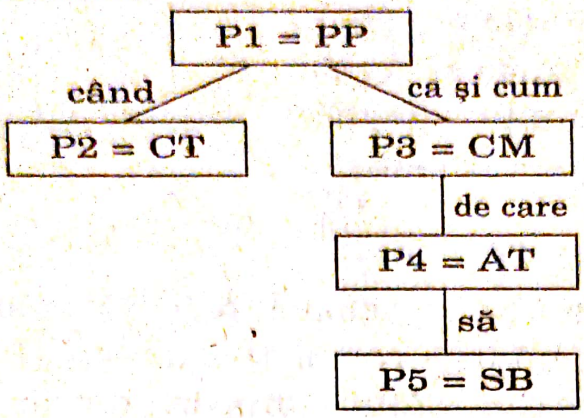

69. Deși flăcăul[1]/ cu care vorbeam[2]/ era numai de-o șchioapă[1]/, deși intrase în a opta primăvară a vieții lui[3]/, necazul lui era adânc și serios.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

vorbeam – predicat verbal
era de-o șchioapă – predicat nominal
intrase – predicat verbal
era adânc și serios – predicat nominal (cu nume predicativ multiplu)

b. Propozițiile și felul lor:

1. deși flăcăul era numai de-o șchioapă – circumstanțială concesivă (P 4 – era adânc și serios)
2. cu care vorbeam – atributivă (P 1 – flăcăul)
3. deși intrase în a opta primăvară a vieții lui – circumstanțială concesivă (P 4 – era adânc și serios)
4. necazul lui era adânc și serios – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 3)

c. Schema frazei:

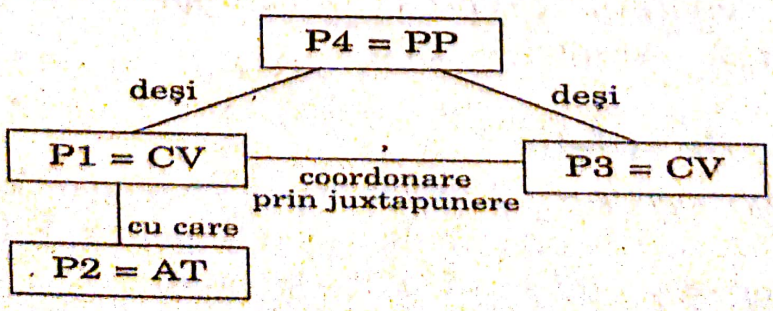

Scanned with OKEN Scanner

70. Aș fi vrut[1]/ să-l mângâi într-un fel[2]/, dar nu-mi venea în minte[3]/ ce-aș putea spune unui copil.[4]/

a. Predicatele și felul lor:

aș fi vrut – predicat verbal
să mângâi – predicat verbal
nu venea în minte – predicat verbal (locuțiune verbală)
aș putea – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. aș fi vrut – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. să-l mângâi într-un fel – completivă directă (P 1 – aș fi vrut)
3. (dar) nu-mi venea în minte – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. ce-aș putea spune unui copil – subiectivă (P 3 – nu venea în minte)

c. Schema frazei:

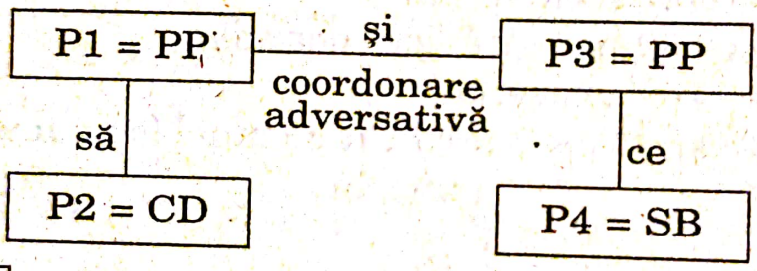

71. Ca să ne conservăm[1]/ trebuie[2]/ să ne întregim[3]/, căci[4]/ dacă nu ne-am face datoria[5]/ am fi o generațiune în veci blestemată[4]/ să suferim.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

să ne conservăm – predicat verbal
trebuie – predicat verbal
să ne întregim – predicat verbal
nu am face – predicat verbal
am fi o generațiune – predicat nominal
să suferim – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. ca să ne conservăm – circumstanțială de scop (P 2 – trebuie)
2. trebuie – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 3)
3. să ne întregim – subiectivă (P 2 – trebuie)

Scanned with OKEN Scanner

4. căci am fi o generațiune în veci blestemată – circumstanțială cauzală (P 3 – să ne întregim)

5. dacă nu ne-am face datoria – circumstanțială condițională (P 4 – am fi o generațiune)

6. să suferim – completivă indirectă (P 5 – blestemată)

c. Schema frazei:

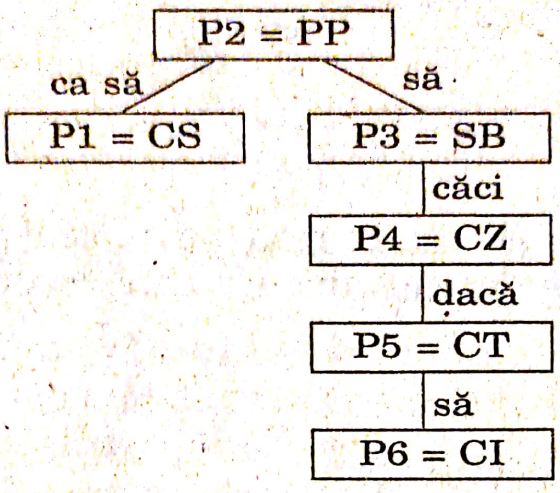

72. Aflând primirea[1]/ ce le-o făcuse Dapix[2]/, ce nu voia[3]/ să se supună puterii oștilor străine[4]/ și nici să deie pe fata sa Gebila, chezașă[5]/, puse[1]/ să se ridice un altar zeului Marte.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

făcuse – predicat verbal
nu voia – predicat verbal
să se supună – predicat verbal
să deie – predicat verbal
puse – predicat verbal
să se ridice – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. aflând primirea puse – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 6)

2. ce le-o făcuse Dapix – atributivă (P1 – puse)

3. ce nu voia – atributivă (P 2 – Dapix)

4. să se supună puterii oștilor străine – completivă directă (P 3 – nu voia)

5. (și) nici să deie pe fata sa Gebila, chezașă – completivă directă (P 3 – nu voia)

6. să se ridice un altar zeului Marte – completivă directă (P 1 – puse)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

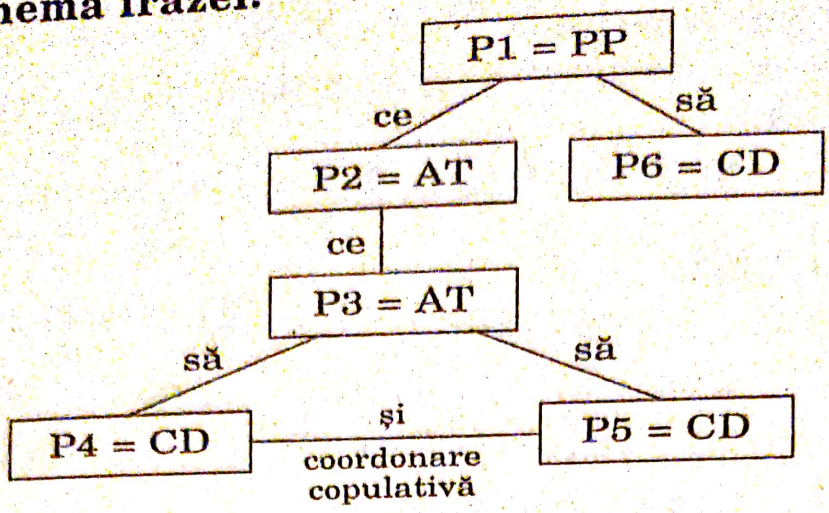

73. Venea grăbit[1]/ și nu întreba pe nimeni[2]/ pe unde este calea[3]/, căci pașii îl duceau singuri spre locurile[4]/ prin care vieţuise odinioară.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

venea – predicat verbal
nu întreba – predicat verbal
este – predicat verbal (se află)
duceau – predicat verbal
vieţuise – predicat verbal

b. Propoziţiile și felul lor:

1. venea grăbit – propoziţie principală
2. (și) nu întreba pe nimeni – propoziţie principală (regentă pentru P 3, P 4)
3. pe unde este calea – completivă directă (P 2 – nu întreba)
4. căci pașii îl duceau singuri spre locurile – circumstanţială de cauză (P 2 – nu întreba)
5. prin care odinioară vieţuise – atributivă (P 4 – spre locurile)

c. Schema frazei:

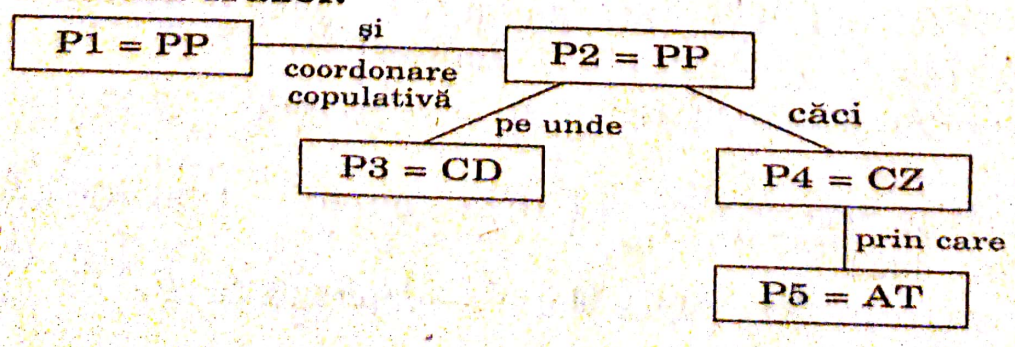

Scanned with OKEN Scanner

74. Și Niculae era atât de convins[1]/ că așa au să se petreacă lucrurile[2]/ încât ieși de după colțul tindei[3]/ și o luă încet spre grădină[4]/ să se culce sub dud[5]/ și să trăiască singur bucuria acelor clipe hotărâtoare.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

era atât de convins – predicat nominal (atât de convins – foarte convins)
au să petreacă – predicat verbal (viitor popular)
ieși – predicat verbal
o luă – predicat verbal („o" – pronume cu valoare neutră, fără funcție sintactică)
să se culce – predicat verbal
să trăiască – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. (și) Niculae era atât de convins – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3, P 4)
2. că așa au să se petreacă lucrurile – completivă indirectă (P 1 – era atât de convins)
3. încât ieși de după colțul tindei – circumstanțială consecutivă (P 1 – era atât de convins)
4. (și) o luă încet spre grădină – circumstanțială consecutivă (P 1 – era atât de convins)
5. să se culce sub dud – circumstanțială de scop (P 4 – o luă)
6. (și) să trăiască singur bucuria acelor clipe hotărâtoare – circumstanțială de scop (P 4 – o luă)

c. Schema frazei:

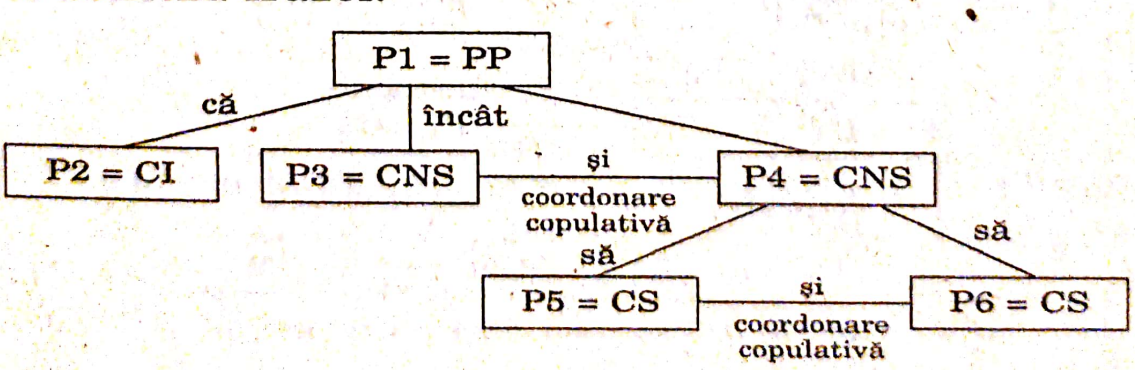

75. Acum urmează-ți drumul în pace[1]/ – grăi dânsul scuturându-și solzii [2]/– și[4]/ când vei avea nevoie de mine[3]/, bate de trei ori din palme[4]/, că eu[5]/, oriunde aș fi[6]/, te aud[5]/, și[7]/, vară fie[8]/, iarnă fie[9]/, vin într-o clipă la tine.[7]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

urmează – predicat verbal
grăi – predicat verbal
vei avea nevoie – predicat verbal (locuțiune verbală)
bate – predicat verbal
aș fi – predicat verbal (m-aș afla)
aud – predicat verbal
fie – predicat verbal
fie – predicat verbal
vin – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. acum urmează-ți drumul în pace – propoziție principală
2. grăi dânsul scuturându-și solzii – propoziție principală incidentă
3. când vei avea nevoie de mine – circumstanțială de timp (P 4 – bate)
4. (și) bate de trei ori din palme – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 4, P 7)
5. că eu te aud – circumstanțială de cauză (P 4 – bate)
6. oriunde-aș fi – circumstanțială concesivă – (P 5 – aud)
7. (și) vin într-o clipă la tine – circumstanțială de cauză (P 4 – bate)
8. vară fie – circumstanțială concesivă (P 7 – vin)
9. iarnă fie – circumstanțială concesivă (P 7 – vín)

c. Schema frazei:

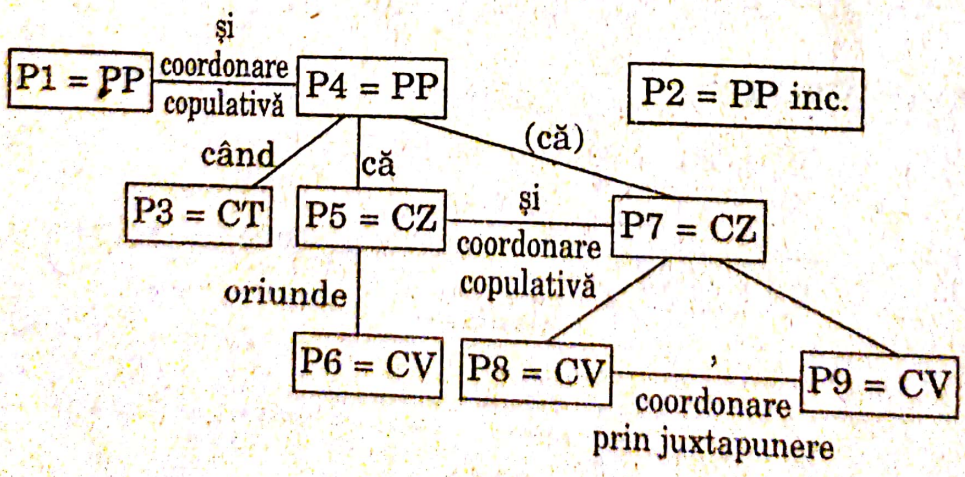

Observație: Circumstanțialele concesive nr. 8 și 9 au elemente de relație subînțeles: chiar dacă ar fi vară (vară fie); chiar dacă ar fi iarnă (Iarnă fie)

Scanned with OKEN Scanner

76. O presimțire surdă îl întâmpina[1]/, și boala[2]/ ce-l pândea[3]/ nu-i era cu totul străină de conștiință[2]/, căci întrebat[4]/ de ce nu citise Doina la serbare[5]/, cum îi fusese gândul[6]/, răspunse[4]/ că nu se simțea bine[7]/ și era chinuit de temerea[8]/ ca nu cumva să zică[9]/ ori să facă ceva nepotrivit cu împrejurările[10]/, încât lumea să râdă de dânsul.[11]/

a. Predicatele și felul lor:

întâmpina – predicat verbal
pândea – predicat verbal
nu era străină – predicat nominal
nu citise – predicat verbal
cum fusese – predicat nominal
răspunse – predicat verbal
nu se simțea bine – predicat nominal (expresie)
era chinuit – predicat verbal (diateza pasivă)
să zică – predicat verbal
să facă – predicat verbal
să râdă – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. o presimțire surdă îl întâmpina – propoziție principală
2. (și) boala nu-i era cu totul străină de conștiință – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 4)
3. ce-l pândea – atributivă (P 2 – boala)
4. căci întrebat răspunse – circumstanțială de cauză (P 2 – nu era străină)
5. de ce nu citise Doina la serbare – completivă directă (P 4 – întrebat)
6. cum îi fusese gândul – circumstanțială de mod (P 5 – nu citise)
7. că nu se simțea bine – completivă directă (P 4 – răspunse)
8. (și) era chinuit de temerea – completivă directă (P 4 – răspunse)
9. ca nu cumva să zică – atributivă (P 8 – temerea)
10. (ori) să facă ceva nepotrivit cu împrejurările – atributivă (P 8 – temerea)
11. încât lumea să râdă de dânsul (P 9, P 10 – să zică ori să facă)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

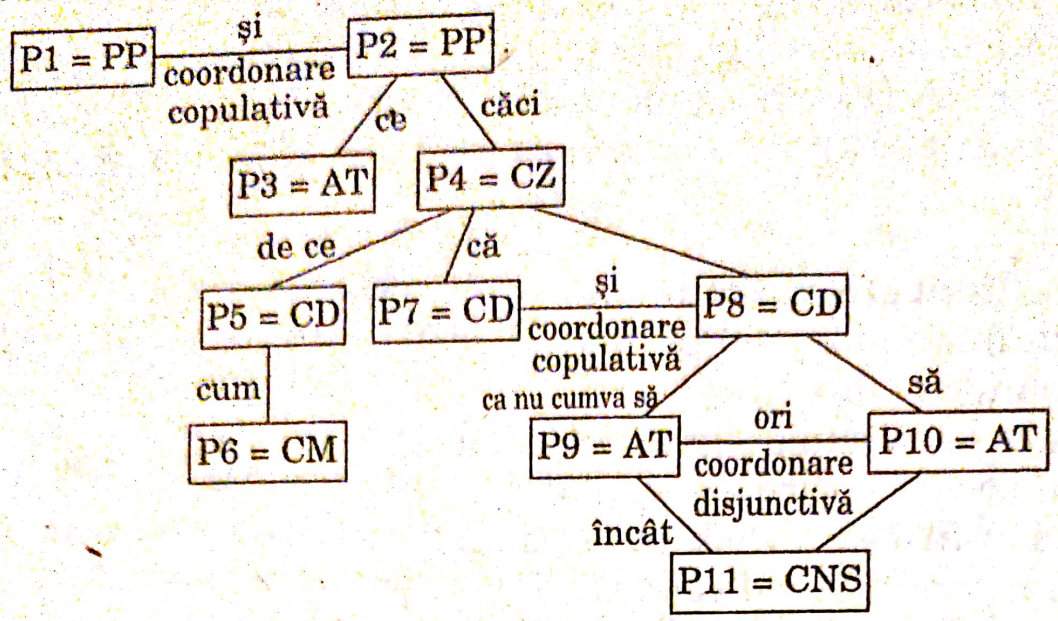

77. Harap Alb[1]/, pentru că eşti aşa de bun[2]/ şi te-ai ostenit[3]/ de ne-ai făcut adăpost[4]/, vreau [1]/să-ţi fac şi eu un bine în viaţa mea[5]/: na-ţi aripa asta[6]/, şi[7]/ când îi avea nevoie de mine[8]/ aprinde-o[7]/, şi eu îndată am să-ţi vin întru ajutor.[9]/

a. Predicatele şi felul lor:

eşti aşa de bun – predicat nominal
te-ai ostenit – predicat verbal
ai făcut – predicat verbal
vreau – predicat verbal
să fac – predicat verbal
na – predicat verbal (interjecţie predicativă)
îi avea nevoie – predicat verbal (viitor popular)
aprinde – predicat verbal
am să vin întru ajutor – predicat verbal (locuţiune verbală)

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. Harap Alb, vreau – propoziţie principală (regentă pentru P 2, P 3, P 5)

2. pentru că eşti aşa de bun – circumstanţială de cauză (P 1 – vreau)

3. (şi) te-ai ostenit – circumstanţială de cauză (P 1 – vreau)

4. de ne-ai făcut adăpost – circumstanţială de scop (P 3 – te-ai ostenit)

Scanned with OKEN Scanner

5. să-ți fac și eu un bine în viața mea – completivă directă (P 1 – vreau)

6. na-ți aripa asta – atributivă (apozitivă) (P 5 – un bine)

7. (și) aprinde-o – atributivă (apozitivă) (P 5 – un bine)

8. când îi avea nevoie de mine – circumstanțială de timp (P 7 – aprinde)

9. (și) eu îndată am să-ți vin întru ajutor – atributivă (apozitivă) (P 5 – un bine)

c. Schema frazei:

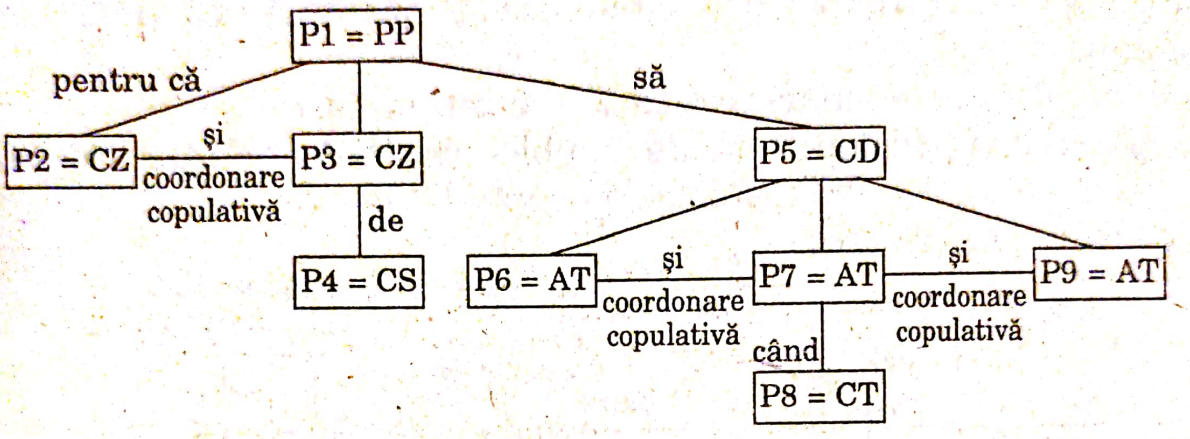

78. Tocmai într-un târziu îi veni în minte[1]/ să se uite jos[2]/ și[3]/ cum se uită[4]/ dădu de urmele de pași[3]/ care mergeau [5]/până unde poposise căruța[6]/ și de aici se vedeau urmele roților[7]/, căci se întâmplase[8]/ de plouase[9]/ și era pământul moale.[10]/

a. Predicatele și felul lor:

veni în minte – predicat verbal (locuțiune verbală)
să se uite – predicat verbal
se uită – predicat verbal
dădu – predicat verbal
mergeau – predicat verbal
poposise – predicat verbal
se vedeau – predicat verbal
se întâmplase – predicat verbal
plouase – predicat verbal
era moale – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:

1. tocmai într-un târziu îi veni în minte – propoziție principală

Scanned with OKEN Scanner

(regentă pentru P 2)
2. să se uite jos – subiectivă (P 1 – veni în minte)
3. (și) dădu de urmele de pași – propoziție principală (regentă pentru P 4 și P 5)
4. cum se uită – circumstanțială de timp (P 3 – se uită)
5. care mergeau – atributivă (P 3 – urmele)
6. până unde poposise căruța – circumstanțială de loc – (P 5 – mergeau)
7. (și) de aici se vedeau urmele roților – propoziție principală (regentă pentru P 8)
8. căci se întâmplase – circumstanțială de cauză (P 7 – se vedeau)
9. de plouase – subiectivă (P 8 – se întâmplase)
10. (și) era pământul moale – subiectivă (P 8 – se întâmplase)

c. Schema frazei:

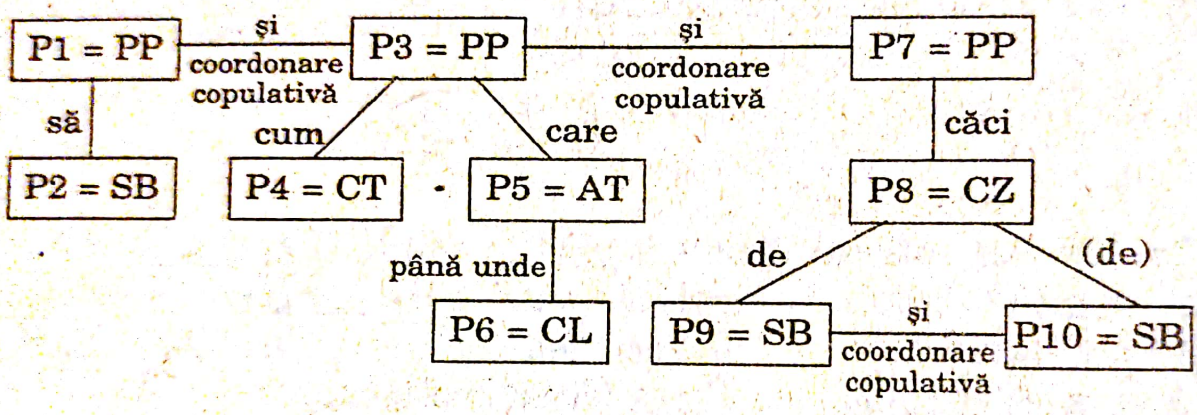

79. Trageți cu urechea la doinele[1]/ care se aud din desișul codrilor[2]/ și veți înțelege îndată[3]/ ce comoară de simțire se ascunde în sufletul poporului nostru.[4]/

a. Predicatele și felul lor:
trageți cu urechea – predicat verbal (locuțiune verbală – ascultați)
se aud – predicat verbal
veți înțelege – predicat verbal
se ascunde – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:
1. trageți cu urechea la doinele – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. care se aud din desișul codrilor – atributivă (doinele)

Scanned with OKEN Scanner

3. (și) veți înțelege îndată – propoziție principală (regentă pentru P 4)

4. ce comoară de simțire se ascunde în sufletul poporului nostru – completivă directă (P 3 – veți înțelege)

c. Schema frazei:

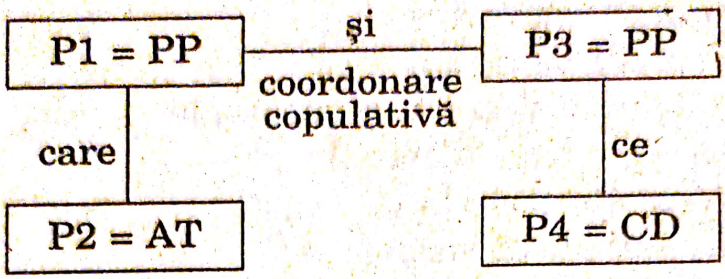

80. Și a stat ninsoarea[1]/ și s-a pus o geruială[2]/ de crăpau pietrele[3]/, de trozneau lemnele[4]/ și-ți scrâșneau dinții în gură.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

a stat – predicat verbal
s-a pus – predicat verbal
crăpau – predicat verbal
trozneau – predicat verbal
scrâșneau – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. (și) a stat ninsoarea – propoziție principală
2. (și) s-a pus o geruială – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 4, P 5)
3. de crăpau pietrele – circumstanțială consecutivă (P 2 – s-a pus)
4. de trozneau lemnele – circumstanțială consecutivă (P 2 – s-a pus)
5. (și)-ți scrâșneau dinții în gură – circumstanțială consecutivă (P 2 – s-a pus)

c. Schema frazei:

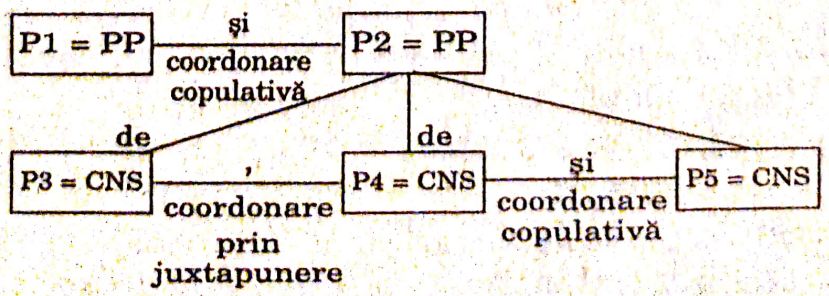

Scanned with OKEN Scanner

81. Așa e lumea asta[1]/ și[2]/, de-ai face[3]/ ce-ai face[4]/, rămâne[2]/ cum este ea[5]/, nu poți[6]/ s-o întorci cu umărul,[7]/ măcar să te pui în ruptul capului.[8]/

a. Predicatele și felul lor:

așa e – predicat nominal
ai face – predicat verbal
ai face – predicat verbal
rămâne – predicat nominal incomplet
cum este – predicat nominal
nu poți – predicat verbal
s- întorci – predicat verbal
să te pui în ruptul capului – predicat verbal (locuțiune verbală)

b. Propozițiile și felul lor:

1. așa e lumea asta – propoziție principală
2. (și) rămâne – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 5)
3. de-ai face – circumstanțială concesivă (P 2 – rămâne)
4. ce-ai face – completivă directă (P 3 – ai face)
5. cum este ea – predicativă (P 2 – rămâne)
6. nu poți – propoziție principală
7. s-o întorci cu umărul – completivă directă (P 6 – nu poți)
8. măcar să te pui în ruptul capului – circumstanțială concesivă (P 6 – nu poți)

c. Schema frazei:

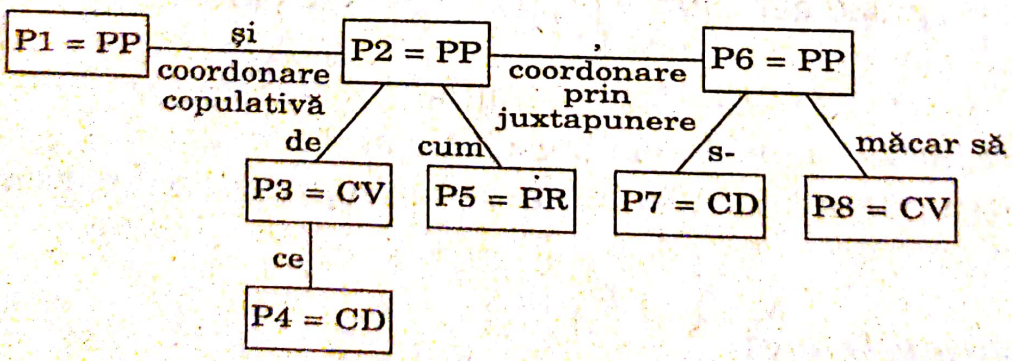

82. Codrule, codrușule,
Ce mai faci, drăguțule[1]/,
Că[2]/ de când nu ne-am văzut[3]/
Multă vreme a trecut[2]/
Și[4]/ de când ne-am depărtat[5]/
Multă lume am îmblat.[4]/

Scanned with OKEN Scanner

a. Predicatele și felul lor:

faci – predicat verbal
nu ne-am văzut – predicat verbal
a trecut – predicat verbal
ne-am depărtat – predicat verbal
am îmblat – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Codrule, codruțule/ ce mai faci, drăguțule – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 4)
2. că multă vreme a trecut – circumstanțială de cauză (P 1 – faci)
3. de când nu ne-am văzut – circumstanțială de timp (P 2 – a trecut)
4. (și) multă vreme am îmblat – circumstanțială de cauză (P 1 – faci)
5. de când ne-am depărtat – circumstanțială de timp (P 4 – am îmblat)

Observație: P 2 și P 4 sunt false cauzale.

c. Schema frazei:

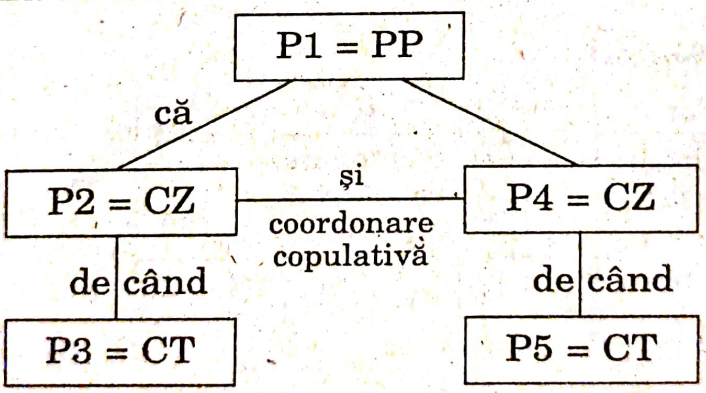

83. E drept[1]/ că niciodată nu se arătase Jupuitul atât de categoric[2]/, dar poate[3]/ că îl lua și pe el la rost perceptorul[4]/ și Moromete înțelese[5]/ că trebuie[6]/ să se ducă iar pe la primărie[7]/ și să facă[8]/ ce-o face[9]/ să amâne plata până la toamnă.[10]/

a. Predicatele și felul lor:

e drept – predicat nominal
nu se arătase atât de categoric – predicat nominal (numele predicativ este adjectiv la superlativ absolut)

Scanned with OKEN Scanner

poate – predicat verbal
lua la rost – predicat verbal (locuțiune verbală – îl certa)
înțelese – predicat verbal
trebuie – predicat verbal
să se ducă – predicat verbal
să facă – predicat verbal
o face – predicat verbal (viitor popular)
să amâne – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. E drept – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. că niciodată nu se arătase Jupuitul atât de categoric – subiectivă (P 1 – e drept)
3. (dar) poate – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. că îl lua și pe el la rost perceptorul – subiectivă (P 3 – poate)
5. (și) Moromete înțelese – propoziție principală
6. că trebuie – completivă directă (P 5 – înțelese)
7. să se ducă iar pe la primărie – subiectivă (P 6 – trebuie)
8. (și) să facă – subiectivă (P 6 – trebuie)
9. ce-o face – completivă directă (P 8 – să facă)
10. să amâne plata până la toamnă – circumstanțială de scop (cu nuanță consecutivă) (P 8 – să facă)

c. Schema frazei:

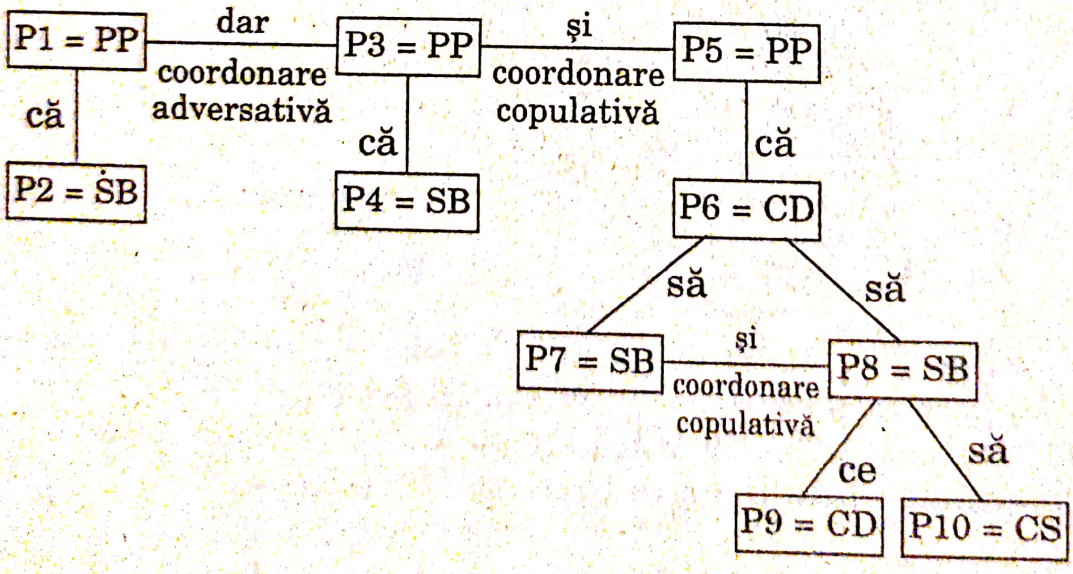

84. Al treilea principiu stabilit de dânșii era[1]/ să nu scriem[2]/ pentru ca să ne dăm pe față cugetările[3]/, ci pentru ca să le reproducem în mintea acelora[4]/ la care ne adresăm.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

era – predicat nominal incomplet
să nu scriem – predicat verbal
să ne dăm pe față – predicat verbal (locuțiune verbală)
să reproducem – predicat verbal
ne adresăm – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Al treilea principiu stabilit de dânșii era – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. să nu scriem – predicativă (P 1 – era)
3. pentru ca să ne dăm pe față cugetările – circumstanțială de scop (P 2 – să nu scriem)
4. (ci) pentru ca să le reproducem în mintea acelora – circumstanțială de scop (P 2 – să nu scriem)
5. la care ne adresăm – atributivă (P 4 – acelora)

c. Schema frazei:

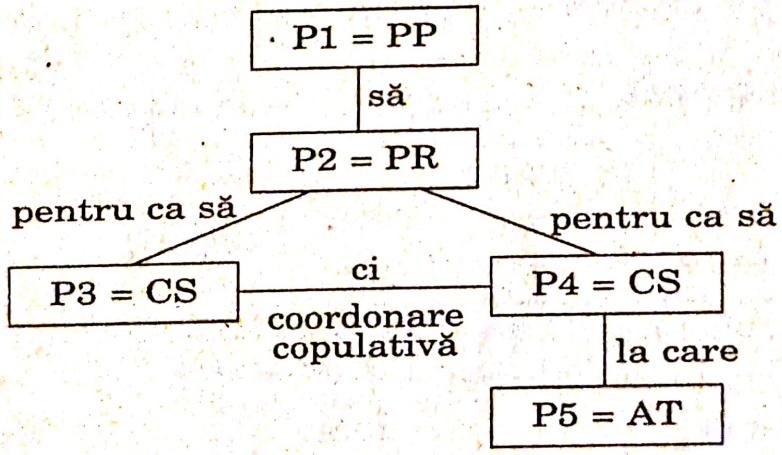

85. Și mergând el bezmetic[1]/, fără să știe[2]/ unde se duce[3]/, după o bucată de vreme, oprindu-se într-un loc, i se întâmplă iar[1]/ să vadă[4]/ ceea ce nu mai văzuse[5]/: un om ținea puțin un oboroc cu gura spre soare[6]/, apoi repede-l înșfăca[7]/ și intra cu dânsul într-un bordei.[8]/

a. Predicatele și felul lor:

să știe – predicat verbal
se duce – predicat verbal
se întâmplă – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

să vadă – predicat verbal
nu văzuse – predicat verbal
ținea – predicat verbal
înșfăca – predicat verbal
intra – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Și mergând el bezmetic, după o bucată de vreme, oprindu-se într-un loc, i se întâmplă – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 4)
2. fără să știe – circumstanțială de mod (P 1 – mergând)
3. unde se duce – completivă directă (P 2 – să știe)
4. să vadă – subiectivă (P 1 – se întâmplă)
5. ceea ce nu mai văzuse – completivă directă (P 4 – să vadă)
6. un om ținea puțin un oboroc cu gura spre soare – atributivă (apozitivă) (P 5 – ceea ce)
7. apoi repede-l înșfăca – atributivă (apozitivă) (P 5 – ceea ce)
8. (și) intra cu dânsul într-un bordei – atributivă (apozitivă) (P 5 – ceea ce)

c. Schema frazei:

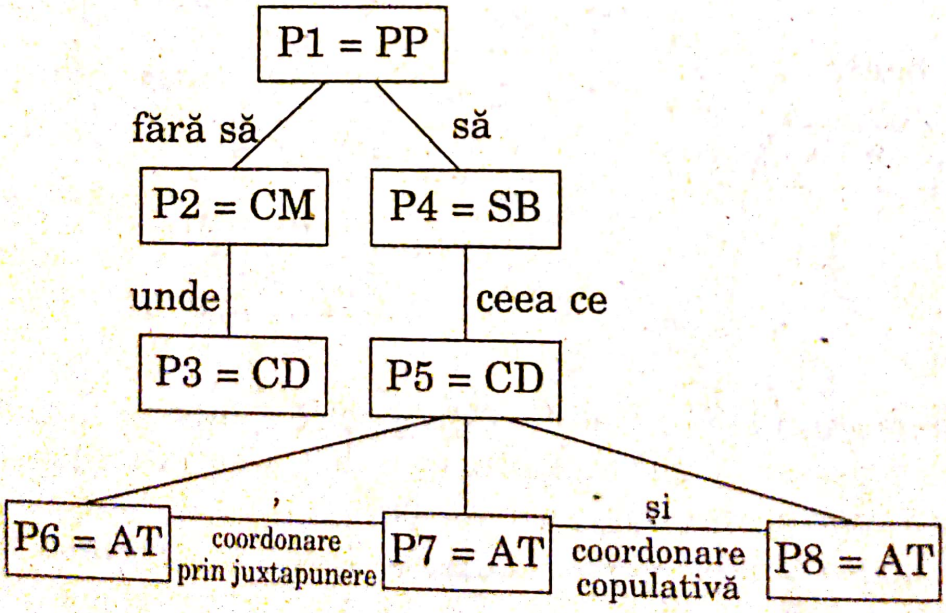

86. Mâța[2]/ tot s-ar fi putut întâmpla[1]/ să deie drobul de sare jos de pe horn[2]/; dar[6]/ să cari soarele în casă cu oborocul[3]/, să arunci nucile în pod cu țăpoiul[4]/, și să tragi vaca pe șură la fân[5]/, n-am mai gândit.[6]/

a. Predicatele şi felul lor:

s-ar fi putut – predicat verbal
să deie – predicat verbal (locuţiune verbală)
să cari – predicat verbal
să arunci – predicat verbal
să tragă – predicat verbal
n-am gândit – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. tot s-ar fi putut întâmpla – propoziţie principală (regentă pentru P 2)

2. să deie mâţa drobul de sare jos de pe horn – subiectivă (P 1 – s-ar fi putut întâmpla)

3. să cari soarele în casă cu oborocul – completivă indirectă (P 6 – n-am gândit)

4. să arunci nucile în pod cu ţăpoiul – completivă indirectă (P 6 – n-am gândit)

5. (şi) să tragi vaca pe şură la fân – completivă indirectă (P 6 – n-am gândit)

6. (dar) n-am gândit – propoziţie principală (regentă pentru P 3, P 4, P 5)

c. Schema frazei:

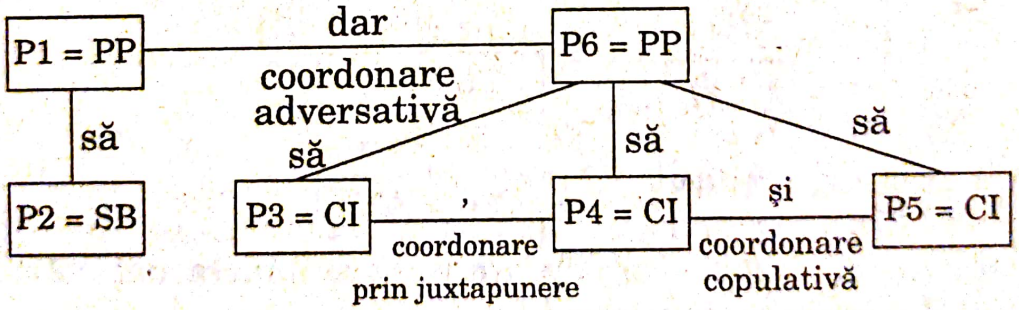

87. La vale iar se da pe jos[1]/, ca să nu se spetească iepele[2]/. Chiriaşii,[3]/ vrând-nevrând, trebuiau[4]/ să se deie şi ei[3]/, căci li era lehamite de morocăneala lui moş Nichifor[5]/, care îndată troncănea câte una.[6]/

a. Predicatele şi felul lor:

se da pe jos – predicat verbal (locuţiune verbală – cobora)

Scanned with OKEN Scanner

să nu se spetească – predicat verbal
trebuiau – predicat verbal
să se deie (jos) – predicat verbal
era – predicat verbal
troncănea – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. la vale iar se da pe jos – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. ca să nu se spetească iepele – circumstanțială de scop (P 1 – se da pe jos)
3. chiriașii să se deie și ei – subiectivă (P 4 – trebuiau)
4. vrând-nevrând, trebuiau – propoziție principală (regentă pentru P 3)
5. căci li era lehamite de morocăneala lui moș Nichifor – circumstanțială de cauză (P 3 – să se deie)
6. care îndată troncănea câte una – atributivă (P 5 – moș Nichifor)

c. Schema frazei:

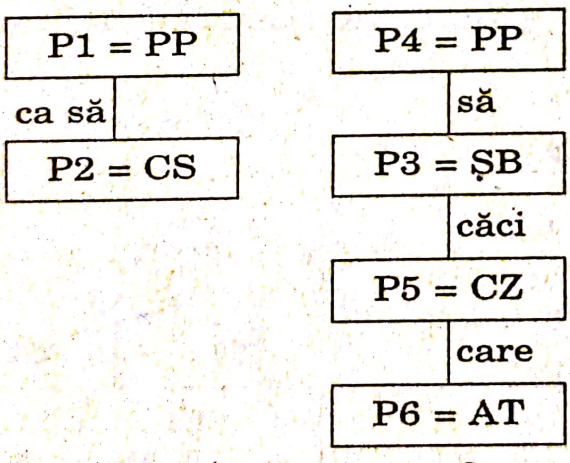

Observație: Verbul a trebui are valoare impersonală. Acordul s-a făcut din hipercorectitudine.

88. Mie-mi vine[1]/ să sting focul[2]/ că tocmai acum, în durătul ista, mi-am adus aminte[3]/ că dihania de lup adulmecă[4]/ și vine după fum.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

vine – predicat verbal
să sting – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

mi-am adus aminte – predicat verbal (locuțiune verbală)
adulmecă – predicat verbal
vine – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Mie-mi vine – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. să sting focul – subiectivă (P 1 – vine)
3. că tocmai acum, în durătul ista, mi-am adus aminte – circumstanțială de cauză (P 2 – să sting)
4. că dihania de lup adulmeca – completivă indirectă (P 3 – mi-am adus aminte)
5. și vine după fum – completivă indirectă (P 3 – mi-am adus aminte)

c. Schema frazei:

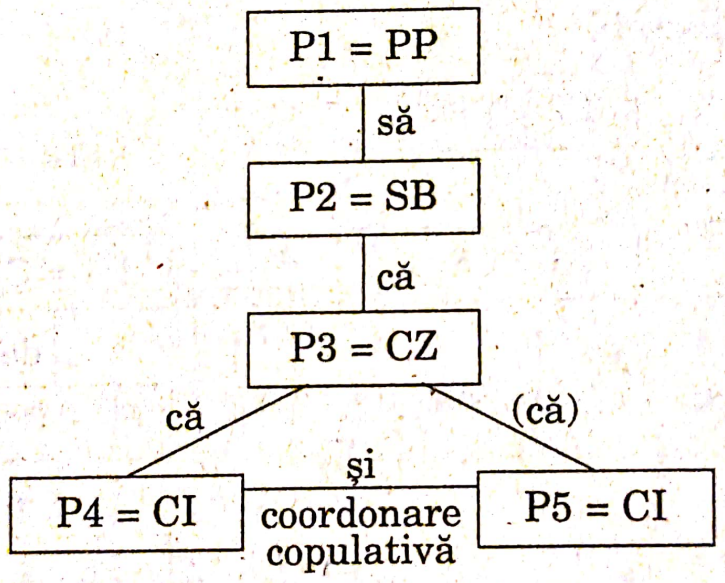

89. Cum au ajuns țăranii la Iași[1]/, boierii au pus mână de la mână[2]/, de i-au ferchezuit frumos[3]/ și i-au îmbrăcat la fel[4]/... de se mirau țăranii[5]/ ce berechet i-a găsit.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

au ajuns – predicat verbal
au pus mână de la mână – predicat verbal (locuțiune verbală – au contribuit)
au ferchezuit – predicat verbal
au îmbrăcat – predicat verbal
se mirau – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

a găsit – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Cum au ajuns țăranii la Iești – circumstanțială de timp (P 2 – au pus mână de la mână)
2. boierii au pus mână de la mână – propoziție principală regentă pentru P 1, P 3, P 4)
3. de i-au ferchezuit frumos – circumstanțială de scop – (P 2 – au pus mână de la mână)
4. (și) i-au îmbrăcat la fel – circumstanțială de scop (P 2 – au pus mână de la mână)
5. de se mirau țăranii – circumstanțială consecutivă (P 3, P 4 – au ferchezuit, au îmbrăcat)
6. ce berechet i-a găsit – completivă indirectă (P 5 – se mirau)

c. Schema frazei:

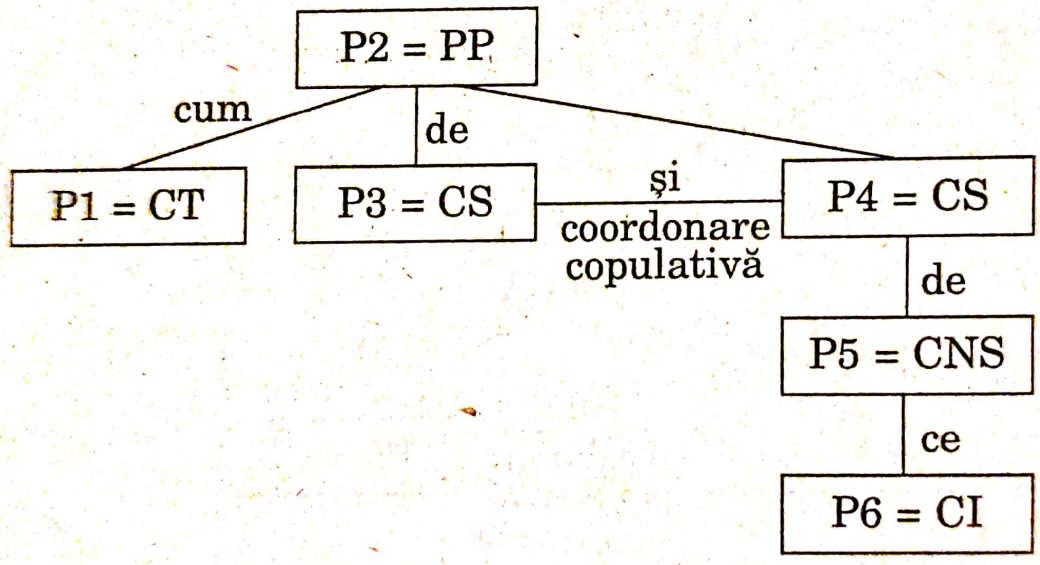

90. Știi[1] de asemeni[1] / că[2] /, dacă va mai trebui[3] /, sunt în stare[2] / să agonisesc, măria ta[4] /, și tot[5] / ce am[6] / e al măriei tale.[5] /

a. Predicatele și felul lor:

știi – predicat verbal
va trebui – predicat verbal
sunt în stare – predicat verbal (locuțiune verbală)
să agonisesc – predicat verbal
am – predicat verbal
e al măriei tale – predicat nominal

Scanned with OKEN Scanner

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. ştii de asemeni – propoziţie principală (regentă pentru P 2)
2. că sunt în stare, măria ta – completivă directă (P 1 – ştii)
3. dacă va mai trebui – circumstanţială condiţională (P 2 – sunt în stare)
4. să agonisesc – completivă indirectă (P 2 – sunt în stare)
5. (şi) tot e al măriei tale – completivă directă (P 1 – ştii)
6. ce am – atributivă (P 5 – tot)

c. Schema frazei:

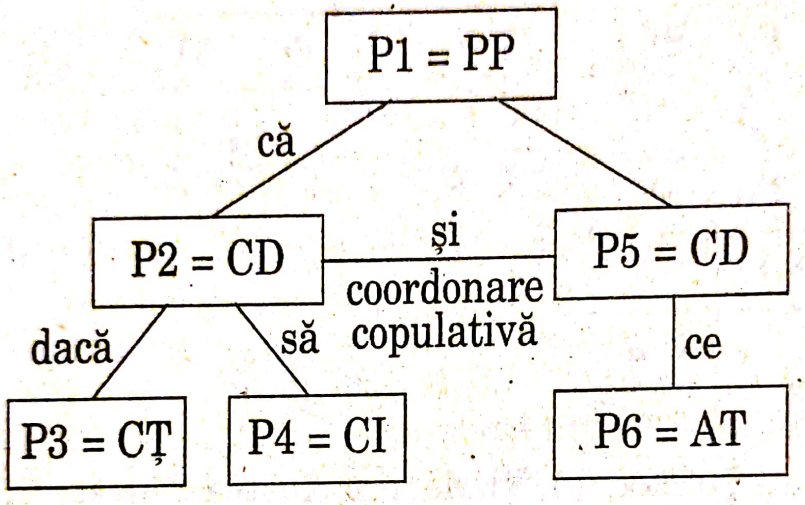

91. În cartea cea mare de sus este scris[1]/ că trebuia[2]/ să simţesc o lovitură, o umilinţă[3]/, fără să fiu sângerat[4]/, dar este pusă şi rânduiala[5]/ ca să mă apere braţul vostru.[6]/

a. Predicatele şi felul lor:

este scris – predicat verbal (verb la diateza pasivă)
trebuia – predicat verbal
să simţesc – predicat verbal
să fiu sângerat – predicat verbal (verb la diateza pasivă)
este pusă – predicat verbal (diateza pasivă)
să apere – predicat verbal

b. Propoziţiile şi felul lor:

1. În cartea cea mare de sus este scris – propoziţie principală (regentă pentru P 2)
2. că trebuia – subicctivă (P 1 – este scris)
3. să simţesc o lovitură, o umilinţă – subiectivă (P 2 – trebuia)

Scanned with OKEN Scanner

4. fără să fiu sângerat – circumstanțială de mod (P 3 – să simțesc)

5. (dar) este pusă și rânduiala – propoziție principală (regentă pentru P 6)

6. ca să mă apere brațul vostru – atributivă (P 5 – rânduiala)

c. Schema frazei:

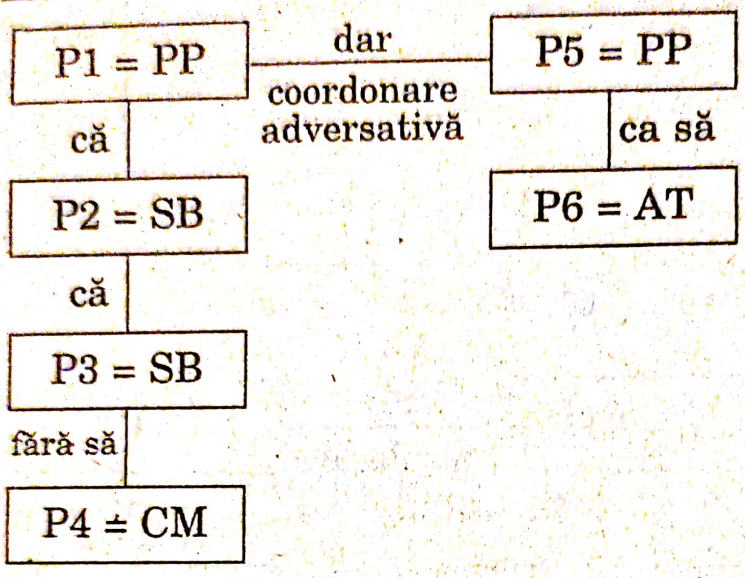

92. Să nu uiți, niciodată, Vlade[1]/, că cinstea de a sta în locul[2]/ pe care a stat Mircea[3]/ este fără pereche pe lumea asta[2]/ și că datoria ta este[4]/ să fii vrednic de asemenea strămoș.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

să nu uiți – predicat verbal
a stat – predicat verbal
este fără pereche – predicat nominal
este – predicat nominal incomplet
să fii vrednic – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:

1. să nu uiți niciodată, Vlade, – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 4)

2. că cinstea de a sta în locul este fară pereche pe lumea asta – completivă directă (P 1 – să nu uiți)

3. pe care a stat Mircea – atributivă (P 2 – în locul)

4. (și) că datoria ta este – completivă directă (P 1 – să nu uiți)

5. să fii vrednic de asemenea strămoș – predicativă (P 4 – este)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

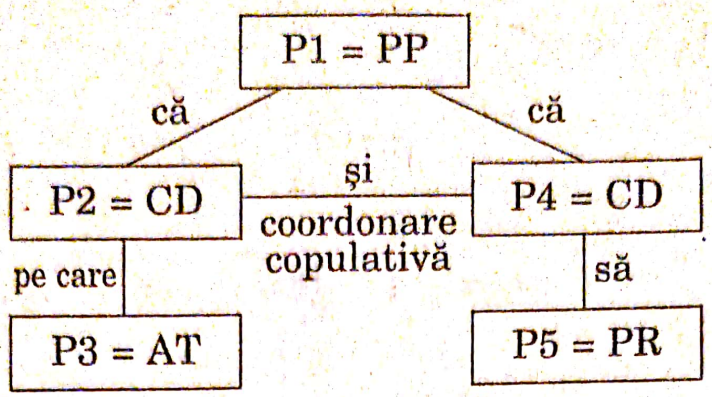

93. De fapt, ar fi trebuit[1]/ ca în toamnă[2]/, cum era un an bun,[3]/ să se însoare și el ca orice flăcău[2]/ și să intre în rândul lumii[4]/, dar pesemne[5]/ că nu găsea fata[6]/ care să-i convie lui[7]/, adică una[6]/ care să aibă pământ mult[8]/, și de aceea era posomorât.[9]/

a. Predicatele și felul lor:

ar fi trebuit – predicat verbal
era – predicat verbal
să se însoare – predicat verbal
să intre în rândul lumii – predicat verbal (locuțiune verbală)
pesemne – predicat verbal (adverb predicativ)
nu găsea – predicat verbal
să convie – predicat verbal
să aibă – predicat verbal
era posomorât – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:

1. De fapt, ar fi trebuit – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3)
2. ca în toamnă să se însoare și el ca orice flăcău – subiectivă (P 1 – ar fi trebuit)
3. cum era un an bun – circumstanțială de cauză – (P 2 – să se însoare)
4. să intre în rândul lumii – subiectivă (P 1 – ar fi trebuit)
5. (dar) pesemne – propoziție principală (regentă pentru P 6, P 9)
6. că nu găsea fata, adică una – subiectivă (P 5 – pesemne)
7. care să-i convie lui – atributivă (P 6 – fata)
8. care să aibă pământ – atributivă (P 6 – una)

Scanned with OKEN Scanner

9. (și) de aceea era posomorât – propoziție principală

c. Schema frazei:

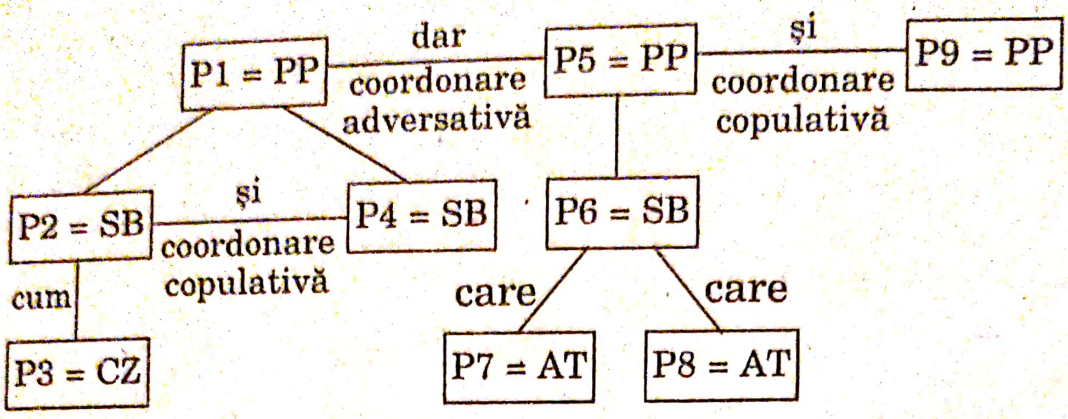

94. Ca întotdeauna, Moromete o încurcă[1]/ cum putu[2]/ cu legatul snopilor[1]/, dar[6]/ când după câteva ceasuri soarele se urcă sus[3]/ și începu[4]/ să-i apese ceafa[5]/, el înfipse liniștit secerea într-un snop[6]/ și se alungă singur cu un glas[7]/ de parcă s-ar fi pedepsit.[8]/

a. Predicatele și felul lor:

o încurcă – predicat verbal („o" pronume cu valoare neutră; nu are funcție sintactică)
putu – predicat verbal
se urcă – predicat verbal
începu – predicat verbal
să apese – predicat verbal
înfipse – predicat verbal
se alungă – predicat verbal
s-ar fi pedepsit – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Ca întotdeauna, Moromete o încurcă cu legatul snopilor – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. cum putu – circumstanțială de mod (P 1 – o încurcă)
3. când după câteva ceasuri soarele se urcă sus – circumstanțială de timp (P 6 – înfipse)
4. (și) începu – circumstanțială de timp (P 6 – înfipse)
5. să-i apese ceafa – completivă directă (P 4 – începu)
6. (dar) el înfipse liniștit secera într-un snop – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 4)

Scanned with OKEN Scanner

7. (și) se alungă singur cu un glas – propoziție principală (regentă pentru P 8)
8. de parcă s-ar fi pedepsit – atributivă (P 7 – un glas)

c. Schema frazei:

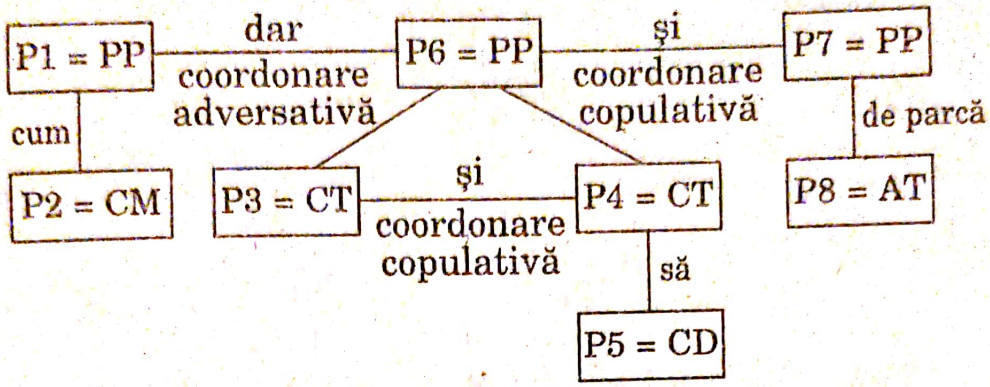

95. Familia îl văzu întâi într-o parte[1]/, apoi se constată[2]/ că de multă vreme se afla în partea astalaltă[3]/, apoi se topi[4]/ nu se știe unde[5]/ și[8]/ când se făcu prânzul[6]/ și se pregătiră pentru masă[7]/ trebuiră[8]/ să-l strige de nenumărate ori.9/

a. Predicatele și felul lor:

văzu – predicat verbal
se constată – predicat verbal
se afla – predicat verbal
se topi – predicat verbal
nu se știe – predicat verbal
se făcu – predicat verbal
se pregătiră – predicat verbal
trebuiră – predicat verbal
să strige – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. familia îl văzu întâi într-o parte – propoziție principală
2. apoi se constată – propoziție principală (regentă pentru P 3)
3. că de multă vreme se afla în partea astalaltă – subiectivă (P 2 – se constată)
4. apoi se topi – subiectivă (P 2 – se constată) regentă pentru P 5
5. nu se știe unde – circumstanțială de loc (P 4 – se topi)
6. când se făcu prânzul – circumstanțială de timp (P 8 – trebuiră)

Scanned with OKEN Scanner

7. (și) se pregătiră pentru masă – circumstanțială de timp (P 8 – trebuiră)
8. (și) trebuiră – propoziție principală (regentă pentru P 6, P 7, P 9)
9. să-l strige de nenumărate ori – subiectivă (P 8 – trebuiră)

c. Schema frazei:

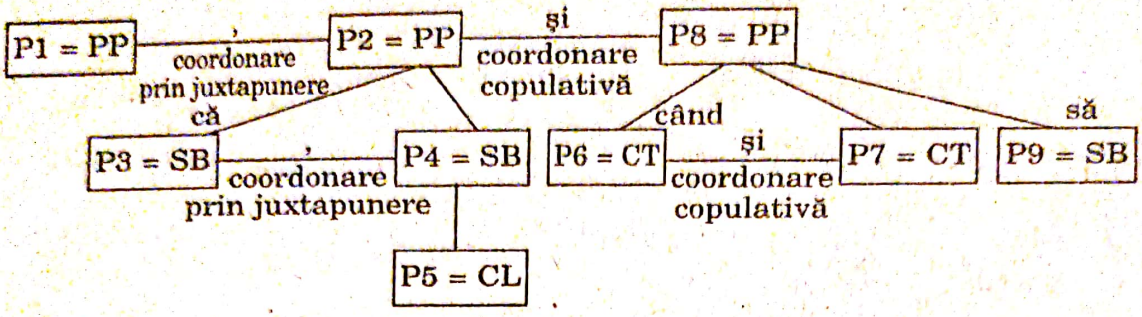

Observație: Verbul a trebui are valoare impersonală. Acordul s-a făcut din hipercorectitudine.

96. M-am uitat și eu la fasole[1]/ și[2]/ când am văzut-o așa încrețită pe deasupra și fără nici un pic de abur[3]/ care să iasă din ea[4]/, mi s-a părut[2]/ că e rece[5]/ și v-am întrebat[6]/ de ce n-ați încălzit-o.[7]/

a. Predicatele și felul lor:
m-am uitat – predicat verbal
am văzut – predicat verbal
să iasă – predicat verbal
s-a părut – predicat verbal
e rece – predicat nominal
am întrebat – predicat verbal
n-ați încălzit – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:
1. m-am uitat și eu la fasole – propoziție principală
2. (și) mi s-a părut – propoziție principală (regentă pentru P 3, P 5)
3. când am văzut-o așa încrețită pe deasupra și fără nici un pic de abur – circumstanțială de timp (P 2 – s-a părut)
4. care să iasă din ea – atributivă (P 3 – abur)
5. că e rece – subiectivă (P 2 – s-a părut)
6. (și) v-am întrebat – propoziție principală (regentă pentru P 7)
7. de ce n-ați încălzit-o – completivă directă (P 6 – am întrebat)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

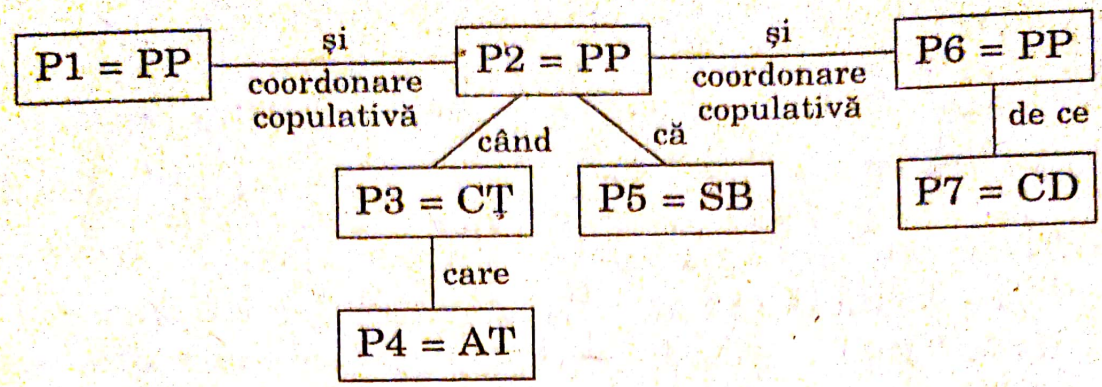

97. Nu vine el[1]/, știe[2]/ că atunci [3]/când vreai[4]/ să chemi pe cineva la masă[5]/ trebuie[3]/ să spui de trei ori.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

nu vine – predicat verbal
știe – predicat verbal
vreai – predicat verbal
să chemi – predicat verbal
trebuie – predicat verbal
să spui – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Nu vine el – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. știe – circumstanțială de cauză (se subînțelege conjuncția subordonatoare „fiindcă") (P 1 – nu vine)
3. că atunci trebuie – completivă directă (P 2 – știe)
4. când vreai – circumstanțială de timp (P 3 – trebuie)
5. să chemi pe cineva la masă – completivă directă (P 4 – vreai)
6. să spui de trei ori – subiectivă (P 3 – trebuie)

c. Schema frazei:

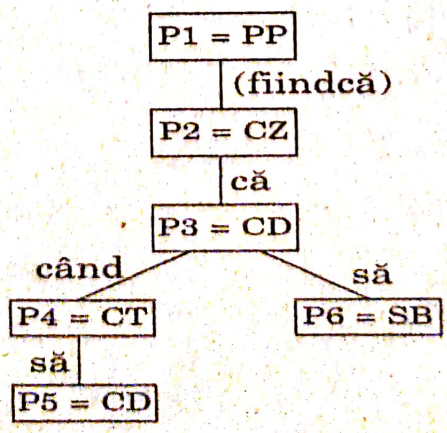

98. [Fiindcă] veni vorba de acel pogon[1]/ [care] fusese vândut[2]/ [să] nu moară Paraschiv, Nilă și Achim de foame[3]/, fetele își aduseră aminte[4]/ [că] pentru pogonul acela tatăl lor promisese[5]/ [să] treacă pe numele mamei și al lor casa părintească și grădina[6]/ [și că] acel lucru nici până azi nu se făcuse.[7]/

a. Predicatele și felul lor:

veni – predicat verbal
fusese vândut – predicat verbal (verb la diateza pasivă)
să nu moară – predicat verbal
își aduseră aminte – predicat verbal (locuțiune verbală – își amintiră)
promisese – predicat verbal
să treacă – predicat verbal
nu se făcuse – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. fiindcă veni vorba de acel pogon – circumstanțială de cauză (P 4 – își aduseră aminte)
2. care fusese vândut – atributivă (P 1 – pogon)
3. să nu moară Paraschiv, Nilă și Achim de foame – circumstanțială de scop (P 2 – fusese vândut)
4. fetele își aduseră aminte – propoziție principală (regentă pentru P 5, P 1, P 7)
5. că pentru pogonul acela tatăl lor promisese – completivă indirectă (P 4 – își aduseră aminte)
6. să treacă pe numele mamei și al lor casa părintească și grădina – completivă directă (P 5 – promisese)
7. (și) că acest lucru nici până azi nu se făcuse – completivă indirectă (P 4 – își aduseră aminte)

c. Schema frazei:

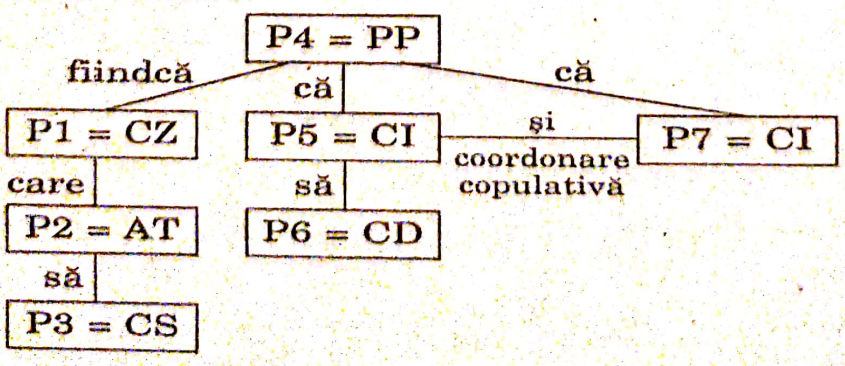

Scanned with OKEN Scanner

99. Spune-i, mamă[1]/, că ai văzut[2]/ că am luat premiul[3]/ fără să mă duc la școală[4]/ și[5]/ dacă tata vrea[6]/ n-o să mă coste nimic.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

spune – predicat verbal
ai văzut – predicat verbal
am luat – predicat verbal
să mă duc – predicat verbal
vrea – predicat verbal
n-o să coste – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. spune-i, mamă – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 5)
2. că ai văzut – completivă directă (P 1 – spune)
3. că am luat premiul – completivă directă (P 2 – ai văzut)
4. fără să mă duc la școală – circumstanțială de mod (P 3 – am luat)
5. (și) n-o să mă coste nimic – completivă directă (P 1 – spune)
6. dacă tata vrea – circumstanțială condițională (P 5 – n-o să coste)

c. Schema frazei:

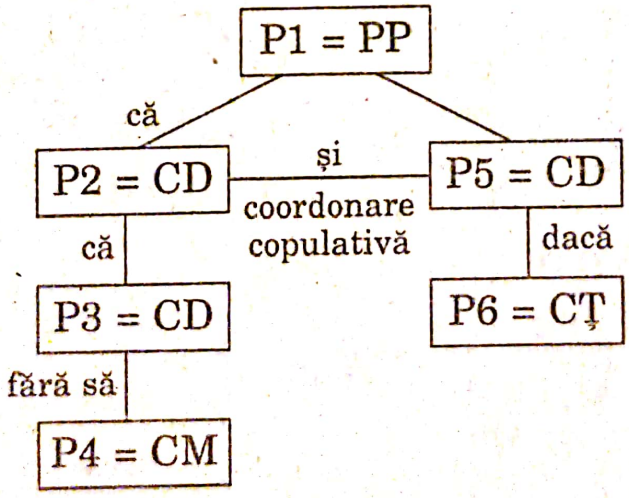

100. El se împotrivi[1]/ și atunci tatăl îl săltă de braț ca pe o pasăre[2]/ și îl sili[3]/ să stea în două picioare[4]/, spunându-i[3]/ că plânge degeaba ca un bleg[5]/ care nu știe de glumă.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

se împotrivi – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

saltă – predicat verbal
sili – predicat verbal
să stea – predicat verbal
plânge – predicat verbal
nu știe – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. el se împotrivi – propoziție principală
2. (și) atunci tatăl îl săltă de braț ca pe o pasăre – propoziție principală
3. (și) îl sili spunându-i – propoziție principală (regentă pentru P 4, P 5)
4. să stea în două picioare – completivă indirectă (P 3 – sili)
5. că plânge degeaba ca un bleg – completivă directă (P 3 – spunând)
6. care nu știe de glumă – atributivă (P 5 – bleg)

c. Schema frazei:

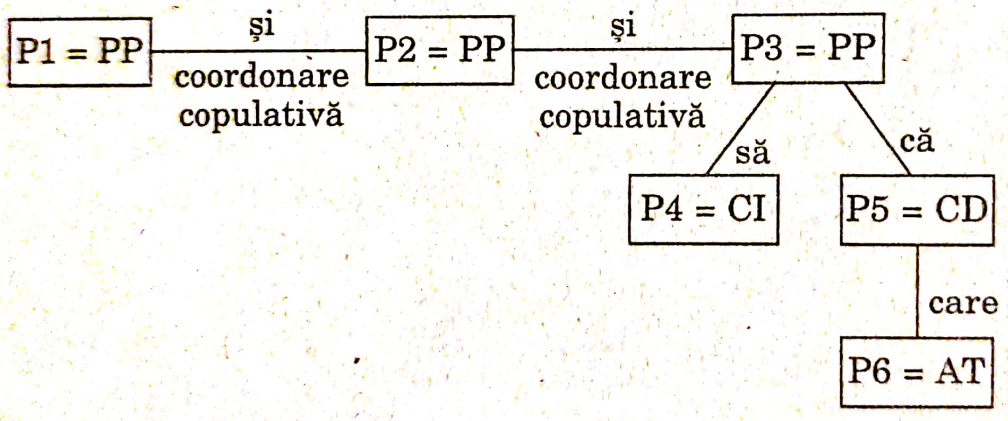

101. Credea[1]/ că numai el putea fi așa[2]/, sau în orice caz i se părea cu neputință[3]/ să fie cineva așa[4]/, când trebuia[5]/ să dea jumătate din munca lui altcuiva.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

credea – predicat verbal
putea – predicat verbal
se părea cu neputință – predicat nominal (cu neputință = corect – adverbială)
să fie așa – predicat verbal
trebuia – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

să dea – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. credea – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. că numai el putea fi așa – completivă directă (P 1 – credea)
3. (sau) în orice caz i se părea cu neputință – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. să fie cineva așa – subiectivă (P 3 – se părea cu neputință)
5. când trebuia – circumstanțială de timp (P 4 – să fie așa)
6. să dea jumătate din munca lui altcuiva – subiectivă (P 5 – trebuia)

c. Schema frazei:

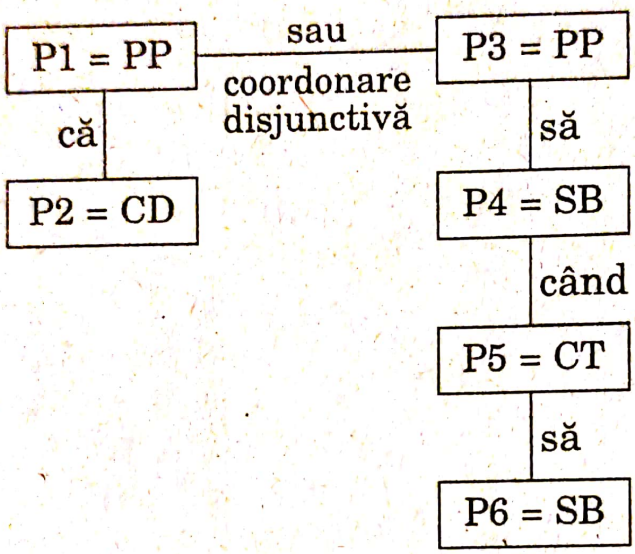

102. Își aminti[1]/ că s-ar putea[2]/ să-i vie rândul la treierat în timpul amiezii[3]/ și că trebuie[4]/ să dea mâncare la mecanici.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

își aminti – predicat verbal
s-ar putea – predicat verbal
să vie – predicat verbal
trebuie – predicat verbal
să dea – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. își aminti – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 4)
2. că s-ar putea – completivă indirectă (P 1 – își aminti)
3. să-i vie rândul la treierat în timpul amiezii – subiectivă (P 2 – s-ar putea)

Scanned with OKEN Scanner

4. (și) că trebuie – completivă indirectă (P 1 – își aminti)
5. să dea de mâncare la mecanici – subiectivă (P 4 – trebuie)

c. Schema frazei:

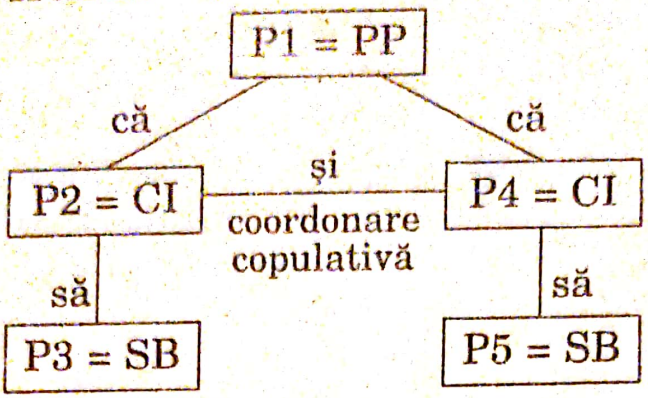

103. Când se trezi[1]/, află[2]/ că Paraschiv și cu Nilă fugiseră de ieri seara[3]/; spărseseră, în lipsa lui, iarăși lada[4]/, luaseră covoare pe spinările cailor[5]/ și plecaseră amenințând[6]/ că asta încă nu e totul .[7]/

a. Predicatele și felul lor:

se trezi – predicat verbal
află – predicat verbal
fugiseră – predicat verbal
spărseseră – predicat verbal
luaseră – predicat verbal
plecaseră – predicat verbal
nu e totul – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Când se trezi – circumstanțială de timp (P 2 – află)
2. află – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 3, P 4, P 5, P 6)
3. că Paraschiv și Nilă fugiseră de ieri seară (P 2 – află)
4. spărseseră, în lipsa lui, iarăși lada – completivă directă (P 2 – află)
5. luaseră covoare pe spinările cailor – completivă directă (P 2 – află)
6. (și) plecaseră amenințând – completivă directă (P 2 – află)
7. că asta încă nu e totul – completivă indirectă (P 6 – amenințând)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

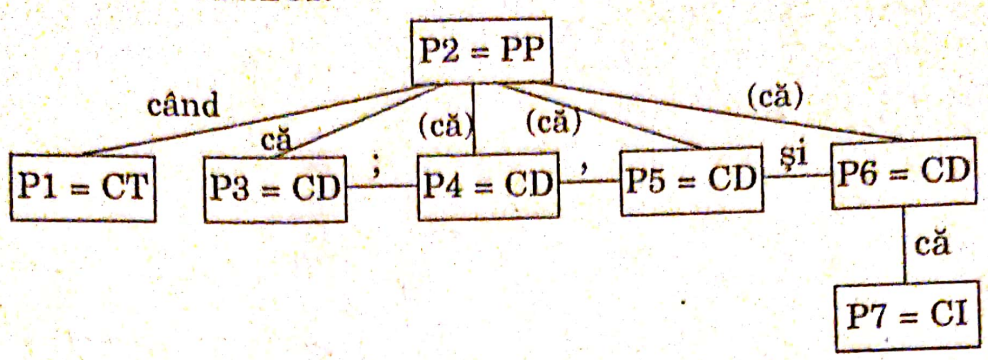

104. Stătea pe pat[1]/ și gemea[2]/, mama încerca[3]/ să-i șteargă ochii cu un șervet curat[4]/, dar el i-l smulgea[5]/, frământa în palme pânza murdărind-o cu totul de noroi[6]/, pentru ca după aceea să o aducă la ochi[7]/ și să se apuce[8]/ să-și curețe iarăși pleoapele de nisip.[9]/

a. Predicatele și felul lor:

stătea – predicat verbal
gemea – predicat verbal
încerca – predicat verbal
să șteargă – predicat verbal
smulgea – predicat verbal
frământa – predicat verbal
să aducă – predicat verbal
să se apuce – predicat verbal
să curețe – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Stătea pe pat – propoziție principală
2. (și) gemea – propoziție principală
3. mama încerca – propoziție principală (rgentă pentru P 3)
4. să-i șteargă ochii cu un șervet curat – completivă directă (P 3 – încerca)
5. (dar) el i-l smulgea – propoziție principală
6. frământa în palme pânza, murdărind-o cu totul de noroi – propoziție principală
7. pentru ca să o aducă la ochi după aceea – propoziție principală
8. (și) să se apuce – propoziție principală
9. să-și curețe iarăși pleoapele de nisip – completivă indirectă (P 8 – să se apuce)

Scanned with OKEN Scanner

Observație: pentru că – locuțiune conj. cu valoare coordonatoare, copulativă (iar)

c. Schema frazei:

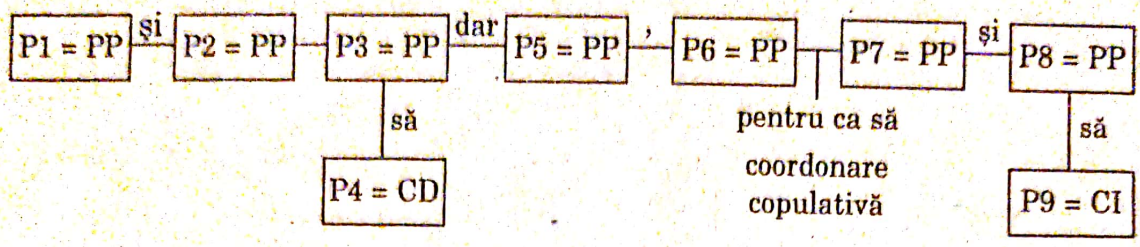

105. N-a zis[1]/ că te-ar privi pe tine[2]/ ce-am făcut eu cu banii[3]/, așa că nu văz[4]/ de ce i-ai da un pumn după ceafă[5]/, să-l podidească sângele pe gură.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

n-a zis – predicat verbal
ar privi – predicat verbal
am făcut – predicat verbal
nu văz – predicat verbal
ai da – predicat verbal
să podidească – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. N-a zis – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. că te-ar privi pe tine – completivă directă (P 1 – n-a zis)
3. ce-am făcut eu cu banii – subiectivă (P 2 – ar privi)
4. așa că nu văz – propoziție principală (așa că – deci, prin urmare) (locuțiune conjuncțională conclusivă)
5. de ce i-ai da un pumn după ceafă – completivă directă (P 4 – văz)
6. să-l podidească sângele pe nas – circumstanțială consecutivă (P 5 – ai da)

c. Schema frazei:

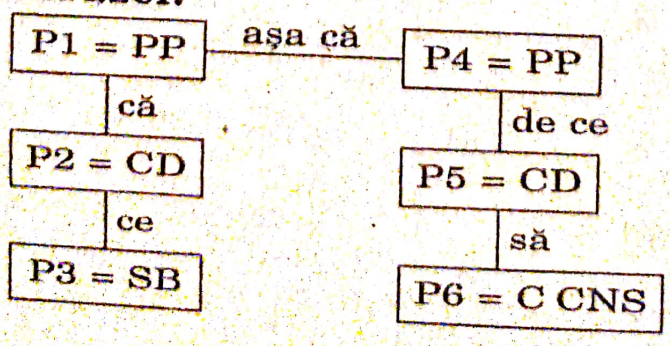

Scanned with OKEN Scanner

106. Era unul dintre aceia[1]/ care mai credea[2]/ că lumea era[3]/ așa cum și-o închipuia el[4], care credea[5]/ că speranțele sunt bucurii adevărate[6]/ și nenorocirile numai ale altora[7]/ și care[8]/ în loc să se oprească pe loc[9], să se trezească[10]/ și să se înspăimânte[11], trecea pe drum liniștit și încrezător[8]/ și dădea bună ziua.[12]/

a. Predicatele și felul lor:

era unul – predicat nominal
credea – predicat verbal
era – predicat nominal incomplet
și- închipuia – predicat verbal
credea – predicat verbal
sunt bucurii – predicat nominal
(sunt) ale altora – predicat nominal (verbul copulativ este subînțeles)
să se oprească – predicat verbal
să se trezească – predicat verbal
să se înspăimânte – predicat verbal
trecea – predicat verbal
dădea bună ziua – predicat verbal (locuțiune verbală)

b. Propozițiile și felul lor:

1. era unul din aceia – propoziție principală
2. care mai credea – atributivă (P 1 – aceia)
3. că lumea era – completivă directă (P 2 – credea)
4. așa cum și-o închipuia el – predicativă (P 3 – era)
5. care credea – atributivă (P 1 – aceia)
6. că speranțele sunt bucurii adevărate – completivă directă (P 5 – credea)
7. (și) nenorocirile (sunt) numai ale altora – completivă directă (P 5 – credea)
8. (și) care trecea pe drum liniștit și încrezător – atributivă (P 1 – aceia)
9. în loc să se oprească – circumstanțială opozițională (P 8 – trecea)
10. să se trezească – circumstanțială scop (P 8 – trecea)
11. (și) să se înspăimânte – circumstanțială scop (P 8 – trecea)
12. (și) dădea bună ziua – atributivă (P 1 – aceia)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

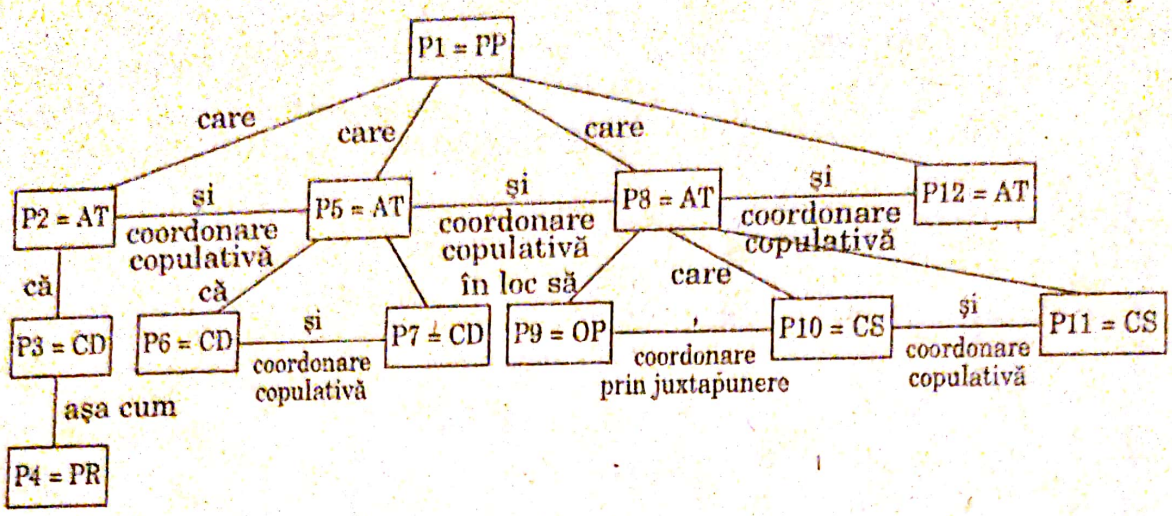

107. Dacă n-ar fi fost miriștea locurilor sau urmele roților de căruță, uscate adânc în pământul drumului[1]/, care arătau[2]/ că pe aici au fost oameni[3]/, s-ar fi zis[4]/ că porumburile au crescut singure[5]/, că au fost părăsite[6]/, că nimeni n-o să mai calce vreodată pe aici[7]/ și că doar el a rămas ca un martor al unei lumi ciudate[8]/ care a pierit.[9]/

a. Predicatele și felul lor:

n-ar fi fost – predicat verbal
arătau – predicat verbal
au fost – predicat verbal
s-ar fi zis – predicat verbal
au crescut – predicat verbal
au fost părăsite – predicat verbal (verb la diateza pasivă)
n-o să calce – predicat verbal (viitor popular)
a rămas ca un martor – predicat nominal (a rămas = este)
a pierit – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. dacă n-ar fi fost miriștea locurilor sau urmele de căruță, uscate adânc în pământul drumului – circumstanțială condițională (P 4 – s-ar fi zis)
2. care arătau – atributivă (P 1 – urmele)
3. că pe aici au fost oameni – completivă directă (P 2 – arătau)
4. s-ar fi zis – propoziție principală (regentă pentru P 5, P 6, P 7, P 8)

Scanned with OKEN Scanner

5. că porumburile au crescut singure – subiectivă (P 4 – s-ar fi zis)
6. că au fost părăsite – subiectivă (P 4 – s-ar fi zis)
7. că nimeni n-o să mai calce vreodată pe aici – subiectivă (P 4 – s-ar fi zis)
8. (și) că doar el a rămas ca un martor al unei lumi ciudate – subiectivă (P 4 – s-ar fi zis)
9. care a pierit – atributivă (P 8 – unei lumi)

c. Schema frazei:

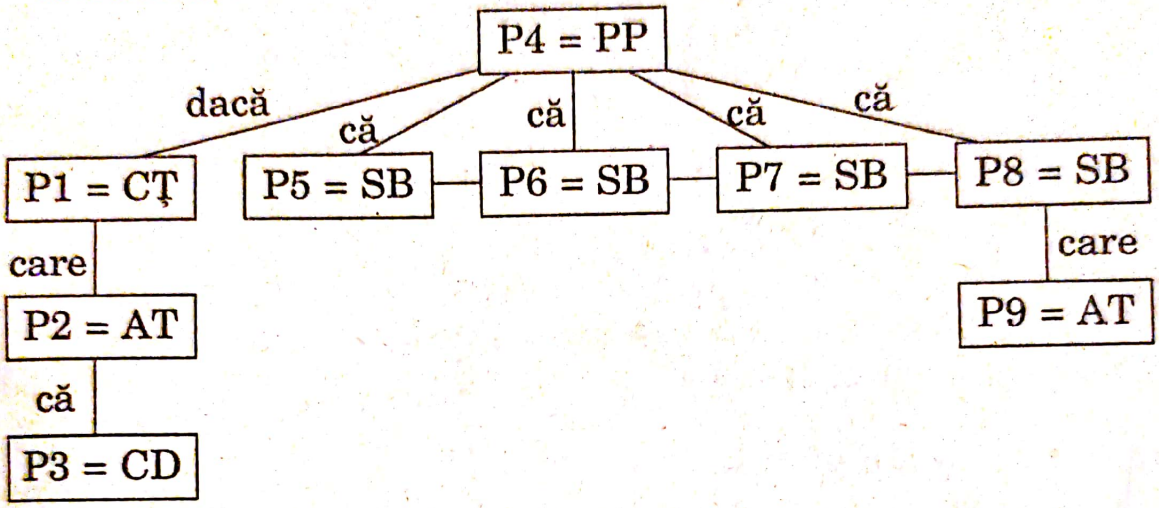

108. Se trezi[1]/, dar[4]/ când deschise gura[2]/ și vorbi în întuneric[3]/, avea un glas atât de limpede și liniștit[4]/ încât s-ar fi putut crede[5]/ că nu dormise deloc până atunci.[6]/

a. Predicatele și felul lor:
se trezi – predicat verbal
deschise – predicat verbal
vorbi – predicat verbal
avea – predicat verbal
s-ar fi putut – predicat verbal
nu dormise – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:
1. se trezi – propoziție principală
2. când deschise gura – circumstanțială de timp (P 4 – avea)
3. (și) vorbi în întuneric – circumstanțială de timp (P 4 – avea)
4. (dar) avea un glas atât de limpede și de liniștit – propoziție principală (regentă pentru P 2, P 3, P 5)

Scanned with OKEN Scanner

5. încât s-ar fi putut crede – circumstanțială consecutivă (P 4 – atât de limpede și de liniștit)
6. că nu dormise deloc până atunci – subiectivă (P 5 – a crede)

c. Schema frazei:

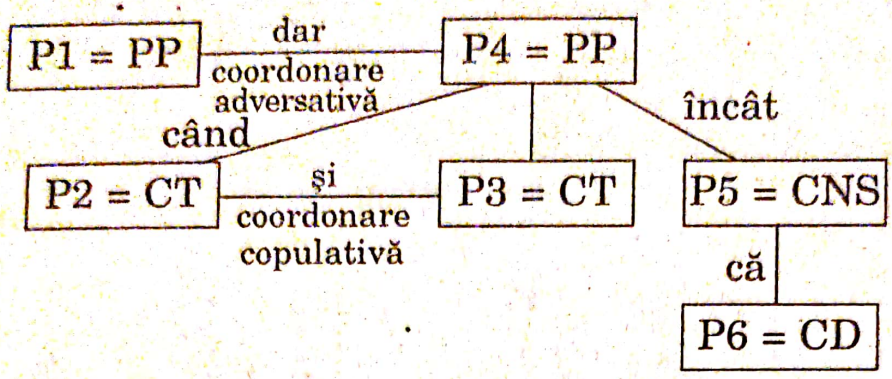

109. Unde are însă Niculae dreptate[1]/ e[2]/ că pe urmă am rămas legată de Pătrășcanu prin ranchiună și ură[3]/. E clar[4]/, așa se întâmplă întotdeauna[5]/ ca împrejurările să nu te cruțe[6]/, ci să te apese[7]/, ca și când ar fi în mod diabolic aranjate de cineva.[8]/

a. Predicatele și felul lor:

are dreptate – predicat verbal (locuțiune verbală)
e – predicat nominal incomplet
am rămas legată – predicat nominal
e clar – predicat nominal
se întâmplă – predicat verbal
să nu cruțe – predicat verbal
să apese – predicat verbal
ar fi aranjate – predicat verbal (verb la diateza pasivă)

b. Propozițiile și felul lor:

1. unde are Niculae dreptate – subiectivă (P 2 – e)
2. e – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 3)
3. că pe urmă am rămas legată de Pătrășcanu prin ranchiună și ură – predicativă (P2 – e)
4. e clar – propoziție principală
5. așa se întâmplă întotdeauna – propoziție principală (regentă pentru P 6, P 7, P 8)
6. ca împrejurările să nu te cruțe – subiectivă (P 5 – se întâmplă)
7. (ci) să te apese – subiectivă (P 5 – se întâmplă)

Scanned with OKEN Scanner

8. ca și când ar fi în mod diabolic aranjate de cineva – circumstanțială de mod (P 5 – se întâmplă)

c. Schema frazei:

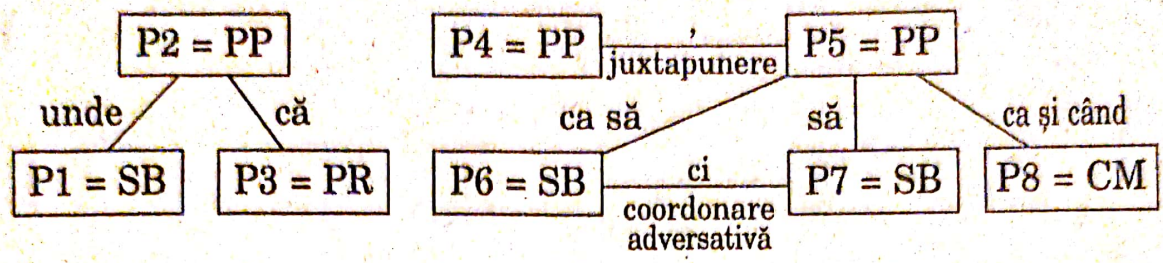

110. Și[1]/ chiar dac-ar fi minunea minunilor[2]/ ca să răzbești printre ele[3]/, nici prin gând să nu-ți poată trece[1]/ că o să ajungi până la împărăteasă[4]/, care se află în culmea culmilor[5]/, unde până acum nici un muritor n-a mai fost.[6]/

a. Predicatele și felul lor:

ar fi – predicat verbal (a se întâmpla)
să răzbești – predicat verbal
să nu poată – predicat verbal
o să ajungi – predicat verbal (viitorul popular)
se află – predicat verbal
n-a fost – predicat verbal (n-a mers)

b. Propozițiile și felul lor:

1. Și nici prin gând să nu-ți poată trece – propoziție principală (regentă pentru P 4)
2. chiar dac-ar fi minunea minunilor – circumstanțială concesivă (P 1 – să nu poată)
3. ca să răzbești printre ele – circumstanțială de scop (P 2 – ar fi)
4. că o să ajungi până la împărăteasă – subiectivă (P 1 – să nu poată)
5. care se află în culmea culmilor – atributivă (P 4 – împărăteasă)
6. unde până acum nici un muritor n-a mai fost – atributivă (P 5 – culmea culmilor)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

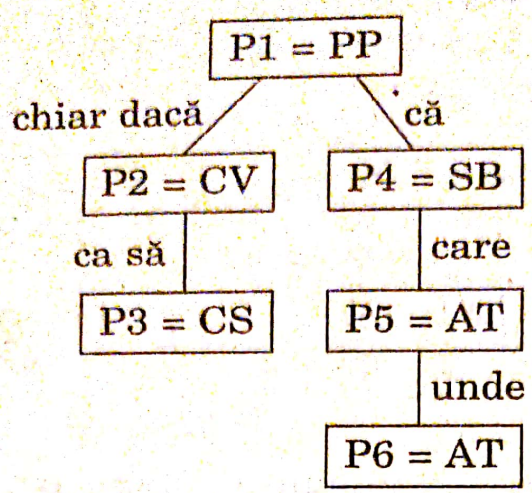

111. Însă în cele din urmă tot trebuia[1]/ să meargă la el[2]/, ca să-i mulțumească pentru învățătura lui Huțu[3]/ și să-i spună[4]/ că[5]/, iaca[6]/, Huțu a crescut mare[5]/, știe mai mult decât toți băieții din sat[7]/ și trebuie[8]/ să meargă la lucru.[9]/

a. Predicatele și felul lor:

trebuia – predicat verbal
să meargă – predicat verbal
să mulțumească – predicat verbal
să spună – predicat verbal
iaca – predicat verbal (interjecție predicativă)
a crescut mare – predicat nominal
știe – predicat verbal
trebuie – predicat verbal
să meargă – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. însă în cele din urmă tot trebuia – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. să meargă la el – subiectivă (P 1 – trebuia)
3. ca să-i mulțumească pentru învățătura lui Huțu – circumstanțială de scop (P 2 – să meargă)
4. (și) să-i spună – circumstanțială de scop (P 2 – să meargă)
5. că Huțu a crescut mare – completivă directă (P 4 – să spună)
6. iaca – propoziție principală incidentă
7. știe mai mult decât toți băieții din sat – completivă directă (P 4 – să spună)

Scanned with OKEN Scanner

8. (și) trebuie – completivă directă (P 4 – să spună)
9. să meargă la lucru – subiectivă (P 8 – trebuie)

c. Schema frazei:

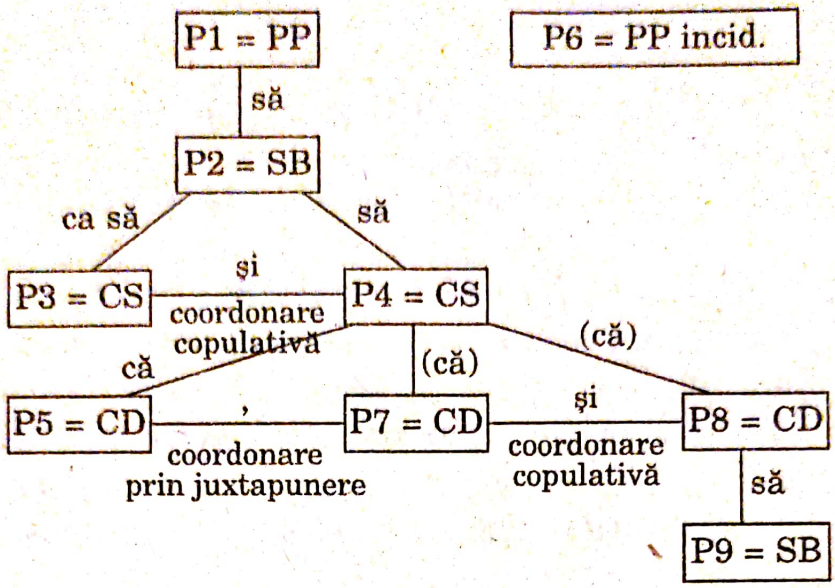

112. – Domnule[1]/, îmi zise părintele Ghermănuță la plecare[2]/, nu era rău[1]/ să mai fi zăbovit dv. câteva zile la noi[3]/, că-i tocmai la primenitul luminii[4]/ și vremea poate[5]/ să se schimbe[6]/; și[3]/ de v-a apuca ploaia în pădure[7]/, apoi are să vă fie greu de tot[8]/; și, mai ales[9]/, cum nu cunoașteți dv. drumul[10]/, se poate întâmpla[9]/ să rătăciți[11]/, că potecile se taie[12]/ și se încrucișează între ele.[13]/

a. Predicatele și felul lor:

zise – predicat verbal
nu era rău – predicat nominal (expresie verbală impersonală)
să fi zăbovit – predicat verbal
i – predicat verbal
poate – predicat verbal
să se schimbe – predicat verbal
a apuca – predicat verbal (viitor popular = va apuca)
are să fie greu de tot – predicat nominal (numele predicativ = foarte greu)
nu cunoașteți – predicat verbal
se poate – predicat verbal
să rătăciți – predicat verbal
se taie – predicat verbal
se încrucișează – predicat verbal

Scanned with OKEN Scanner

b. Propozițiile și felul lor:

1. domnule, nu era rău – propoziție principală (regentă pentru P 3)
2. îmi zise părintele Ghermănuță la plecare – propoziție principală incidentă
3. să mai fi zăbovit dumneavoastră câteva zile la noi – subiectivă (P 1 – nu era rău)
4. că-i tocmai la primenitul luminii – circumstanțială de cauză (P 3 – să fi zăbovit)
5. (și) vremea poate – circumstanțială de cauză (P 3 – să fi zăbovit)
6. să se schimbe – completivă directă (P 5 – poate)
7. de v-a apuca ploaia în pădure – circumstanțială condițională (P 8 – are să fie greu de tot)
8. (și) apoi are să vă fie greu de tot – propoziție principală (regentă pentru P 7)
9. (și) mai ales se poate întâmpla – propoziție principală (regentă pentru P 10, P 11)
10. cum nu cunoașteți dumneavoastră drumul – circumstanțială de cauză (P 9 – se poate întâmpla)
11. să rătăciți – subiectivă (P 9 – se poate întâmpla)
12. că potecile se taie – circumstanțială de cauză (P 11 – să rătăciți)
13. (și) se încrucișează între ele – circumstanțială de cauză (P 11 – să rătăciți)

Observație: Propozițiile principale nr. 8 și 9 au nuanță cauzală

c. Schema frazei:

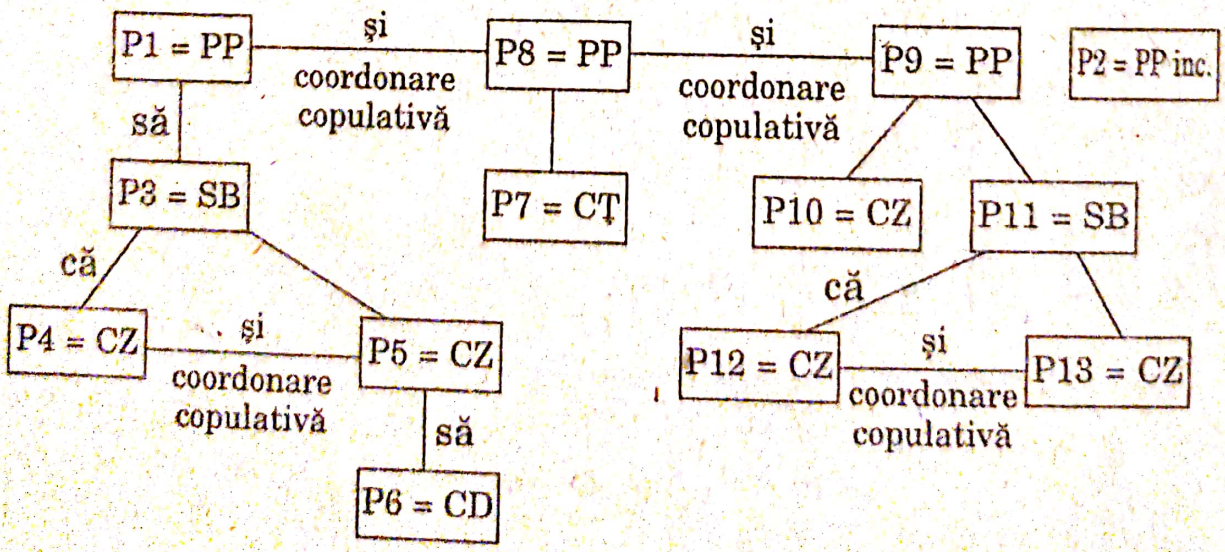

Scanned with OKEN Scanner

113. [Când] am sosit amorțit de frig la Cocorăști[1]/, îmi era frică[2]/ [să] mă duc acasă[3]/; pentru aceea Huțu a venit cu mine[4]/, [ca să] spună[5]/ [că] el e de vină[6]/, [că] m-a luat și pe mine[7]/, [și] toate au fost bune[8]/, [fiindcă] mama se bucura[9]/ [că] n-am degerat degeaba pe drum[10]/ [iar] tata zicea[11]/, [că] așa trebuie[12]/, [ca] voinicii [să] umble pe ger și pe frig.[13]/

a. Predicatele și felul lor:

am sosit – predicat verbal
era – predicat verbal
să mă duc – predicat verbal
a venit – predicat verbal
să spună – predicat verbal
e de vină – predicat nominal
a luat – predicat verbal
au fost bune – predicat nominal
se bucura – predicat verbal
n-am degerat – predicat verbal
zicea – predicat verbal
trebuie – predicat verbal
să umble – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Când am sosit amorțit de frig la Cocorăști – circumstanțială de timp (P 2 – era (frică))
2. îmi era frică – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 3)
3. să mă duc acasă – completivă indirectă (P 2 – era (frică))
4. pentru aceea Huțu a venit cu mine – propoziție principală (regentă pentru P 5)
5. ca să spună – circumstanțială de scop – (P 4 – a venit)
6. că el e de vină – completivă directă (P 5 – să spună)
7. că m-a luat și pe mine – circumstanțială de cauză (P 6 – e de vină)
8. (și) toate au fost bune – propoziție principală (regentă pentru P 9, P 11)
9. fiindcă mama se bucura – circumstanțială de cauză (P 7 – au fost bune)
10. că n-am degerat degeaba pe drum – completivă indirectă (P 8 – se bucura)
11. (iar) tata zicea – circumstanțială de cauză (P 7 – au fost bine)

Scanned with OKEN Scanner

12. că așa trebuie – completivă directă (P 11 – zicea)
13. ca voinicii să umble pe ger și frig – subiectivă (P 12 – trebuie)

c. Schema frazei:

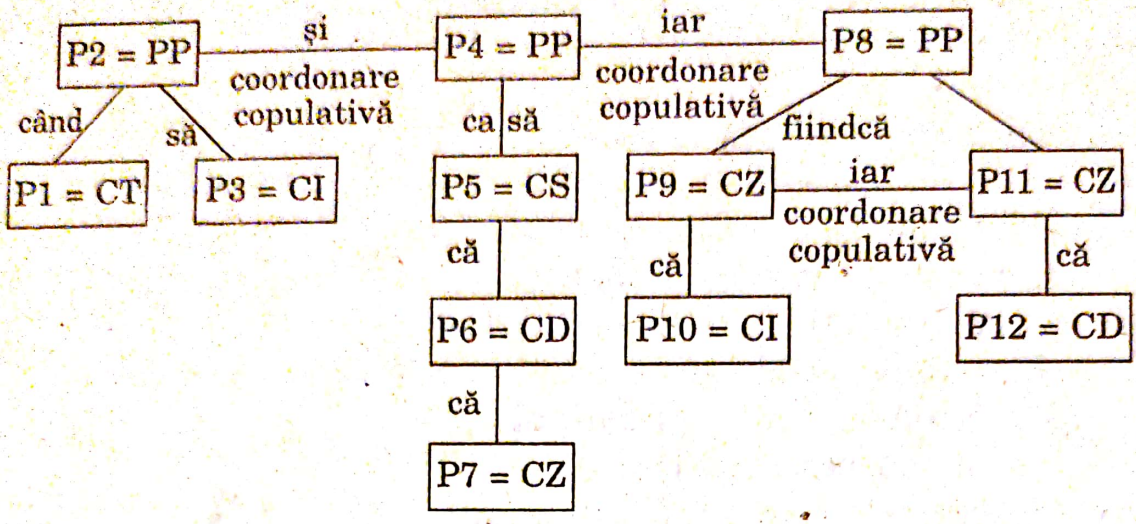

114. Mare de inimă, iar de gură și mai mare, părintele Duhu nu se învrednicise de o viață mai bună[1]/, dar se vede[2]/ că nici poftea el una ca asta[3]/, de vreme ce nu-și astâmpăra gura către mai marii săi[4]/, măcar să-l fi picat cu lumânarea.[5]/

a. Predicatele și felul lor:

nu se învrednicise – predicat verbal
se vede – predicat verbal
nici poftea – predicat verbal
nu-și astâmpăra gura – predicat verbal (locuțiune verbală – nu tăcea)
să fi picat cu lumânarea – predicat verbal (locuțiune verbală)

b. Propozițiile și felul lor:

1. mare de inimă, iar de gură și mai mare, părintele Duhu nu se învrednicise de o viață mai bună – propoziție principală
2. dar se vedea – propoziție principală (regentă pentru P 3)
3. că nici poftea el una ca asta – subiectivă (P 2 – se vedea)
4. de vreme ce nu-și astâmpăra gura către mai marii săi – circumstanțială de cauză (P 3 – nici poftea)
5. măcar să-l fi picat cu lumânarea – circumstanțială concesivă (P 4 – nu-și astâmpăra gura)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

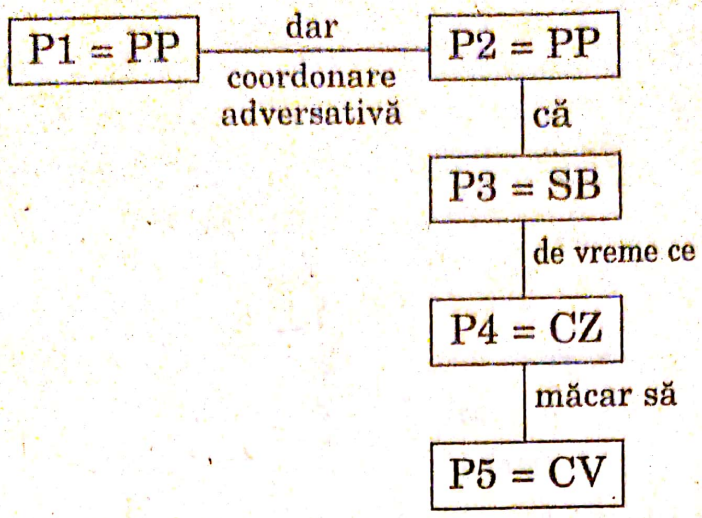

115. Sfânta Scriptură ne învață[1]/ că[2]/ întocmai precum plugarul trăiește din rodul muncii sale[3]/ și păstorul sufletesc[2]/, care slujește altarului,[4]/ din slujba sa, de la altar, să trăiască.[2]/

a. Predicatele și felul lor:

învață – predicat verbal
trăiește – predicat verbal
slujește – predicat verbal
să trăiască – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. Sfânta Scriptură ne învață – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. că și păstorul sufletesc, din slujba sa de la altar, să trăiască – completivă directă (P 1 – învață)
3. întocmai precum plugarul trăiește din rodul muncii sale – circumstanțială de mod (P 2 – să trăiască)
4. care slujește altarului – atributivă (P 2 – păstorul)

c. Schema frazei:

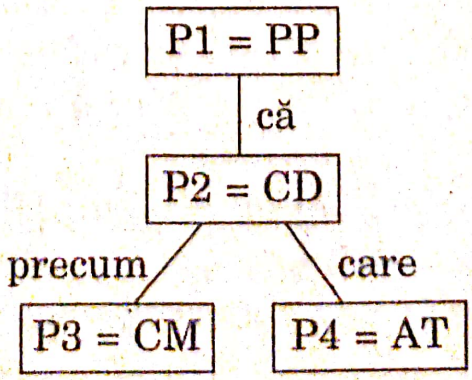

Scanned with OKEN Scanner

116. Sosind la puțul[1]/ care era departe-n vale[2]/, el își scoase costorul de la brâu[1]/ și începu[3]/ să râcâie cu el împrejurul puțului[4]/, și-a râcâit mereu și-a-ndelete[5]/ până ce i s-a făcut zgripțuroaicei lehamite de atâta așteptare[6]/ și a trimis pe cel mai cu forfoi dintre feciorii ei[7]/ să vadă[8]/ ce face sluga[9]/ de nu mai vine cu apa.[10]/

a. Predicatele și felul lor:

era – predicat verbal
scoase – predicat verbal
începu – predicat verbal
să râcâie – predicat verbal
a râcâit – predicat verbal
s-a făcut – predicat verbal (se face lehamite – expresie)
a trimis – predicat verbal
să vadă – predicat verbal
face – predicat verbal
nu vine – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. sosind la puțul, el își scoase costorul de la brâu – propoziție principală (regentă pentru P 2)
2. care era departe-n vale – atributivă (P 1 – puțul)
3 (și) începu – propoziție principală (regentă pentru P 4)
4. să râcâie cu el împrejurul puțului – completivă directă (P 3 – începu)
5. (și) – a râcâit mereu și-a-ndelete – propoziție principală (regentă pentru P 6, P 7)
6. până ce i s-a făcut zgripțuroaicei lehamite de atâta așteptare – circumstanțială de timp (P 5 – a râcâit)
7. (și) a trimis pe cel mai cu forfoi dintre feciorii ei – circumstanțială de timp (P 5 – a râcâit)
8. să vadă – circumstanțială de scop (P 7 – a trimis)
9. ce face sluga – completivă directă (P 8 – să vadă)
10. de nu mai vine – circumstanțială de cauză (P 9 – face)

Scanned with OKEN Scanner

c. Schema frazei:

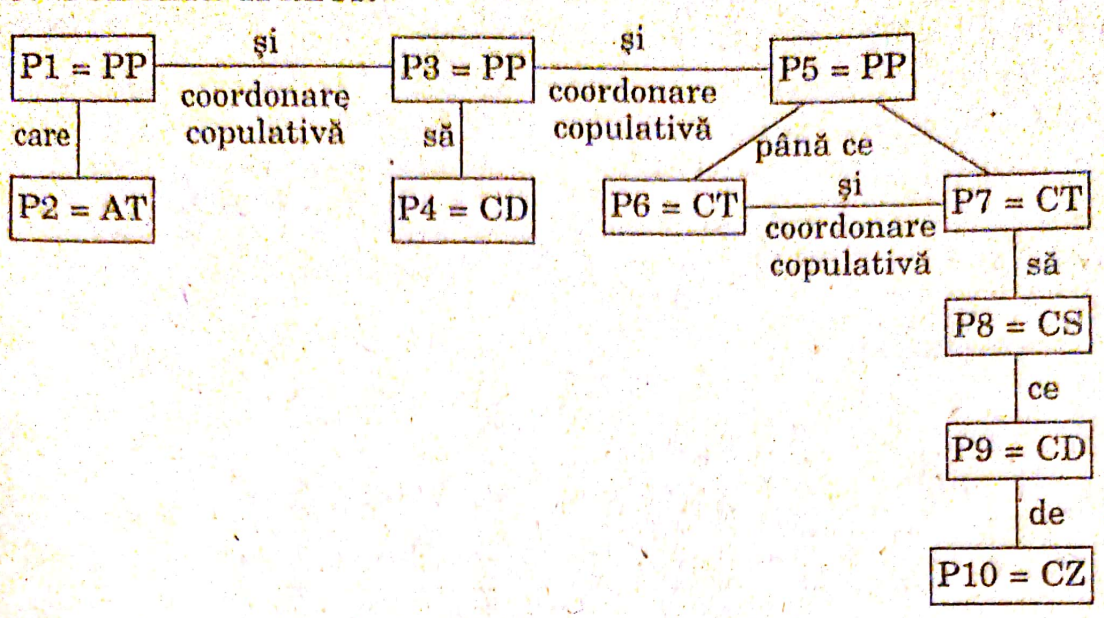

117. Înțelegându-se astfel, toți oamenii din satul lui Păcală, cu mic, cu mare[1]/, cum erau[2]/, luară sacul[1]/, luară sfoara[3]/ ca să lege sacul de piatră...[4]/ și porniră, cu mic, cu mare[5]/, cum erau[6]/, asupra casei lui Păcală[5]/, ca să-l ia[7]/, să-l ridice[8]/, să-l ducă[9]/ și să nu se oprească cu el decât în fundul Dunării.[10]/

a. Predicatele și felul lor:

cum erau – predicat nominal
luară – predicat verbal
luară – predicat verbal
să lege – predicat verbal
porniră – predicat verbal
cum erau – predicat verbal
să ia – predicat verbal
să ridice – predicat verbal
să ducă – predicat verbal
să nu se oprească – predicat verbal

b. Propozițiile și felul lor:

1. înțelegându-se astfel ei, toți oamenii din satul lui Păcală, cu mic, cu mare, luară sacul – propoziție principală
2. cum erau – circumstanțială de mod (P 1 – cu mic, cu mare)
3. luară sfoara – propoziție principală (regentă pentru P1, P 5)
4. ca să lege sacul de piatră – circumstanțială de scop (P 3 – luară)

Scanned with OKEN Scanner

5. (și) porniră, cu mic, cu mare, asupra casei lui Păcală – propoziție principală (regentă pentru P 6, P 7, P 8, P 9, P 10)
7. ca să-l ia – circumstanțială de scop (P 5 – porniră)
8. să-l ridice – circumstanțială de scop (P 5 – porniră)
9. să-l ducă – circumstanțială de scop (P 5 – porniră)
10. (și) să nu se oprească cu el decât în fundul Dunării – circumstanțială de scop (P 5 – porniră)

c. Schema frazei:

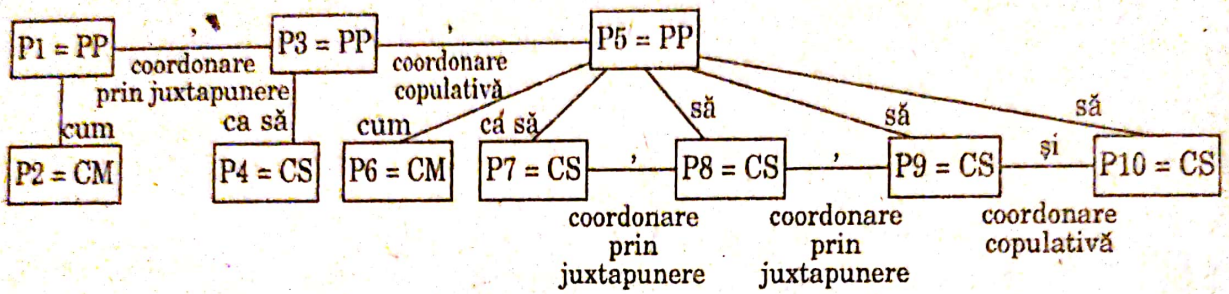

118. Când știi[1]/ că visu-acesta cu moartea se sfârșește,[2]/
Că-n urmă-ți rămân toate[3]/ astfel cum sunt[4]/, de dregi[5]/
Oricât ai drege în lume[6]/... atunci te obosește
Eterna alergare[7]/... și-un gând te-ademenește:[8]/
Că vis al morții-eterne e viața lumii-ntregi[9]/

a. Predicatele și felul lor:
știi – predicat verbal
se sfârșește – predicat verbal
rămân astfel – predicat nominal
cum sunt – predicat verbal
dregi – predicat verbal
ai drege – predicat verbal
obosește – predicat verbal
ademenește – predicat verbal
vis e – predicat nominal

b. Propozițiile și felul lor:
1. când știi – circumstanțială de timp (P 7 – obosește)
2. că visu-acesta cu moarte se sfârșește – completivă directă (P 1 – știi)
3. că-n urmă-ți rămân toate astfel – completivă directă (P 1 – știi)

Scanned with OKEN Scanner

4. cum sunt – circumstanțială de mod (P 3 – astfel)
5. de dregi – circumstanțială concesivă (P 7 – obosește)
6. oricât ai drege în lume – circumstanțială de mod (P 5 – dregi)
7. atunci de obosește eterna alergare – propoziție principală (regentă pentru P 1, P 5)
8. (și-) un gând te-ademenește – propoziție principală
9. că vis al morții-eterne e viața lumii întregi – atributivă (P 8 – un gând)

c. Schema frazei:

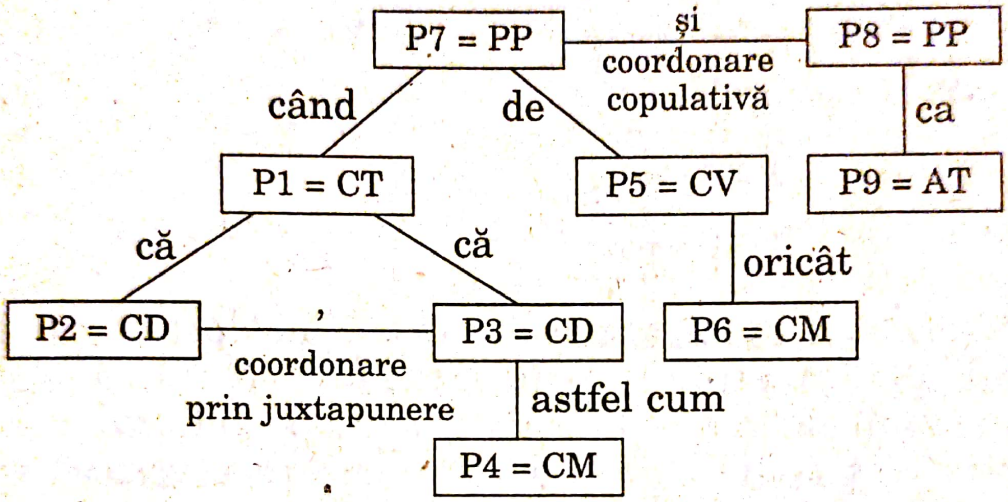

119. Și apoi... cine știe[1]/ de este mai bine
A fi sau a nu fi...[2]/ dar știe oricine[3]/
Că[4]/ ceea ce nu e[5]/ nu simte dureri[4]/
Și multe dureri-s[6]/, puține plăceri.[7]/

a. Predicatele și felul lor:
știe – predicat verbal
este mai bine – predicat nominal
știe – predicat verbal
nu e – predicat verbal
nu simte – predicat verbal
-s – predicat verbal

Observație: P 7 are predicat verbal subînțeles „sunt"

b. Propozițiile și felul lor:
1. și apoi cine știe – propoziție principală (regentă pentru P 2)

Scanned with OKEN Scanner

2. de este mai bine a fi sau a nu fi – completivă directă (P 1 – știe)
3. (dar) știe oricine – propoziție principală
4. că nu simte dureri – completivă directă (P 3 – știe)
5. ceea ce nu e – subiectivă (P 4 – nu simte)
6. (și) multe dureri-s – propoziție principală
7. puține dureri (sunt) – propoziție principală

c. Schema frazei:

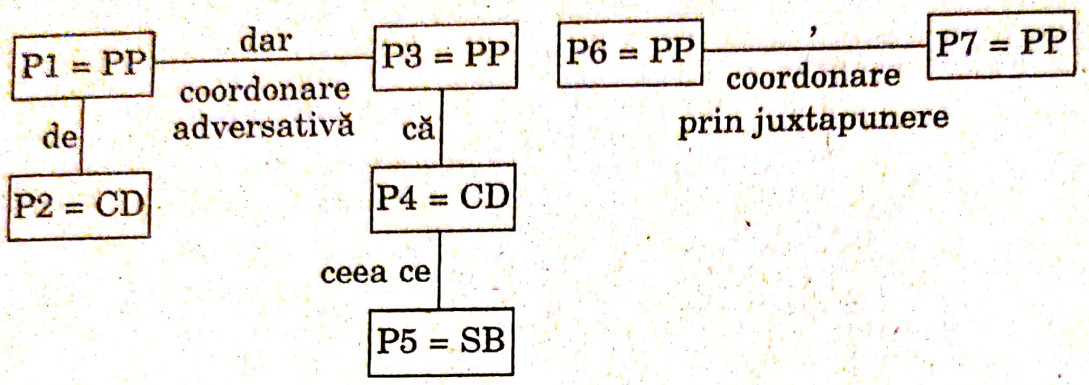

120. Nimeni nu se sinchisi de aceste cuvinte[1]/ pentru că nimeni nu putea[2]/ să bănuiască[3]/ la ce se gândea el;[4]/ Niculaie se uita la tatăl său cu un zâmbet uitat, cu o anumită superioritate înțepenită, vrând[5]/ să spună[6]/ că el știe[7]/ despre ce e vorba[8]/, dar că plăcerea de a aștepta[9]/ să se confirme[10]/ că el știe[11]/ e mai mare decât aceea de a anticipa pentru ceilalți.[9]/

a. Predicatele și felul lor:
nu se sinchisi – predicat verbal
nu putea – predicat verbal
să bănuiască – predicat verbal
se gândea – predicat verbal
se uita – predicat verbal
să spună – predicat verbal
știe – predicat verbal
e vorba – predicat nominal (expresie verbală)
să se confirme – predicat verbal
știe – predicat verbal
e mai mare – predicat nominal

Observație: e vorba – ridică probleme în analiză; topica uneori este importantă în a distinge dacă expresia stă pe lângă o subiectivă sau o predicativă

Scanned with OKEN Scanner

b. Propozițiile și felul lor:

1. nu se sinchisi de aceste cuvinte – propoziție principală (regentă pentru P 2)

2. pentru că nimeni nu putea – circumstanțială de cauză (P 1 – nu se sinchisea)

3. să bănuiască – completivă directă (P 2 – nu putea)

4. la ce se gândea el – completivă directă (P 3 – să bănuiască)

5. Niculae se uita la tatăl său cu un zâmbet uitat, cu o anumită superioritate înțepenită, vrând – propoziție principală (regentă pentru P 6)

6. să spună – completivă directă (P 5 – vrând)

7. că el știe – completivă directă (P 6 – să spună)

8. despre ce e vorba – completivă directă (P 7 – știe)

9. (dar) că plăcerea de a aștepta e mai mare decât aceea de a anticipa pentru ceilalți – completivă directă (P 6 – să spună)

10. să se confirme – completivă directă (P 9 – a aștepta)

11. că el știe – subiectivă (P 10 – să se confirme)

c. Schema frazei:

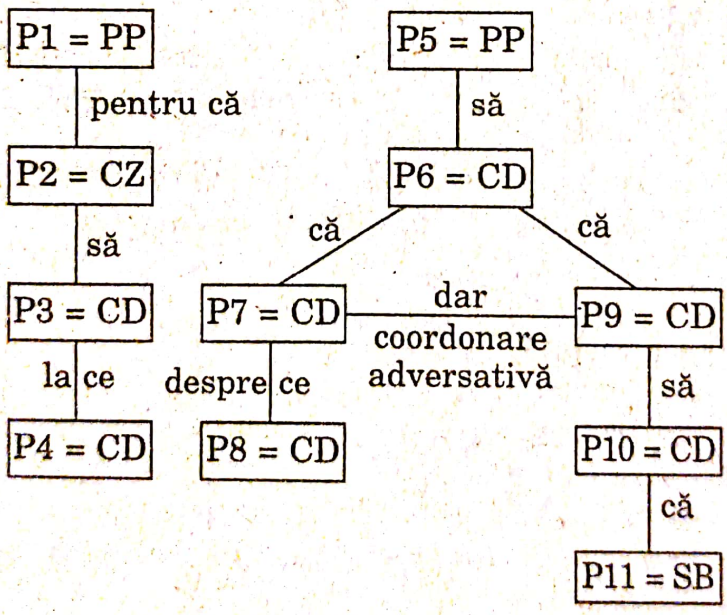

Scanned with OKEN Scanner

VIZUAL – *CARTEA PRIN POȘTĂ*

Pentru cititorii noștri tineri și foarte tineri, cărți de școală, cărți de vacanță.
Pentru fiecare – cartea potrivită.

● CARTE DE COLORAT

MINI – pentru copii între 3 și 4 ani, cu desene foarte simple și un număr mai redus de pagini, incluzînd și modele de colorat.
MAXI – pentru copii între 5 și 6 ani, cu desene mai complexe ilustrînd povești cunoscute și alte diverse scenarii, cu modele de colorat.
INTERACTIV – cuprinzînd jocuri amuzante și mici probleme de perspicacitate, pentru copii peste 6 ani.

● POVEȘTI ILUSTRATE

Cărțile din această colecție, de format 24 cm x 22 cm, conținînd minimum 24 de pagini sînt complet ilustrate și cuprind basme și povești îndrăgite de copiii din lumea întreagă.

● LITERATURĂ DE GHIOZDAN

În această colecție se reunesc opere din literatura română și universală incluse în programa școlară de lecturi obligatorii și facultative. Textele sînt însoțite de note de subsol. Pe coperta IV sînt menționate date esențiale din viața și opera autorului, precum și cîteva considerații asupra volumului respectiv.

● VOLUME DIDACTICE

Cu aceste cărți încercăm să venim în sprijinul elevilor care doresc să aprofundeze studiul limbii și literaturii române. Ele sînt elaborate pe baza programei școlare și sînt adiacente manualelor. Le recomandăm în mod deosebit celor ce participă la concursurile școlare de limba și literatura română și la examenul de admitere în liceu. Aceste cărți pot suplini cu succes multe ore de meditație.

Scanned with OKEN Scanner

● **CRONICA ADOLESCENȚEI**

Colecția cuprinde cărți ale unor scriitori americani contemporani ce se adresează copiilor între 10 și 14 ani. Deși sînt de mică întindere și sînt scrise într-un stil cald și nepretențios, aceste cărți reușesc să intre în miezul unor probleme cu care toți adolescenții din lume se confruntă.

● **CARTEA PRIETENULUI MEU**

Cu aceste romane contemporane, ne adresăm tinerilor de peste 14 ani, care se află, deja, în pragul unor opțiuni decisive. Despre curaj și responsabilitate, despre adevărata dragoste, despre familie și rostul ei se poate învăța mult din paginile acestor cărți pline de acțiune. Am intitulat astfel această colecție cu gîndul la sentimentul de prietenie pe care cititorul o va simți față de personajele întîlnite, precum și la cadoul ideal pe care o astfel de carte l-ar putea constitui pentru un prieten.

● **CLASICI AI TINEREȚII**

Multă vreme, în mod nejustificat, literatura clasică de limbă engleză a rămas prea puțin cunoscută la noi. Titluri și autori care au însoțit generații de-a rîndul în continentul de peste ocean, sînt și astăzi la mare preț. Este timpul ca tinerii noștri, ca și cei maturi să cunoască o lume pe care au întîlnit-o pînă acum doar în filme.

Dacă doriți să primiți prin poștă cărțile noastre, scrieți-ne pe adresa:

Editura *VIZUAL*
C.P. 32-251
București

și veți primi lunar lista cărților disponibile. Pe baza ei puteți comanda titlul și numărul de exemplare. Veți primi cărțile dorite cu plata ramburs. Taxele poștale vor fi suportate de editură.

EDITURA *VIZUAL* – un pedagog discret
care nu intră niciodată în vacanță !

Scanned with OKEN Scanner

PREȚ	3800	LEI
T.L.	76	LEI
TOTAL	3876	LEI

Uniunea Scriitorilor din România
Cont: 45101032
Banca: B.C.R. Sector 1, București

ISBN 973-9184-98-7

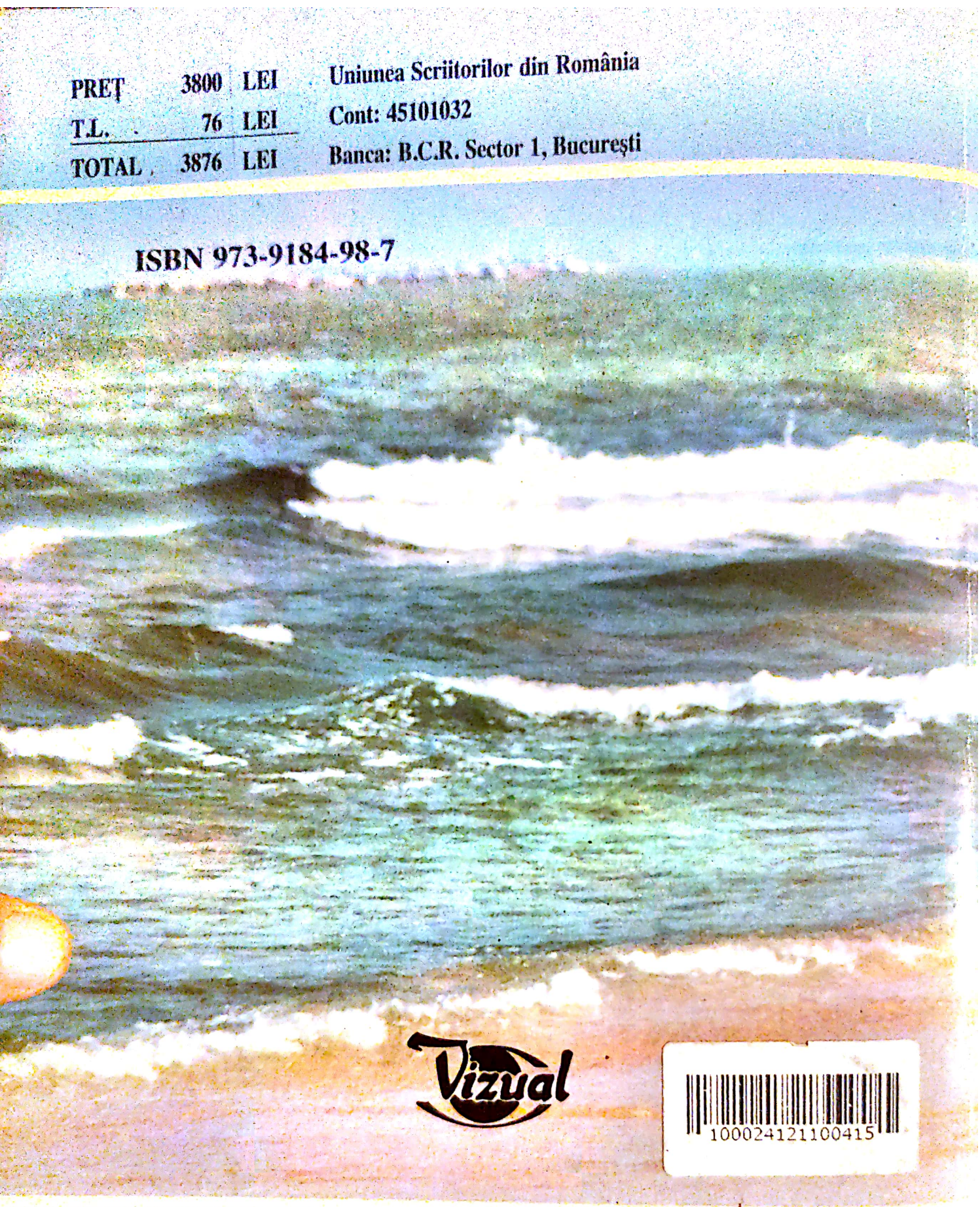

Vizual

1000241211004 15

Considerații generale • Îndrumar teoretic • Analiza predicatelor • Despărțirea frazelor în propoziții • Analiza propozițiilor și a raporturilor între propoziții • Schemele frazelor

Scanned with OKEN Scanner